

Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijätutkimus 2009–2010

Antti Ohenoja
Metsähallitus
Lapin luontopalvelut
Harjuntie 5
99490 Kilpisjärvi
antti.ohenoja@metsa.fi

Timo Leppänen
Metsähallitus
Lapin luontopalvelut
Peuratie 15
99400 Hetta

Översättning: Tmi Pimma Åhman

Translation: Fran Weaver

Kansikuva: Vaeltajia Käsivarren erämaassa heinäkuussa 2008.
Kuva: Antti Ohenoja.

© Metsähallitus 2010

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-824-4 (pdf)

Antti Ohenoja ja Timo Leppänen

Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijätutkimus 2009–2010

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	31.8.2010
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	3504/52/2010
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Natura 2000 -alue, luonnonpuisto, lehtojensuojelualue, luonnonsuojelualue, erämaa-alue		
ALUEEN NIMI	Käsivarren erämaa ja Kilpisjärven alue		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Käsivarren erämaa FI1300105, Malla FI1300102, Saanan luonnonsuojelualue FI1300112		
ALUEYKSIKKÖ	Lapin luontopalvelut		
TEKIJÄT	Antti Ohenoja ja Timo Leppänen		
JULKAISUN NIMI	Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijätutkimus 2009–2010		
TIIVISTELMÄ	<p>Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alue sijaitsee Lapin läänissä, Enontekiön kunnassa. Alue käsittää Käsivarren erämaa-alueen lisäksi Kilpisjärven lähiretkeilykohteet Saanan, Tsahkaljärven, Salmivaaran, Mallan luonnonpuiston sekä Kolmen valtakunnan rajapyykin.</p> <p>Käsivarren–Kilpisjärven alueella heinä-syyskuussa 2009 ja maaliskuussa 2010 toteutetulla kävijätutkimuksella pyrittiin selvittämään alueen virkistyskävijöiden perustietoja, käynnin motiiveja, paikallistaloudellisia vaikutuksia sekä kävijätuotannosta. Tutkimus toimii yhtenä perusselvityksenä Saanan ja Mallan alueelle käynnistyvän hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa, alueen kestävän luontomatkailun suunnitelman laadinnassa sekä Enontekiön kunnan Kilpisjärvi 2020 -kehittämissuunnitelmassa.</p> <p>Käsivarren–Kilpisjärven alueen kävijöiden keski-ikä kesällä 2009 oli 46 vuotta ja vuoden 2010 keväällä 51 vuotta. Suurin kävijäikäryhmä oli kesällä 45–54-vuotiaat, keväällä puolestaan 55–64-vuotiaat. Keväällä käyneistä puolet oli 55 vuotta täyttäneitä. Kesän 2009 kävijöistä peräti 42 % oli alueella ensimmäistä kertaa, keväällä 2010 noin viidennes. Keväällä suurimmalle osalle kyselyyn vastanneista (81 %) Käsivarren–Kilpisjärven alue oli matkan ainoa tai tärkein kohde, kun taas kesällä alue oli 61 %:lle vain yksi matkan käyntikohteista.</p> <p>Maisemat, luonnon kokeminen ja rentoutuminen olivat tärkeimpiä motiiveja alueelle tuloon. Kesällä kävijöiden harrastamista aktiviteeteista suosituimpia olivat kävely, retkeily ja luonnon tarkkailu. Keväällä harrastettiin yleisimmin murtomaahiihtoa laduilla tai latujen ulkopuolella sekä luonnon-tarkkailua. Kesällä 65 % vastanneista viipyi alueella 1–2 vuorokautta. Keväällä viipymät olivat huomattavasti kesäaikaisia viipymiä pidempiä. Keväällä 33 % yöpyi 6–7 vuorokautta, mutta yli viikon viipyminen alueella oli harvinaista.</p> <p>Alueen kävijöitä ei kesällä 2009 häirinnyt juuri mikään. Kilpisjärven matkailurakentamisen laajentamisen sekä vesitaso- ja helikopteritoiminnan katsottiin sopivan alueelle keskinkertaisesti. Keväällä 2010 pahin häiriötekijä oli moottorikelkkailu, josta jonkinasteista häiriötä koki 40 % vastanneista. Moottorikelkkailun aiheuttama haitta oli suurin kyläkeskuksen liepeillä. Keskustelua herättäneen koiravaljakkotoiminnan katsottiin sopivan alueelle melko hyvin.</p> <p>Alueen ympäristön laatu ja yleinen siisteys arvioitiin pääsääntöisesti melko hyväksi tai erittäin hyväksi. Tulipaikkoja toivottiin lisää Kilpisjärven lähimaastoon. Myös opasviittoja toivottiin enemmän.</p> <p>Virkistyskävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset ovat vuosittain 4,3 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutukset 57 henkilötyövuotta.</p>		
AVAINSANAT	Käsivarren erämaa, Kilpisjärvi, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT	Tutkimus on toteutettu osana Enontekiön kunnan koordinoimaa ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) tukemaa Kilpisjärvi 2020 -hanketta.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 140		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-824-4
SIVUMÄÄRÄ	106 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	31.8.2010
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	3504/52/2010
TYP AV SKYDDSONRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	Natura 2000-område, naturreservat, lundskyddsområde, naturskyddsområde, ödemarksområde,		
OMRÅDETS NAMN	Ödemarksområdet Lapska armen och Kilpisjärvitrakten		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Käsivarren erämaa FI1300105, Malla FI1300102, Saanan luonnonsuojelualue FI1300112		
REGIONENHET	Lapplands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Antti Ohenoja och Timo Leppänen		
PUBLIKATION	Besökarundersökning i ödemarksområdet Lapska armen och Kilpisjärvitrakten 2009–2010		
SAMMANDRAG	<p>Området med Lapska armens ödemark och Kilpisjärvi ligger i Enontekis kommun i Lapplands län. Området omfattar förutom ödemarksområdet Lapska armen också följande närutflyktsområden i Kilpisjärvi: Saana, Tsahkaljärvi, Salmivaara och Malla naturreservat samt Treriksröset.</p> <p>I juli-september 2009 och mars-april 2010 gjordes en besökarundersökning på området med Lapska armens ödemark och Kilpisjärvi. I den utreddes besökarnas grunduppgifter, motiv för besöken och verkningar på den lokala ekonomin samt besökarbelåtenheten. Undersökningen utgör en av grundutredningarna för en skötsel- och användningsplan, som kommer att utarbetas för Saana och Malla, för en naturturismplan för området samt för Enontekis kommuns utvecklingsplan Kilpisjärvi 2020.</p> <p>Medelåldern för besökarna på undersökningsområdet var sommaren 2009 46 år och våren 2010 51 år. Den största åldersgruppen bland besökarna var på sommaren 45–54 år, på våren 55–64-år. Hälften av vårens besökare var 55 år eller äldre. Rentav 42 % av besökarna på sommaren 2009 besökte området för första gången, på våren 2010 var motsvarande andel ca en femtedel. För merparten (81 %) av de som svarade på enkäten på våren var Lapska armen och Kilpisjärvi det enda eller viktigaste målet för resan. På sommaren utgjorde området däremot bara ett av flera planerade rese-mål för 61 % av svararna.</p> <p>De viktigaste orsakerna till besöken på området var landskapen och naturupplevelsorna samt avkoppling. De viktigaste aktiviteterna bland besökarna på sommaren var att promenera, idka friluftsliv samt att göra naturobservationer. På våren var skidåkning i spår och utanför spår samt naturobservering populärast. På sommaren vistades 65 % av svararna 1–2 dygn på området. På våren var besöken betydligt längre. På våren vistades och övernattade 33 % av svararna 6–7 dygn på området, men vistelser på över en vecka var dock sällsynta.</p> <p>Områdets besökare stördes inte av just någonting på sommaren 2009. Utvidgningen av turismbyggande i Kilpisjärvi samt sjöflygplans- och helikopterverksamheten ansågs passa medelmåttigt till området. På våren 2010 stördes svararna mest av snöskoteråkning: 40 % uppgav att de störts i någon mån. Olägenheterna med snöskoteråkning var som störst i Kilpisjärvi by och dess näromgivning. Området ansågs lämpa sig rätt väl för hundspanssverksamhet, som dock väckt en hel del diskussion.</p> <p>Miljöns kvalitet och den allmänna snyggheten på området ansågs huvudsakligen vara rätt bra eller mycket bra. Svararna önskade att det skulle finnas fler eldplatser i terrängen i närheten av Kilpisjärvi. Likaså hoppades man på fler vägvisare i terrängen.</p> <p>Besökarnas totala inkomsteffekt på området är 4,3 miljoner euro per år och sysselsättningseffekten 57 årsverken.</p>		
NYCKELORD	ödemarksområdet Lapska armen, Kilpisjärvi, besökarundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Undersökningen genomfördes som en del av projektet Kilpisjärvi 2020, som koordineras av Enontekis kommun och understöds av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 140		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-824-4
SIDANTAL	106 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

DOCUMENTATION PAGE

PUBLISHED BY	Metsähallitus	PUBLICATION DATE	31.8.2010
COMMISSIONED BY	Metsähallitus	DATE OF APPROVAL	
CONFIDENTIALITY	Public	REGISTRATION NO.	3504/52/2010
PROTECTED AREA TYPE / CONSERVATION PROGRAMME	Natura 2000 site, Strict Nature Reserve, Herb-rich Forest Area, Protected Area, Wilderness Area		
NAME OF SITE	Käsivarsi Wilderness Area and Kilpisjärvi		
NATURA 2000 SITE NAME AND CODE	Käsivarren erämaa FI1300105, Malla FI1300102, Saanan luonnonsuojelualue FI1300112		
REGIONAL ORGANISATION	Natural Heritage Services, Lapland		
AUTHORS	Antti Ohenoja and Timo Leppänen		
TITLE	Käsivarsi Wilderness Area and Kilpisjärvi – visitor survey 2009–2010		
ABSTRACT	<p>The Käsivarsi Wilderness Area and Kilpisjärvi are located in the province of Lapland in the municipality of Enontekiö. The survey area included local destinations for hikers around Kilpisjärvi (Saana, Tsahkaljärvi, Salmivaara, Malla Strict Nature Reserve and the Three Countries Border Stone), as well as the extensive Käsivarsi Wilderness Area.</p> <p>The visitor survey was conducted in the Käsivarsi–Kilpisjärvi region in July–September 2009 and March–April 2010, aiming to compile basic information on recreational visitors, the reasons for their visits, their impacts on the local economy, and their levels of satisfaction. The survey findings will be applied during the drafting of a new management plan for the Saana and Malla area, a new sustainable nature tourism plan for the whole region, and Enontekiö’s Kilpisjärvi 2020 development plan.</p> <p>The average age of visitors to the Käsivarsi–Kilpisjärvi area was 46 for summer visitors in 2009 and 51 for visitors in March–April 2010. The most numerous age-groups were 45–54-year-olds in July–September and 55–64-year-olds in March–April, when more than half of all visitors were over 55. First-time visitors accounted for 42% of all visitors in summer 2009 and about a fifth of visitors in March–April 2010. For most of the March–April visitors (81%) seeing the Käsivarsi–Kilpisjärvi area was the main or only reason for their trip; whereas for 61% of summer visitors the area was just one destination as part of a longer trip.</p> <p>The main reasons for respondents’ visits were to enjoy the scenery, to experience nature and to relax. The most popular activities for summer visitors were walking, hiking and observing nature. Most of the March–April visitors came for cross-country skiing and to observe nature. Some 65% of the summer visitors stayed in the area for just 1–2 days. The March–April visitors tended to stay longer, with 33% staying for 6–7 days, but few staying for longer than a week.</p> <p>Visitors responding to the survey in summer 2009 had no complaints. The expansion of Kilpisjärvi’s visitor facilities and the new hydroplane and helicopter services were considered to be moderately well suited to the area. Visitors surveyed in March–April 2010 were most disturbed by snowmobile activities, which caused some level of disturbance to 40% of respondents. Such disturbance was greatest on the fringes of the region’s larger village centres. Dog sledge activities, which had provoked some debate, were considered to suit the area fairly well.</p> <p>The quality of the environment and the general tidiness of facilities were mainly rated as quite good or extremely good. Respondents hoped that more campfire sites would be provided in areas near Kilpisjärvi. More signs directing visitors would also be welcomed.</p> <p>The financial contribution of recreational tourism to the local economy amounts to 4.3 million euros annually, with employment impacts corresponding to a total of 57 man-years.</p>		
KEYWORDS	Käsivarsi Wilderness Area, Kilpisjärvi, visitor survey		
OTHER INFORMATION	The survey was conducted as part of the Kilpisjärvi 2020 Project, which is coordinated by the municipality of Enontekiö and funded by the European Regional Development Fund.		
SERIES NAME AND NO.	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 140		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-824-4
NO. OF PAGES	106 p.	LANGUAGE	Finnish
PUBLISHING CO.	Metsähallitus	PRINTED IN	
DISTRIBUTOR	Metsähallitus, Natural Heritage Services	PRICE	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	9
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS	10
2.1 Alueen kuvaus	10
2.2 Aineisto ja menetelmät	15
3 TULOKSET KESÄLTÄ 2009	19
3.1 Kävijärakenne.....	19
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	19
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	22
3.2 Käynti Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009	23
3.2.1 Kohteen tärkeys	23
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset	23
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen	25
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus sekä majoittuminen	27
3.2.5 Saapuminen alueelle	30
3.3 Kävijättyytyväisyys	32
3.3.1 Käynnin tarkoitus	32
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta	32
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen	37
3.3.4 Käyntiä häirinneet tekijät ja toimintojen sopivuus alueelle.....	38
3.3.5 Kävijättyytyväisyysindeksi.....	42
3.5 Vapaamuotoinen palaute	42
4 TULOKSET KEVÄÄLTÄ 2010.....	43
4.1 Kävijärakenne.....	43
4.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	43
4.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	46
4.2 Käynti Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010	47
4.2.1 Kohteen tärkeys	47
4.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset	47
4.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen	50
4.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus sekä majoittuminen	51
4.2.5 Saapuminen alueelle	54
4.3 Kävijättyytyväisyys	57
4.3.1 Käynnin tarkoitus	57
4.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta	58
4.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen	63
4.3.4 Käyntiä häirinneet tekijät ja toimintojen sopivuus alueelle.....	64
4.3.5 Kävijättyytyväisyysindeksi.....	67
4.4 Vapaamuotoinen palaute	67
5 KÄVIJÖIDEN RAHANKÄYTTÖ JA SEN PAIKALLISTALOUELLISET VAIKUTUKSET ...	68
5.1 Keskimääräinen rahankäyttö Käsivarren–Kilpisjärven alueella.....	68
5.2 Rahankäyttö menolajeittain	68
5.3 Paikallistaloudelliset vaikutukset	70
6 YHTEENVETO JA TULOSTEN TARKASTELU	74
6.1 Yhteenveto.....	74
6.2 Vertailu aikaisempiin tutkimuksiin	77
6.3 Alueen matkailun kehittämisestä.....	80

LÄHTEET	81
---------------	----

LIITTEET

Liite 1. Vapaamuotoinen palaute kesällä 2009	83
Liite 2. Vapaamuotoinen palaute keväällä 2010	87
Liite 3. Kävijöiden ilmoittamat asuinkunnat kesällä 2009	89
Liite 4. Kävijöiden ilmoittamat asuinkunnat keväällä 2010	93
Liite 5. Kävijäytyvyisyys osatekijöittäin kesällä 2009	95
Liite 6. Kävijäytyvyisyys osatekijöittäin keväällä 2010	96
Liite 7. Kävijätutkimuksen otantakehikot keruujaksoille	97
Liite 8. Tutkimusjaksoille arvotut keruujaksoajat	98
Liite 9. Suomenkielinen kyselylomake	103

1 Johdanto

Käsivarren erämaa ja Kilpisjärven alue – lyhyesti Käsivarren–Kilpisjärven alue – tarkoittaa tässä tutkimuksessa erämaalla vuonna 1991 perustettua Käsivarren erämaa-aluetta sekä Kilpisjärven lähialueen kävijämäärillä mitaten tärkeimpiä retkikohteita: Saanaa, Mallan luonnonpuistoa, Kolmen valtakunnan rajapyykkiä, Tsahkaljärveä ja Salmivaaraa. Käsivarren–Kilpisjärven alueella on toistakymmentä maamme korkeimpiin kuuluvaa, yli 1 000 metriin merenpinnasta kohoavaa tunturia. Matkailullisesti tärkeä Käsivarren–Kilpisjärven alue tunnetaan erityisesti erämaisestä tunturi-luonnostaan sekä vaellus- ja päiväretkeilymahdollisuuksistaan. Alue on poronhoidon, luonnonsuojelun ja tutkimustoiminnan kannalta merkittävä. Sen hoidosta ja käytöstä vastaa Metsähallitus.

Metsähallituksen roolia Kilpisjärvellä on kasvattanut vuonna 2008 toteutettu Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirto Metsähallitukselle. Hallinnan siirron yhteydessä Metsähallitus sai hoidettavakseen Kilpisjärven lähialueella suojelun ja virkistyskäytön kannalta merkittävät Mallan luonnonpuiston ja Saanan alueen. Käsivarren erämaa-alueelle vahvistettiin ympäristöministeriössä hoito- ja käyttösuunnitelma tammikuussa 2008 (Metsähallitus 2008). Suunnitelma on luontomatkailuun ja luonnon virkistyskäyttöön liittyviltä tiedoiltaan osittain vanhentunut, eikä se myöskään palvele Metsäntutkimuslaitokselta siirtyneiden alueiden hoidon ja käytön suunnittelua. Metsähallituksen tarkoituksena on lähitulevaisuudessa laatia Käsivarren–Kilpisjärven alueelle kestävä luontomatkailun suunnitelma. Suunnitelma ohjaa luontomatkailutoimintaa ja täydentää Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Myös Mallan luonnonpuiston ja Saanan alueelle on käynnistymässä hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta.

Metsähallituksen kävijätutkimuksilla tuotetaan tietoa alueiden käytöstä ja käyttäjistä. Tutkimuksissa selvitetään mm. kävijöiden ikä- ja sukupuolirakennetta, käyntikohteita, käynnin motiiveja, viipymistä alueella, rahankäyttöä sekä kävijäytyyväisyyttä. Kävijätutkimuksien avulla hankittua tietoa käytetään hyväksi mm. alueiden käytön suunnittelussa ja eri maankäyttömuotojen (esimerkiksi suojelu, tutkimus, poronhoito, luontomatkailu ja virkistyskäyttö) yhteensovittamisessa. Kävijätutkimuksissa hankittava tieto antaa perustan alueellisten retkeilypalveluiden suunnitteluun ja päätöksentekoon. Se myös auttaa kehittämään kokonaisvaltaisesti matkailua, joka on paikallistaloudellisilta ja työllisyysvaikutuksiltaan Käsivarren–Kilpisjärven alueen merkittävin elinkeino. Kävijätutkimukset voidaan mieltää osaksi Metsähallituksen osallistavaa suunnittelujärjestelmää: niihin osallistumalla matkailijoilla on mielipiteidensä kautta mahdollisuus vaikuttaa alueen kehittämiseen.

Kävijätutkimuksen ohella tutkimusalueella tehdään jatkuvaa kävijälaskentaa. Siinä eri retkeilykohteiden ja Käsivarren–Kilpisjärven aluekokonaisuuden käyntimääriä selvitetään automaattisten, maastoon piilotettavien kävijälaskurien avulla. Kävijälaskenta, vuonna 2009 luontomatkailuyrityksille kohdennettu Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen yritystutkimus (Ohenoja 2010), Kilpisjärven luontotalon asiakastutkimus (Laakso 2010) ja nyt toteutettu kävijätutkimus antavat luonnonsuojelubiologisten selvitysten ohella arvokasta tietoa Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen luontomatkailua ja virkistyskäyttöä sekä kestävä hoitoa ja käyttöä koskevan päätöksenteon pohjaksi.

Alueelta aikaisemmin julkaistuja kävijätutkimuksia ovat mm. Käsivarren erämaa-alueen virkistyskävijät kesäkuusta 1996 toukokuuhun 1997 (Kajala 2000), Vieraskirjamerkintöjä Nuuksion ja Linnansaaren kansallispuistoissa sekä Käsivarren erämaassa (Sokka 2006), Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttö (Loikkanen & Kajala 2000), Kilpisjärven lähiretkeilypalveluiden kehittäminen – Matkailijakyselyn ja yrityshaastattelun tulokset kesältä 2008 (Ohenoja 2008).

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Käsivarren–Kilpisjärven alue sijaitsee Suomen Lapissa, Enontekiöllä. Tutkimusalue rajautuu Käsivarren erämaan osalta idässä Norjan Finnmarkin lääniin. Pohjois- ja länsiosissa Käsivarren erämaa (kuva 2) sekä Kilpisjärven lähialueet (kuva 1) rajautuvat puolestaan Tromssan lääniin (Norja). Etelässä ja lounaassa Kilpisjärven lähialue rajautuu Ruotsin Norrbotteniin. Lähimmät kaupungit ovat Norjan Tromssa (160 km), Ruotsin Kiiruna (280 km) sekä Suomen puolella Rovaniemi (430 km) ja Tornio (460 km).

Tutkimusalue on osa Kölivuoristoa, jossa korkeuserojen vaihtelu on suurta. Nuori, kalkkipitoinen kallioperä tekee alueen kasvillisuudesta poikkeuksellisen rehevän. Kalkkivaikutuksen ansiosta siellä elää harvinaisia kasvi- ja perhoslajeja, joita muualla Suomessa ei tavata. Suomen kymmenen korkeinta tunturia sijaitsevat alueella. Niistä Halti (1 324 mmpy) on korkein. Pääosin tutkimusalue on maastoltaan puutonta tunturipaljakkaa. Käsivarren erämaa-alue, yksi Suomen kahdestatoista erämaalailta perustetusta erämaa-alueesta, kuuluu kokonaisuudessaan tutkimusalueeseen. 220 600 hehtaarin suuruinen Käsivarren erämaa-alue on perustettu 1991. Erämaa-alueilla pyritään säilyttämään niiden erämaaluonne, turvaamaan saamelaiskulttuuri ja luontaiselinkeinot sekä kehittämään luonnon monipuolista käyttöä.

Käsivarren–Kilpisjärven alueen tärkeimmät suojelualueet ovat tieteelliseen tutkimukseen 1916 rauhoitettu ja 1938 perustettu Mallan luonnonpuisto (3 000 ha), Saanan lehtojensuojelualue (76 ha) sekä uhanalaisten perhos- ja kasvilajien vuoksi perustettu Saanan luonnonsuojelualue (240 ha) (kuva 1). Uhanalaisten perhoslajien vuoksi rauhoitettu Annjalonjin luonnonsuojelualue (180 ha) sisältyy Käsivarren erämaa-alueeseen. Natura 2000 -ohjelman piiriin kuuluvat Käsivarren erämaa-alue, Mallan luonnonpuisto sekä Saanan luonnonsuojelualue (kuva 2).

Käsivarren erämaan ja Kilpisjärvi alueen matkailullinen suosio perustuu erämaiseen luontoon ja luonnossa liikkumiseen. Käsivarren erämaa on luontomatkailun ja virkistyskäytön kannalta merkittävä alue, jonne vuosittain tehdään arviolta 10 000 käyntiä. Erämaa-alueen suosituin käyntikohde on Suomen korkein tunturi Halti, jonka vuotuisen käyntimäärän on arvioitu olevan noin 4 000. Haltille johtaa Kilpisjärveltä Metsähallituksen ylläpitämä Kalottireitti, joka on osa yhteis-pohjoismaista, noin 800 km pituista, Norjan Kautokeinosta Norjan Sulitjelmaan ja Ruotsin Kvikkjokiin ulottuvaa retkeilyreitistöä. Liikkumisen turvallisuutta ajatellen Haltille merkitään talvisin ns. Käsivarren erämaan huoltorisutus. Risureitin merkitsemisestä vastaa Metsähallitus.

Saana lähialueineen on nähtävyyksikohteista suosituimpia. Sinne tehdään vuosittain noin 80 000 käyntiä, joista 10 000 suuntautuu tunturin laelle. Saanan huipulle vievän polun lisäksi alueella on paikallisesta luonnosta ja historiasta kertova luontopolku. Kilpisjärven retkeilykeskukselta on reitit yhteys Mallan luonnonpuistoon ja Saanalle. Retkeilykeskuksesta ja Kilpisjärven kyläkeskuksesta pääsee myös Saanajärvelle (noin 5 km) sekä Saanan ympäri kulkevalle polulle ja Tsahkaljärven kautta Käsivarren erämaahan vievälle Kalottireitille.

Mallan luonnonpuiston vuosittainen käyntimääräarvio on noin 10 000 käyntiä. Osaksi Mallan luonnonpuistoa rajautuvalle Kolmen valtakunnan rajapyykille tehdään vuosittain noin 7 000 käyntiä. Kesällä luonnonpuistossa liikkuminen on kielletty polkujen ulkopuolella. Kilpisjärveltä kulkee luonnonpuiston läpi noin 11 km:n mittainen retkeilypolku Kolmen valtakunnan rajapyykille sekä 5 km:n polku Pikku-Mallan huipulle. Luonnonpuiston läpi menevä polku on osa Kalottireittiä. Mallan luonnonpuiston tunnetuin nähtävyys on Kitsiputous. Putoukselle on luonnonpuiston paikoitusalueelta noin 6 km. Kilpisjärven retkeilykeskuksen rannasta risteilee Ruotsin Koltalahteen

kesäisin laiva, m/s Malla. Koltalahdesta on noin kolmen kilometrin kävelymatka Kolmen valtakunnan rajapyykille ja Mallan luonnonpuistoon.

Kilpisjärven alueen moottorikelkkaurilta on yhteys Norjan Skibotniin ja Otereniin. Viktoria-kelkkareitti kulkee Kolmen valtakunnan rajapyykiltä Könkämäenon kautta Karesuvannon suuntaan. Kyläkeskuksesta Tsahkaljärven kautta Saanan ympäri kulkee Kilpisjärven ladut ry:n ylläpitämä moottorikelkkaura sekä Käsivarren erämaa-alueella Tsahkaljärveltä Raittijärven kautta Karesuvantoon ja Palojärvelle Metsähallituksen moottorikelkkaura. Käsivarren erämaa-alueen huoltorisutus merkitään vuosittain Haltille, Kobmajoen autiotuvalle sekä Toskaljärvelle, mutta moottorikelkalla tapahtuvaa liikkumista on luonnonsuojelullisista ja poronhoidollisista syistä rajoitettu. Maastoliikenneluvan saa erämaa-alueelle, jos mukana on paikallinen opas, jos kyseessä on luontomatkailuyrittäjän järjestämä safari tai alueelta on vuokrattu tukikohta.

Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen suosituimpia aktiviteetteja ovat retkeily, murtomaa-hiihto, moottorikelkkailu, kalastus ja koiravaljakkotoiminta. Suosituimpiin löytyy Kilpisjärveltä välinevuokrausta sekä opastuspalveluita. Kyläkeskuksesta tehdään Käsivarren erämaahan myös kelkkasafareita sekä helikopteri- ja vesitasolentoja. Kilpisjärven kyläkeskuksessa on yritykset ja vapaa-ajan asunnot mukaan lukien noin 1 400 vuodepaikkaa. Keväisin Kilpisjärvi on norjalaisten suosima viikonloppukohde. Norjalaiset omistavat alueella toistasataa loma-asuntoa ja he tuovat Kilpisjärvelle talven ajaksi yli 200 asuntovaunua. Metsähallituksella on Kilpisjärvellä luontotalo, jossa vierailee vuosittain noin 13 000 asiakasta. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen palvelut ja muut perustiedot on koottu taulukkoon 1. Tarkempaa ja ajankohtaisempaa tietoa löytyy mm. Metsähallituksen Luontoon.fi-verkkopalvelusta (www.luontoon.fi).

Kuva 1. Kilpisjärvi lähialueineen. © Metsähallitus 2010, © Karttakeskus, Lupa L5293. Aineistonkeruupisteet on numeroitu karttaan. Kesän 2009 keruupisteet mustalla ja kevään 2010 punaisella.

Kuva 2. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alue. Käsivarren erämaa-alue vihreällä.
 © Metsähallitus 2010, © Karttakeskus, Lupa L 5293.

Taulukko 1. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen perustietoja v. 2010.

Käsivarren erämaa ja Kilpisjärven alue		
Tutkimusalueeseen liittyviä perustamisajankohtia	Käsivarren erämaa-alue	1991
	Mallan luonnonpuisto	1938
	Saanan luonnonsuojelualue	1988
	Saanan lehtojensuojelualue	1992
	Annjalonjin luonnonsuojelualue	1988
Sijainti	Lapin läänissä, Enontekiön kunnassa. Rajanaapureina Norjan Finnmarkin ja Tromssan läänit sekä Ruotsin Norrbotten.	
Alueiden pinta-aloja	Käsivarren erämaa-alue	2 206,0 km ²
	Mallan luonnonpuisto	30,9 km ²
	Annjalonjin luonnonsuojelualue	1,8 km ²
	Saanan luonnonsuojelualue	1,5 km ²
	Saanan lehtojensuojelualue	0,8 km ²
Arvioidut käyntimäärät Metsähallituksen kohteilla 2008	Saanan alue	30 000
	Mallan luonnonpuisto	10 000
	Kolmen valtakunnan rajapyykki	7 000
	Salmivaara	1 000
	Käsivarren erämaa-alue	10 000
	Halti	4 000
	Kilpisjärven luontotalo	13 000
Palvelut	<ul style="list-style-type: none"> – Kesäretkeilyreitistöä Kilpisjärven lähialueella noin 40 km – Kalottireitti 65 km – Latuverkostoa Kilpisjärven lähialueella noin 55 km – Metsähallituksen moottorikelkkauria noin 90 km – Yrittäjien ylläpitämiä moottorikelkkauria noin 25 km – Enontekiön kunnan ylläpitämä Viktoria-moottorikelkkareitti – Pysäköintialueet tärkeimpien reittien lähtöpisteissä (Malla, Kalottireitti). – Kilpisjärven lähialueella 2 autiotupaa, päivätupa, auto- ja varaustupa, varaustupa sekä laavu. Kohteilla puuhuolto sekä käymälät. – Käsivarren erämaa-alueella 4 auto- ja varaustupaa, 1 varaustupa, 14 autiotupaa sekä 3 vuokrakämpää. Kohteilla puuhuolto sekä käymälät. – Ravintola- ja kahvilapalveluita, majoituspalveluita ja leirintäaluepalveluita, ohjelmopalveluita sekä kauppa ja huoltoasemapalveluita Kilpisjärven kyläkeskuksessa 	
Käyttömuodot	Luonnon virkistyskäyttö, luontomatkailu, porotalous, tutkimus ja luonnonsuojelu.	
Erityistä	Mallan luonnonpuistossa leirytyminen on kielletty, ja merkityltä polulta saa kesäaikaan poiketa vain Metsähallituksen luvalla. Saanan luonnonsuojelualueella liikkuminen vaatii Metsähallituksen luvan. Muilla Metsähallituksen alueilla voi liikkua jokamiesoikeuksin.	
Hoito- ja käyttösuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> – Mallan luonnonpuiston järjestyssääntö 20.12.1993 – Mallan luonnonpuiston ja Saanan alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta on alkamassa 2011 – Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on vahvistettu ympäristöministeriössä tammikuussa 2008 – Käsivarren–Kilpisjärven alueelle tehdään kestävän luontomatkailun suunnitelma 2–3 vuoden kuluessa. 	

2.2 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksen perusjoukon muodostavat Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella heinäsyyskuussa 2009 ja maaliskuuhuhtikuussa 2010 vierailleet, vähintään 15 vuotta täyttäneet henkilöt. Tutkimuksen ohjeistukseksi laadittiin suunnittelukansio, joka sisälsi toteutuksen ohjeistuksen, kesän 2009 ja kevään 2010 keruujaksojen otantakehikon (liite 7) sekä keruuaikataulut kertymiseen (liite 8). Lisäksi aineistonkerääjille jaettiin keruupäiväkirja aineistonkeruuseen vaikuttaneiden tapahtumien kirjaamiseksi sekä tutkimuksen seuranta-päiväkirja havaintomäärätoteumien seuraamiseksi.

Otantakehikoihin määriteltiin kävijämääriltään suosituimmat retkikohteet, joista aineistoa päätettiin kerätä. Vuoden 2009 keruujakson keruupisteet on merkitty kuviin 1 ja 2 mustalla numeroinnilla, kevään 2010 keruujakson pisteet punaisella. Keruupisteet ja toteutuneet keruupäivät olivat:

Aineistonkeruupisteet kesällä 2009	Toteutuneet keruupäivät
1. Siilaskosken silta (Mallan luonnonpuisto)	5
2. Saanan polku (300 m Retkeilykeskukselta)	21
3. Salmivaaran polku	1
4. Kolmen valtakunnan rajapyykki	6 yhteistä keruupäivää
5. Koltalahti (Malla laivalla Kolmen valtakunnan rajalla vierailleet)	Koltalahden kanssa
6. Lentosatama (Käsivarren erämaa-alueelta lentäen saapuneet)	1
7. Käsivarren erämaa-alue	2 keruumatkaa

Aineistonkeruupisteet keväällä 2010	
1. Kuohkimajärven autio- ja varaustupa	9
2. Saanajärven päivätupa	12
3. Saarijärven autio- ja varaustupa	9

Tutkimuksen havaintomäärätavoitteeksi asetettiin 600 vastattua tutkimuslomaketta. Havaintomäärätavoite jakautui siten, että kesän 2009 tavoite oli 360 ja kevään 2010 tavoite 240 lomaketta. Keruukausittainen havaintomäärätavoite jaettiin valituille aineistonkeruukohteille kävijälaskennan tulosten, vieraskirja-arvioiden sekä lento-operaattoreiden tietoihin perustuvien kävijämääräarvioiden suhteessa. Käytettävissä olevat keruupäiväresurssit (vuonna 2009 yhteensä 40 keruupäivää ja 2010 yhteensä 30 keruupäivää) jaettiin samalla tavoin. Keruupäiväresurssit jaettiin kuukausi- ja viikkokohtaisiksi keruupäiviksi siten, että kolmen ja neljän päivän keruuviikot arvottiin. Samoin arvottiin viikkokohtainen keruupäivä sekä päiväkohtainen keruujako (aamupäivä klo 10–15 tai iltapäivä klo 15–20). Keväällä 2010 aineistoa kerättiin ainoastaan aamupäivisin, pääasiassa klo 10–15, jolloin hiihtäjien tiedettiin olevan liikkeellä. Otantakehikkoon arvottiin kuusi varapäivää korvaamaan esimerkiksi huonon sään tai aineistonkerääjän sairastumisen vuoksi mahdollisesti pois jäävät keruupäivät. Keruukausittainen havaintomäärätavoite jaettiin päiväkohtaiseksi tavoitteeksi, jolloin kesän 2009 päiväkohtaiseksi tavoitteeksi saatiin 9 lomaketta ja kevään 2010 tavoitteeksi 8 lomaketta. Päiväkohtaiseksi maksimiksi määriteltiin 50 lomaketta, jonka täytyttyä aineiston kerääminen kyseiseltä päivältä lopetettiin.

Kesällä 2009 toteutetulle kolmen kuukauden keruujaksolle sekä kevään 2010 kahden kuukauden keruujaksolle palkattiin aineistonkerääjä, joka pääosin keräsi aineiston (80 % kesän aineistosta ja 74 % kevään aineistosta). Kahtena ensimmäisenä keruupäivänä aineistoa keräsi työharjoittelija. Kesällä 2009 kolme keruupäivää ja Käsivarren erämaa-alueen ensimmäisen keruuviikon (viikko 30, 21.–26.7.) sekä keväällä 2010 viikon 17 (27.–29.4.) toteutti tutkimuksen vastuhenkilö. Hänen osuutensa oli 16 % kokonaisaineistosta.

Aineiston keruussa käytettiin tutkimuslomaketta, jonka vastaajat yleensä täyttivät maastossa sijainneella keräyspisteellä itse ja palauttivat suoraan aineistonkerääjälle (93 % aineistosta). Osa tiedusteli kysymyslomaketta mukaansa, jolloin heille annettiin mukaan kyselylomake ja valmiiksi maksettu palautuskuori. Yksittäistapauksessa aineistonkerääjä täytti lomakkeen haastattelun yhteydessä (yhteensä 5 lomaketta). Lomakkeen omatoimiseen täyttämiseen kului aikaa 10–15 minuuttia. Tutkimuslomakkeen kysymykset pohjautuvat Metsähallituksen kävijätutkimusten vakioituihin kysymyksiin, joiden lisäksi lomake sisälsi aluekohtaisia lisäkysymyksiä. Vakioitujen kysymyslomakkeen avulla Käsivarren–Kilpisjärven alueelta saadut tulokset ovat vertailukelpoisia Metsähallituksen muilla alueilla tehtyjen kävijätutkimusten kanssa. Tässä kävijätutkimuksessa käytettiin suomen-, ruotsin-, norjan- ja englanninkielisiä lomakkeita. Suomenkielinen tutkimuslomake on liitteenä 9.

Kesän 2009 aineistonkeruu toteutettiin pääosin ennalta määritellyissä keräyspisteissä. Ainoastaan Kilpisjärven lähialueella sijaitsevalle Tsahkaljärvelle arvotut keruupäivät jätettiin toteuttamatta. Sen sijaan tehtiin Tsahkaljärvelle arvottuina keruuviikkoina 30 ja 36 kaksi tiedonkeruumatkaa Käsivarren erämaa-alueelle. Ensimmäinen, seitsemän päivän keruumatka, toteutettiin 20.–26.7.2009, reitillä Kilpisjärvi–Terbmisjärvi–Raittijärvi–Meekonjärvi–Halti–Meekonjärvi–Ailakkajärvi–Kilpisjärvi. Toinen, viiden päivän tiedonkeruumatka, toteutettiin 31.8.–3.9.2009 Kalottireitillä, välillä Kilpisjärvi–Kuonjarjohka–Meekonjärvi–Pihtusjärvi–Meekojärvi–Kilpisjärvi. Tiedonkeruumatkoilla tutkimukseen pyydettiin osallistumaan kaikkia reitillä vastaan tulleita Käsivarren erämaa-alueen kävijöitä. Kilpisjärven lentosatamassa toteutetussa keruussa pyrittiin keräämään tietoa Käsivarren erämaa-alueelta tulevien paluulentojen asiakkailta. Suunnitelmasta luovuttiin, koska ensimmäisenä keruupäivänä Suomen puolelta ei tullut yhtään paluulentoa. Erämaa-alueelta saapuvilla matkustajilla arveltiin myös olevan kiire kotimatalle, minkä vuoksi suurin osa olisi voinut kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta. Lentosatamaan vietiin tämän jälkeen tutkimuslomakkeita sekä kirjekuoria, joiden postimaksut oli maksettu. Lento-operaattorit pyysivät asiakkaitaan ottamaan tutkimuslomakkeen mukaansa kotimatalle, täyttämään sen ja postittamaan tutkimuksen vastuuhenkilölle, jonka osoitetiedot olivat palautuskuoressa. Kävijämäärillä mitattuina vilkkaimmilla retkeilyreitistöillä toteutettuun tutkimukseen pyrittiin poimimaan mukaan niin suuri määrä maastosta palaavia, keruupisteen ohittaneita kävijöitä, kuin aineistonkerääjä kykeni ottamaan vastaan. Keruupisteen ohittaneet retkeilijät, joille ei ehditty antaa lomaketta tai jotka jostakin syystä eivät halunneet vastata, kirjattiin ylös keruupäiväkirjaan. Myös kieltäytymisen syy kirjattiin.

Tutkimuksen kokonaishavaintokertymä oli 957 lomaketta. Ajallisesti kesän 2009 havainnot kerättiin 1.7.–28.9.2009, koska kaksi viimeistä keruupäivää 29.9. ja 30.9. peruttiin liian vähäisen kävijämäärän vuoksi (25.9.–28.9. neljänä keruupäivä saatiin vain 0–1 havaintoa/päivä). Arvotuista varapäivistä käytettiin sateen vuoksi yksi (30.7.) ja Käsivarren erämaa-alueelle suuntautuneen tiedonkeruumatkan aikana yksi (2.9.). Mallan luonnonpuiston keruupäivä 24.8. ja Koltalahden keruupäivä 11.9. vaihtuivat keruupäivissä tulleen sekaannuksen vuoksi. Kevään 2010 keruujakso 1.3.–30.4.2010 toteutettiin keliolosuhteiden vuoksi pääasiassa Kilpisjärven lähialueen tuvilla (Saanajärvi, Kuohkimajärvi ja Saarijärvi, joka on erämaa-alueen rajalla). Saarijärven keruupäivinä Käsivarren erämaa-alueen aineistonkeruuta tehostettiin siten, että tutkimuksen vastuuhenkilö keräsi aineistoa muilta erämaa-alueen tuvilta, lähinnä Kalottireitiltä. Varapäiviä ei kevään aineistonkeruussa käytetty.

Heinä-syyskuun keruujaksolle asetettu vastausmäärätavoite 360 ylitettiin reippaasti. Kesän 2009 keruujakson 40 keruupäivänä kokonaisvastausmääräksi saatiin yhteensä 654 lomaketta. Vilkkainta oli heinäkuussa, jolloin 14 keruupäivän aikana saatiin kerättyä 332 lomaketta (taulukko2), 51 % kesäkeruujakson vastauksista. Merkittävin osa, 67 % kesän 2009 aineistosta, kerättiin alueen suosituimmalle retkeilykohteelle Saanalle vievän polun varresta. Muilta osin keruutavoite täyttyi vain

Koltalahdessa ja Käsivarren erämaa-alueella. Mallan luonnonpuiston kokonaistavoitemäärästä jäätii 5 %. Kolmen lomakkeen keruupaikka jäi epäselväksi.

Maalis-huhtikuussa 2010 toteutetun keruujakson vastausmäärätavoitteena oli 240 havaintoa, mikä myös saavutettiin. Vastauksia kertyi kevään aikana yhteensä 304, (32 % kokonaisvastausmäärästä) (taulukko 3). 40 %:n keruutavoite saavutettiin Saanajärvellä. Kuohkimajärven ja Käsivarren erämaa-alueen 30 %:n keruujaksotavoitteista jäätii vain 2 %. Kevään jaksolla kertymäkuukausista vilkkain oli huhtikuu, jolloin saatiin kerätyksi 259 lomaketta, 85 % jakson kokonaismäärästä. Vähäisten aineistonkeruuresurssien vuoksi Käsivarren erämaa-alueen osuus aineistosta oli yhteensä 139 lomaketta, vain 15 % kokonaismäärästä. Käsivarren erämaa-alueelta kerätty aineisto on määrältään pienempi kuin Kajalan Käsivarren erämaa-alueelle vuonna 2000 tekemän kävijätutkimuksen aineisto, mikä tulee huomioida tuloksia vertailtaessa.

Suurin osa, 93 % tutkimukseen vastanneista, täytti lomakkeen itse palauttaen sen suoraan aineiston kerääjälle. Postitse palautettiin 6 % lomakkeista. Postitse tulleet lomakkeet koostuivat lentosatomassa sekä maastossa mukaan annetuista lomakkeista. Kesäjaksolla kolme lomaketta täytettiin aineiston kerääjän tekemässä haastattelussa, keväällä aineistonkerääjä avusti kahden lomakkeen täyttämässä. Keväällä yhden lomakkeen keruutapa jäi epäselväksi. Merkittävin osa kesän (92 %) sekä kevään (90 %) palautetuista lomakkeista oli suomenkielisiä (taulukko 4).

Tutkimukseen osallistumiseen suhtauduttiin pääosin myönteisesti. Keruupäiväkirjahavaintoihin perustuvan arvion mukaan tutkimuksesta kieltäytyi kesän keruujaksolla noin 450 (41 %) kävijää. Naisten ja miesten osuus kieltäytyjistä oli samaa luokkaa. Tutkimuslomakkeen mukaansa pyytäneistä suurin osa oli miehiä. Ylivoimaisesti suurin yksittäinen syy tutkimuksesta kieltäytymiseen oli jonkun seurueeseen kuuluvan, yleensä puolison, osallistuminen tutkimukseen. Kevään keruu toteutettiin pääsääntöisesti lähialueen tuvilla. Varsinkin Kilpisjärven lähialueella ongelmana oli suuret opastetut hiihtoryhmät, jotka täyttivät tuvan kerralla, eikä kieltäytyjien määrää voitu varmuudella laskea. Keruupäiväkirjoihin perustuva arvio kieltäytyjien määrästä kevään keruujaksolla on noin 143 (32 %). Myös moottorikelkkailijoita oli vaikea saada mukaan tutkimukseen, koska he eivät juurikaan poikenneet tuvilla, joilla tutkimusta tehtiin.

Taulukko 2. Vastausten jakautuminen keruupaikoittain heinä-syyskuussa 2009 sekä keruupaikoille tutkimuksen alussa asetetut prosentuaaliset vastausmäärätavoitteet.

Haastattelupaikka	kpl	%	tavoite (%)
Saanan polku	433	67	59
Malla (Siilaskoski)	35	5	12
Kolmen valtakunnan rajapyykki	15	2	8
Koltalahti	105	16	8
Salmivaara	1	0	2
Käsivarren erämaa-alue	54	8	7
Kilpisjärven lentosatama	8	1	4
Yhteensä	651	100	100

Taulukko 3. Vastausten jakautuminen keruupaikoittain maalis-huhtikuussa 2010 sekä keruupaikoille tutkimuksen alussa asetetut prosentuaaliset vastausmäärätavoitteet.

Haastattelupaikka	kpl	%	tavoite (%)
Kolmen valtakunnan rajapyykki	84	28	30
Käsivarren erämaa-alue	85	28	30
Saanajärvi (päivätupa)	134	44	40
Yhteensä	303	100	100

Taulukko 4. Tutkimuslomakkeiden kieliversioiden käyttö.

Lomakkeen kieli	Kesä 2009		Kevät 2010		Yhteensä	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
englanti	18	3	6	2	24	2,5
norja	5	1	19	6	24	2,5
ruotsi	29	4	4	1	33	3,5
suomi	602	92	274	90	876	91,5
Yhteensä	654	100	303	100	957	100

Alueella viipymistä käsittelevät lomakkeen (liite 9) kysymykset 2a ja 2b sekä majoittumista käsittelevät kysymykset 3a ja 3b aiheuttivat sekaannusta. Kysymyksessä 2 olisi tullut täsmentää eroja maastossa ja kyläkeskuksessa viipymisen välillä. Vastajat eivät hahmottaneet a- ja b-kohtien eroja ja vastasivat yleensä samalla tavalla kumpaankin. Osa perusteli vastaustaan sillä, että viettää suurimman osan ajastaan maastossa, vaikka majoittuikin kyläkeskuksessa. Kaikki vastajat eivät ilmeisesti perehtyneet riittävän hyvin kysymyslomakkeen alussa annettuun Käsivarren–Kilpisjärven alueen määrittelyyn. Myös kysymyksen 3 majoitusvaihtoehtojen käsitteistö tuotti ongelmia vastaajille. Varsinkin vuokratupa ja vuokramökki sekoitettiin useassa vastauksessa. Ongelma huomattiin jo tutkimuksen ensimmäisinä päivinä, minkä jälkeen kysymysten 2 ja 3 käsitteitä tarkennettiin vastaajille lomakkeen jaon yhteydessä. Virheitä oikaistiin myös tallennus- ja tarkasteluvaiheessa viipymän, majoitteen ja käyntikohteiden ristiriitaisuuksien perusteella.

Havaintoaineisto syötettiin Metsähallituksen asiakasseurannan tietojärjestelmään ASTAan, jossa tilastollinen analysointi suoritettiin (vakioraporttikooste ja dynaaminen vakioraportointi). Saatuja tuloksia kuvattiin lähinnä suhteellisina jakaumina, keskiarvoina, keskihajontana, moodina, mediaanina ja prosenttipisteinä (fraktiilit). Tutkimustuloksia kuvailtaessa on tässä raportissa käytetty seuraavia käsitteitä:

Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi	Kävijätyytyväisyyteen liittyvien aluekohtaisten kysymysten otoksesta johdettu keskiarvo
Aluekohtainen keskiarvo	Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden otoksesta johdettu keskiarvo
Prosenttipisteet	25 %:n prosenttipiste (alakvartiili) ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta. 75 %:n piste (yläkvartiili) ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista. Näiden kahden prosenttipisteen väliin jää siis 50 % havainnoista
Keskihajonta	Havaintojen (vastausten) jakautuminen keskiarvon ympärille, toisin sanoen kuinka paljon havaintoarvo keskimäärin poikkeaa keskiarvosta
Keskiarvo	Kysymyksen vastauksista laskettu keskiarvo
Mediaani	Ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen aineiston kahteen yhtä suureen osaan
Moodi	Tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen keskiarvo	Metsähallituksen kävijätutkimusten kävijätyytyväisyyteen liittyvien vakiokysymysten otoksesta johdettu keskiarvo
Vertailukelpoinen keskiarvo	Metsähallituksen kävijätutkimusten vakiokysymyksistä johdettu otoskeskiarvo

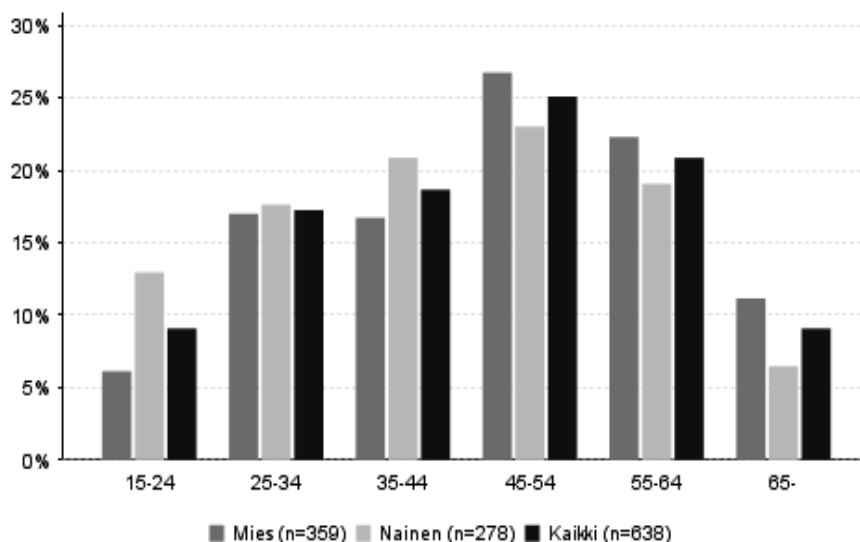
3 Tulokset kesältä 2009

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Tutkimukseen kesällä 2009 osallistuneista 56 % oli miehiä ja 44 % naisia. Miesten keski-ikä oli 47 vuotta, naisten 43 vuotta (taulukko 6). Kaikkien kesällä 2009 tutkimukseen osallistuneiden keski-ikä oli 46 vuotta. Vastaajista nuorin oli 15-vuotias, vanhin 77-vuotias. Merkittävin ikäryhmä sekä miehissä että naisissa olivat 45–54-vuotiaat, joiden osuus kaikista vastaajista oli 25 % (taulukko 5 ja kuva 3). Kävijöiden ikäjakauma näyttäisi kuitenkin olevan kohtuullisen tasainen eri ikäryhmissä 25-vuotiaista 64-vuotiaisiin.

Vastanneista 39 %:lla oli korkeakoulututkinto, 26 %:lla opistotasoinen koulutus ja 24 %:lla ammatillinen tutkinto (taulukko 7). 12 %:lla ei ammatillista tutkintoa ollut. Miehillä oli naisia useammin ammatillinen tutkinto, naisilla puolestaan miehiä useammin opistotasoinen tai alempi korkeakoulututkinto.

Kuva 3. Vastanneiden ikärakenne sukupuolen mukaan sekä yhteensä Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella heinä-syyskuussa 2009.

Taulukko 5. Vastanneiden ikäluokat sukupuolen mukaan ja yhteensä.

Ikäluokka	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
15–24	22	6	36	13	58	9
25–34	60	17	49	18	109	17
35–44	60	17	58	21	119	19
45–54	96	27	64	23	160	25
55–64	80	22	53	19	133	21
65–	40	11	18	6	58	9
Yhteensä	358	100	278	100	637	100

Taulukko 6. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja sukupuolen mukaan. Vastanneiden lukumäärä (n) oli 638.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	47,43	43,14	45,56
län keskihajonta	14,04	14,79	14,51
Minimi-ikä	16	15	15
Maksimi-ikä	77	74	77
Moodi	54	44	44
Mediaani	48	44	46

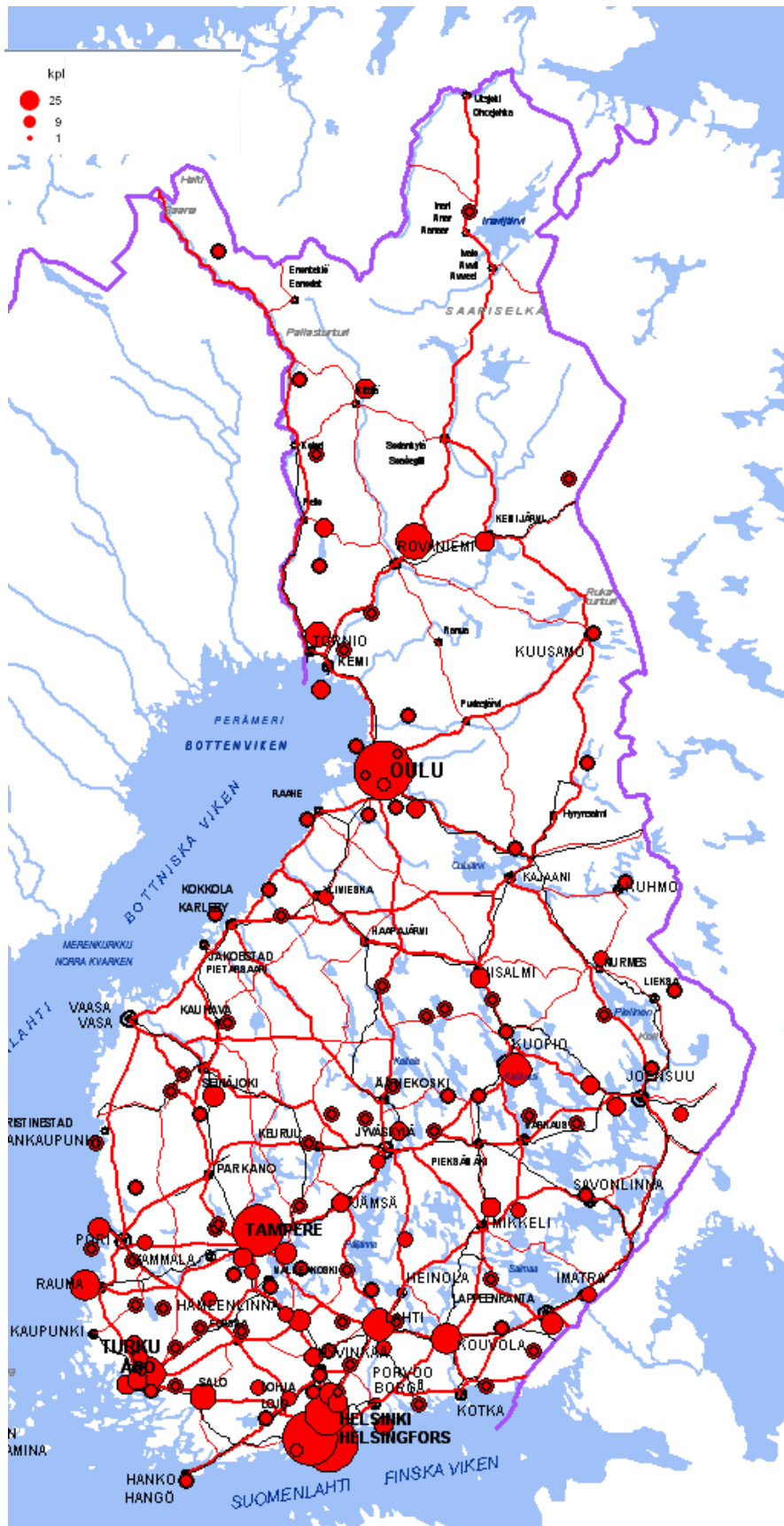
Taulukko 7. Vastanneiden ammatillinen koulutus sukupuolen mukaan kesällä 2009.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	103	29	45	17	148	24
Opistotasoinen tutkinto	86	24	76	28	163	26
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	41	12	51	19	92	15
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	88	25	62	23	150	24
Ei ammatillista tutkintoa	38	11	36	13	74	12
Yhteensä	356	100	270	100	627	100

Käsivarren–Kilpisjärven alueelle saapui kävijöitä ympäri Suomea. Suurin osa kesän 2009 kävijöistä saapui pääkaupunkiseudulta; Helsingistä 11 %, Espoosta 5 % ja Vantaalta 3 %. Oulusta saapui 6 % ja Tampereelta 5 % vastanneista (kuva 4 ja liite 3). Ulkomaisista kävijöistä suurin osa (4 % kaikista vastanneista) oli ruotsalaisia ja norjalaisia (1 %) (taulukko 8). Kaikkiaan tutkimukseen osallistui 12 maan kansalaisia.

Taulukko 8. Kesällä 2009 vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	kpl	%
Suomi	603	92
Ruotsi	28	4
Norja	4	1
Viro	3	0
Ranska	3	0
Saksa	3	0
Alankomaat	3	0
Sveitsi	2	0
Iso-Britannia	2	0
Yhdysvallat	1	0
Tšekki	1	0
Espanja	1	0
Yhteensä	654	100

Kuva 4. Vastanneiden kotipaikkakunnat heinä-syyskuussa 2009 (n = 566). Punaiset ympyrät kuvaavat kävijätutkimukseen osallistuneiden määrää. © Metsähallitus 2010.

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Heinä-syyskuussa 2009 Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella vierailleista suurin osa, 82 %, saapui 2–5 hengen ryhmissä. Yksin liikkuvien osuus oli vain 5 %. Suurissa, yli kuuden hengen ryhmissä alueelle saapui 12 % vastanneista (n = 641). Ryhmissä liikkuneiden ryhmäkokoo vaihteli 2 ja 50 hengen välillä (taulukko 9). Keskimäärin ryhmässä oli 4,7 henkilöä. Liikuntaesteisiä oli kuudessa seurueessa, keskimäärin yksi seuruetta kohden. Alle 15-vuotiaiden määrä vaihteli seurueissa 1 ja 23 välillä. Keskimäärin alle 15-vuotiaita (0–15 vuotiaat) oli seurueissa 2,5. Yleisimmin seurueen mukana olleet alle 15-vuotiaat olivat iältään 9–10 vuotiaita.

Suurin osa (65 %) Käsivarren–Kilpisjärven alueelle seurueessa saapuneista oli matkalla perheenjäsenensä kanssa (taulukko 10). Ystäväporukalla oli liikkeellä 21 % seurueista. Vain yhden seurueen käynti liittyi luontomatkailun yritystoimintaan. 4 % vastanneista kuului luokkaan ”jokin muu”. Tähän luokkaan ilmoitettiin kuuluvaksi mm. partiolaiset (10 vastaajaa), yhdistys tai yhtiö (3 vastaajaa), seurakunta (6 vastaajaa) sekä seurustelukumppani (6 vastaajaa).

Taulukko 9. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009.

Muuttuja	n	Keski-arvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	607	4,7	7,11	2	2	3	4	50
Liikuntaesteisiä	6	1,2	0,41	1	1	1	1	2
Alle 15-vuotiaita	128	2,5	3,95	1	1	2	2	23
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	157	2000	4,49	1994	1995	1999	2003	2009

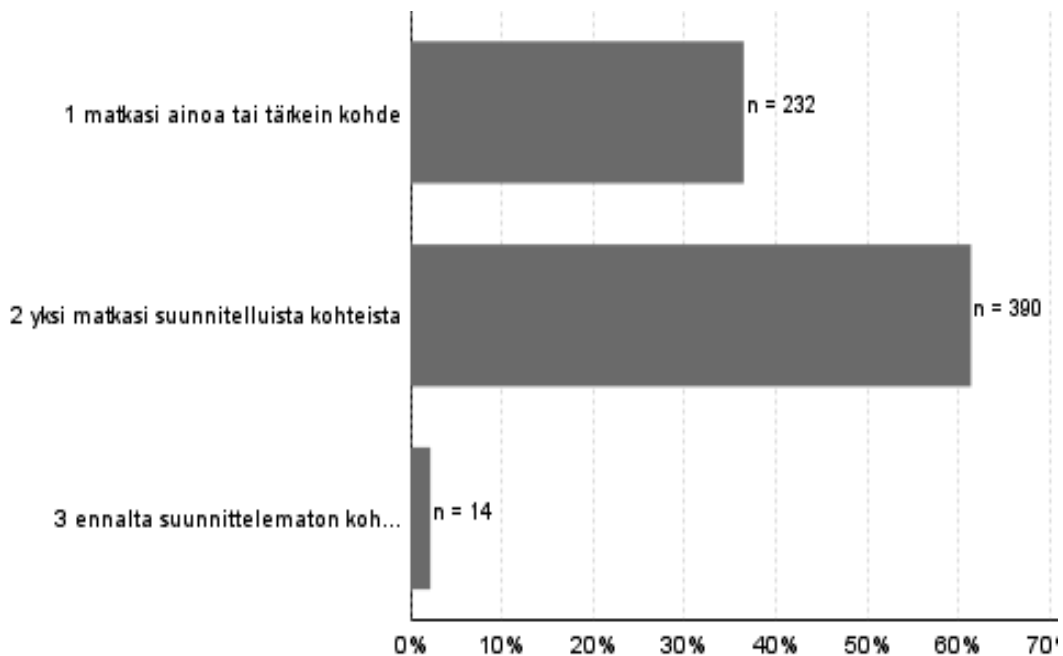
Taulukko 10. Seurueen koostumus Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009.

Seurueen koostuminen	kpl	%
Oman perheen jäsenistä	402	65
Ystävistä	129	21
Muista sukulaisista	29	5
Jostakin muusta, mistä?	25	4
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	12	2
Työtovereista	10	2
Eläkeläisryhmästä	7	1
Ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista	1	0
Yhteensä	615	100

3.2 Käynti Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009

3.2.1 Kohteen tärkeys

61 % vastanneista ilmoitti Käsivarren–Kilpisjärven alueen olevan yksi matkansa suunnitelluista kohteista (kuva 5). 36 %:lle alue oli matkan ainoa tai tärkein kohde. 14 vastannutta (2 %) ilmoitti Käsivarren–Kilpisjärven alueen olevan ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella. Näin vastanneista kaksi ilmoitti matkan tärkeimmän kohteen olevan Norjassa, yksi Lapissa, yksi Saariselällä ja Levillä sekä yksi Hetta–Pallaksella. Kävijät, jotka ilmoittivat Käsivarren–Kilpisjärven alueen yhdeksi matkan suunnitelluista kohteista, ilmoittivat muiksi kohteiksi yleisimmin Norjan, joka mainittiin 113 kertaa (Pohjois-Norja 25 kertaa). Norjan sisällä kohteista olivat suosituimpia Tromsø, joka mainittiin 31 kertaa sekä Skibotn, 29 kertaa. Lapin muista matkailukeskuksista käytiin varsinkin Pallaksella, joka mainittiin 25 kertaa, sekä Levillä (24), Ylläksellä (22) ja Hetassa (15 kertaa).

Kuva 5. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen tärkeys matkan kohteena. (n = 636).

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Suurin osa, 51 % vastanneista, harjoitti tai aikoi harjoittaa tämänkertaisella käynnillään Käsivarren–Kilpisjärven alueella 1–3 aktiviteettia (taulukko 11). Myös 4–6 aktiviteettia harjoittavien määrä oli merkittävä, 37 %. Yli puolet miehistä harjoitti 1–3 aktiviteettia, naisilla harrastusten määrä jakautui tasaisemmin, useimmiten he osallistuivat 1–3 tai 4–6 harrastukseen.

Käsivarren–Kilpisjärven alueella käynnin motiivit liittyivät kesällä 2009 lähinnä omin voimin tapahtuvaan retkeilyyn sekä luonnon tarkkailuun. Toiminnoista suosituin oli kävely, jota harrasti tai aikoi harrastaa alueella 78 % vastanneista (taulukko 12). Muita tämänkertaisen käynnin suosituimpia aktiviteetteja olivat retkeily, jota harrasti tai aikoi harrastaa 60 % vastanneista, luonnon tarkkailu (55 %), luonnonvalokuvaus (33 %), eväsretkeily (29 %) sekä maastossa yöpymisen sisältänyt vaellusretkeily (20 % vastanneista).

Sukupuolten välillä ei ollut suuria eroja harrastusten suhteen. Suosituin harrastus oli kummassakin ryhmässä kävely (taulukko 12). Naiset harrastivat tai aikoivat harrastaa retkeilyä, eväsretkeilyä, luonnontarkkailua ja yöpymisen maastossa sisältävää vaellusretkeilyä hieman miehiä enemmän, miehet sen sijaan enemmän telttaretkelyä ja kalastusta.

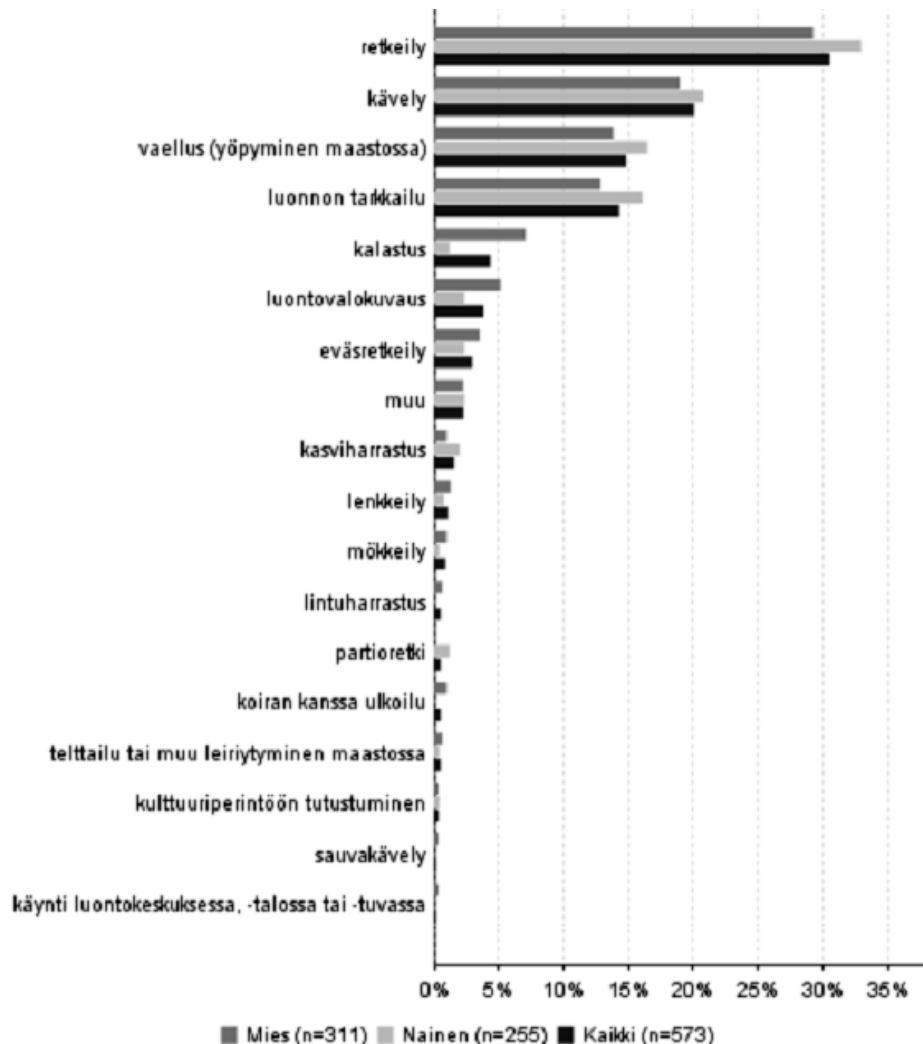
Taulukko 11. Tämänkertaista käyntiä koskeva harrastusten lukumäärä Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella.

Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3	195	54	128	46	329	51
4–6	126	35	113	40	240	37
7–9	32	9	33	12	67	10
10 tai enemmän	8	2	6	2	14	2
Yhteensä	361	100	280	100	650	100

Taulukko 12. Vastanneiden harrastukset Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009.

Harrastus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kävely	279	77	224	80	509	78
Retkeily	211	58	174	62	387	60
Luonnon tarkkailu	187	52	164	59	355	55
Luonnonvalokuvaus	117	32	91	32	213	33
Eväsretkeily	86	24	99	35	187	29
Vaellus (yöpyminen maastossa)	65	18	64	23	129	20
Käynti luontokeskuksessa, - talossa tai -tuvassa	56	16	55	20	113	17
Telttailu tai muu leiriytyminen	59	16	34	12	93	14
Kalastus	56	16	26	9	82	13
Mökkeily	37	10	31	11	69	11
Kasviharrastus	28	8	33	12	63	10
Lenkkeily	34	9	32	11	67	10
Sauvakävely	31	9	29	10	61	9
Kulttuuriperintöön tutustuminen	17	5	19	7	37	6
Koiran kanssa ulkoilu	14	4	16	6	30	5
Lintuharrastus	13	4	8	3	23	4
Pyöräily	10	3	8	3	18	3
Suunnistus	8	2	9	3	18	3
Pyöräily	10	3	8	3	18	3
Partioretki	4	1	6	2	10	2
Marjastus	7	2	8	3	15	2
Veneily	5	1	1	0	7	1
Melonta	0	0	2	1	2	0
Muu	13	4	12	4	25	4
Yhteensä	361		280		650	

Tutkimukseen osallistuneita pyydettiin valitsemaan tällä käynnillä harjoittamistaan aktiviteeteista tärkein. 31 % vastanneista ilmoitti tärkeimmäksi retkeilyn (kuva 6). Kävelyn listasi tärkeimmäksi harrastukseksi 20 % vastanneista, luonnon tarkkailun 14 % ja maastossa yöpymisen sisältäneen vaellusretkeilyn 5 %. Edellä mainitut harrastukset eroutuivat tärkeydessä selvästi muista. Luokkaan ”muu tärkein” kuului mm. tutkimus (4 vastausta), uinti, moottoripyöräily, helikopteriretki ja lepäily (2 vastausta).

Kuva 6. Tämänkertaisen Käsivarren–Kilpisjärven alueella käynnin tärkein harrastus.

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Suurin osa käynneistä kohdistui Kilpisjärven lähialueen retkikohteille. Ylivoimaisesti suosituin käyntikohde Käsivarren–Kilpisjärven alueella oli Saana, jossa vieraili peräti 81 % vastanneista (taulukko 13). Kolmen valtakunnan rajapyykillä vieraili 39 % ja Mallan luonnonpuistossa 29 %. Käsivarren erämaa-alueella sijaitsevilla kohteilla ilmoitti käyneensä 10 % vastanneista. Tuloksia tarkastellessa tulee huomioida, että Kolmen valtakunnan rajapyykki rajautuu Mallan luonnonpuistoon ja että aineistosta 59 % kerättiin Saanalle kulkevan reitin varresta (taulukko 2 sivulla 14).

Yhteensä ilmoitettiin 72 sellaista kohdetta, joita ei ollut annettu valmiiksi vaihtoehdoiksi kysymyksessä 4. Näistä ”muista” kohteista eniten oli käyty Jeahkastunturilla (11 vastaajaa), Pihtusjärvellä (9), Ailakkajärvellä (8) ja Kuonjarjohkalla (6 vastaajaa) (taulukko 14).

Taulukko 13. Käyntien jakautuminen kohteittain Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009. Sama kävijä saattoi vieraila useammalla kohteella. Käyntikohteet näkyvät kuvissa 1 ja 2.

Käyntikohte	kpl	%
Saana	520	81
Kolmen valtakunnan rajapyykki	251	39
Mallan luonnonpuisto	184	29
Saanajärvi	102	16
Tsahkaljärvi	99	15
Halti	62	10
Saarijärvi	62	10
Meekonjärvi	56	9
Salmivaara	51	8
Terbmisjärvi	20	3
Muualla, missä?	66	10
Vastanneita yhteensä	642	

Taulukko 14. Muut käyntikohteet Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009.

Käyntikohte muu	kpl
Jeahkkas	11
Pihtsusjärvi	9
Ailakkajärvi	8
Kuonjarjohka	6
Salmikuru	4
Kaskasjoki, Kutukoski, Puvrrasjohka	3
Porojärvi	3
Valtijoki	3
Kopmajoki	2
Rommaeno	2
Kutturankuru	2
Urttaslaakso	2
Haukijärvi	1
Jeahkkasjärvi	1
Järämä	1
Laassavaara	1
Luontopolku	1
Muotkataikka	1
Norjan raja	1
Peera	1
Peeratunturi ja -järvi	1
Poroeno	1
Pättikkä	1
Riimajärvi	1
Saanan luontopolku	1
Saijärvi	1
Torisenno	1
Toskaljärvi	1
Vuosku, Kalkkovaivi, Lätäseno, Hirvasvuopio, Raittijärvi	1
Yhteensä	72

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus sekä majoittuminen

344 (53 % vastanneista) ilmoitti käyneensä Käsivarren–Kilpisjärven alueella viimeisten viiden vuoden aikana. Tyypillisimmin alueella oli tuona aikana vierailtu 2–3 kertaa (mediaani 2 ja keskiarvo 2,5, keskihajonta 6,02). 42 % vastanneista oli alueella ensimmäistä kertaa (taulukko 15). Naisia ensikertalaisissa oli 10 prosenttiyksikköä miehiä enemmän.

Tutkimukseen osallistuneiden joukossa oli kävijöitä, jotka olivat aloittaneet retkeilyn Käsivarren–Kilpisjärven alueella yli 60 vuotta sitten. Aikaisin ilmoitettu vierailu oli tapahtunut vuonna 1948 (taulukko 16). Suurin osa kyselyyn vastanneista ilmoitti käyneensä ensimmäisen kerran vuonna 1990 (mediaani taulukossa 16), noin 20 vuotta sitten (keskiarvo 19,5). Vastaaajissa oli myös kävijöitä, joiden edellisestä käynnistä oli kulunut lähes 50 vuotta. Alueella aikaisemmin käyneiden edellisestä käynnistä oli kulunut yleisimmin 3 vuotta (mediaani).

Taulukko 15. Käynnin toistuvuus Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	127	38	122	48	251	42
Käynyt aikaisemmin	209	62	134	52	344	58
Yhteensä	336		256		595	

Taulukko 16. Aiempien Käsivarren–Kilpisjärven alueella käyntien ajoittuminen.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	316	1990	13,72	1948	1978	1990	2002	2009
vuotta sitten	316	19,5	13,72	0	7	19	31	61
Viimeksi käynyt								
vuonna	306	2002	10,09	1960	1998	2006	2008	2009
vuotta sitten	306	7,5	10,10	-5	1	3	11	49

Aineistonkerääjä tähdensi vastaajille sekaannusta aiheuttaneiden, alueella viipymistä koskeneiden kysymysten 2a ja 2b eroja. Kysymyksessä 2a Käsivarren–Kilpisjärvi-alueella tarkoitettiin maastoa ja kysymyksessä 2b maastoa ja Kilpisjärven kyläkeskusta yhdessä.

Kysymyksessä 2a tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin, kuinka kauan he ovat oleskelleet tai aiכוivat oleskella Käsivarren–Kilpisjärven alueella. Pelkästään Käsivarren–Kilpisjärven alueen kävijöistä maastossa yöpyi 65 % 255:sta vastanneesta (taulukko 17). Miesten määrä sekä yöpyjissä että päiväkävijöissä oli naisia suurempi. Päiväkävijöiden maastossaoloaika vaihteli 1–20 tuntiin. Päiväkävijät viettivät maastossa aikaa keskimäärin 6–7 tuntia, sukupuolesta riippumatta. Yöpyjien maastossaoloaika vaihteli 1–42 päivään, keskimäärin maastossa viivytettiin 6–7 vuorokautta (taulukko 17). Maastossa yöpymiset keskittyivät pääsääntöisesti Käsivarren erämaa-alueelle sekä Kallotireitille, mikä myös selittää viipymän pituutta. Käsivarren erämaassa viipymät vaihtelivat 3–30 vuorokautteen, mediaanin ollessa 7 ja keskiarvon 8 vuorokautta.

Kävijät vastasivat myös kysymykseen 2b, jossa kysyttiin, kuinka pitkään he oleskelivat tai aikoi-
vat oleskella Käsivarren–Kilpisjärven alueella sekä Kilpisjärven kyläkeskuksessa yhteensä. Ky-
symykseen vastasi 96 % tutkimukseen osallistuneista. Tässä kysymyksessä yöpyjien osuus oli
selkeästi suurempi (88 %), verrattuna päiväkävijöiden osuuteen (12 %) (taulukko 18). Päiväkävi-
jöiden Käsivarren–Kilpisjärven alueella sekä Kilpisjärven kyläkeskuksessa yhteensä viettämä aika
vaihteli 1 ja 12 tunnin välillä. Keskimäärin päiväkävijät viettivät maastossa sekä Kilpisjärven ky-
läkeskuksessa noin kuusi tuntia. Yöpyjien viipyminen alueella ja kyläkeskuksessa vaihteli 1–90
vuorokautteen. Kesäaikana liikkuvat kävijät olivat yleisimmin alueella ja kyläkeskuksessa 2–4
vuorokautta (taulukko 18). Yli 7 vuorokautta ei monikaan kesän aikana vastanneista alueella vii-
pynyt, poikkeuksena osa erämaa-alueen vaeltajista. Suurin osa kaikista kesällä 2009 vastanneista
kävijöistä viipyi alueella 1–2 yötä (yht. 65 % vastanneista), mutta myös 3 yötä olleiden määrä oli
kohtuullisen suuri, 13 % (taulukko 19). Taulukoita 17 ja 18 vertailtaessa huomataan, kuinka kylä-
keskuksessa yöpyneet kävijät pudottavat kokonaisviipymää.

Taulukko 17. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus Käsivarren–Kilpisjärven alueella (maastossa) sekä käynnin kesto sukupuolen mukaan (päiväkävijöillä tunteja ja yöpyjillä vuorokausia).

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	89	35	6,4	6	6	1	20
Miehet	51	57	6,3			1	20
Naiset	38	43	6,6			1	18
Yöpyjät	166	65	5,8	6	7	1	42
Miehet	91	55	6,0			1	30
Naiset	75	45	5,7			1	42
Yhteensä	255						

Taulukko 18. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus Käsivarren–Kilpisjärven alueella (maastossa) ja Kilpisjärven kyläkeskuksessa yhteensä sekä käynnin kesto sukupuolen mukaan (päiväkävijöillä tunteja ja yöpyjillä vuorokausia).

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	76	12	5,8	6	6	1	12
Miehet	42	55	5,3			2	10
Naiset	34	45	6,4			1	12
Yöpyjät	557	88	4,2	3	2	1	90
Miehet	310	56	4,2			1	50
Naiset	237	43	4,2			1	90
Yhteensä	633						

Taulukko 19. Viipyminen Käsivarren–Kilpisjärven alueella (maasto) sekä Kilpisjärven kyläkeskuksessa kesällä 2009. Taulukko on lyhennetty.

Yöpyemisten määrä, öitä	Maastossa		Maastossa + Kilpisjärven kyläkeskuksessa		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1	64	28	190	38	254	35
2	52	23	167	33	219	30
3	27	12	68	13	95	13
4	28	11	25	5	53	7
5	27	12	8	2	35	5
6	13	6	14	3	27	4
7	8	3	19	4	27	4
8	3	1	0	0	3	0
14	1	0	2	0	3	0
Yhteensä	232	100	504	100	736	100

Puolet maastossa yöpyneistä ilmoitti majoittuneensa omassa majoitteessa, esimerkiksi teltassa. Autiotuvissa majoittui reilu neljäsosa ja varaustuvissa 16 % maastossa yöpyneistä (taulukko 20). Omassa majoitteessa, kuten esimerkiksi teltassa ja autiotuvissa, viivytettiin yhdestä päivästä reiluun kahteen viikkoon. Yleisimmin omassa majoitteessa oltiin 3–4 yötä ja autiotuvassa keskimäärin kaksi yötä. Varaustuvissa viipymä oli 1–6 yötä. Keskimäärin varaustuviin majoitettiin käynnin aikana kolmeksi yöksi. Vuokratuvissa viipymä vaihteli kahdesta seitsemään päivään, ollen keskimäärin 3–4 yötä käyntiä kohden (taulukko 20).

Taulukko 21 kertoo, että merkittävin osa, 46 %, Kilpisjärven kyläkeskuksessa kesällä 2009 yöpyneistä näyttäisi suosivan vuokramökkiä majoitteenaan. Vuokramökissä yövyttiin tyypillisimmin 2–3 yötä. Yöpyemisten määrä vaihteli 1 ja 30 yön välillä. Hotellissa majoittui reilu neljännes kyläkeskuksessa yöpyneistä. Hotellissa yövyttiin tyypillisimmin 1–2 yötä. Hotellissa yöpyneet viipyivät kyläkeskuksessa selvästi vuokramökeissä majoittuneita lyhyemmän ajan, 1–5 yötä. Asuntoautoissa tai vaunuissa majoittui 15 % kyläkeskuksessa yöpyneistä vastaajista. Asuntovaunussa majoittuneiden viipymä kyläkeskuksessa vaihteli 1–4 yöön ollen tyypillisimmin kaksi yötä. Muussa paikassa kertoi yöpyvänsä 53 vastaajaa, joista osa ilmoitti useamman yöpymispaikan. Näistä teltassa ilmoitti yöpyvänsä yhteensä 25 vastaajaa (5 %), retkeilykeskuksessa 22 (4 %) ja Biologisella asemalla 12 (2 %). Autossa yöpyi neljä ja henkilökunnan asuntolassa, leirintäalueella sekä ystäviensä luona kaksi vastaajaa.

Taulukko 20. Maastoyöpyemisten jakautuminen majoitteittain Käsivarren–Kilpisjärven alueella heinäsyyskuussa 2009. Keskiarvo ilmaisee keskimääräisen majoitusvuorokausien määrän majoitteittain.

Yöpymistapa	n	%	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
					Min	25 %	Med	75 %	Max
Autiotuvassa	61	26	2,4	2,71	1	1	2	3	15
Varaustuvassa	38	16	3,3	1,71	1	2	3	5	6
Vuokratuvassa	10	4	3,7	2,11	2	2	3	5	7
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	115	50	3,8	2,77	1	2	3	5	15
Muulla	8	3	1,6	1,06	1	1	1	2	4
Yhteensä	232	100							

Taulukko 21. Yöpymisten jakautuminen majoitteittain Kilpisjärven kyläkeskuksessa heinä-syyskuussa 2009. Keskiarvo ilmaisee keskimääräisen majoitusvuorokausien määrän majoitteittain.

Yöpymistapa	n	%	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
					Min	25 %	Med	75 %	Max
Hotellissa	131	26	1,6	0,82	1	1	1	2	5
Vuokramökissä	232	46	3,1	3,35	1	1	2	3	30
Lomaosakkeessa	1	0	1,0		1	1	1	1	1
Omassa mökissä	4	1	4,0	2,45	2	2	5	6	7
Asuntoautossa tai -vaunussa	77	15	1,8	0,84	1	1	2	2	4
Omassa majoitteessa (laavu, telta tms.)	6	1	1,7	1,03	1	1	1	3	3
Mualla	53	11	6,4	14,88	1	1	2	4	90
Yhteensä	504	100							

3.2.5 Saapuminen alueelle

Taulukon 22 tulokset kertovat kesäsesongin ajoittumisesta Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueella heinä-syyskuussa 2009. Suurin osa, 47 %, kesäkävijöistä saapui alueelle heinäkuussa. Myös elokuussa saapuvien määrä oli suuri, 33 %.

Lähes viidennes vastanneista saapui alueelle perinteisenä vaihtopäivänä, lauantaina (taulukko 23). Maanantai, tiistai ja torstai olivat lähes yhtä yleisiä saapumispäiviä. Saapumisia oli vähiten sunnuntaisin, vain 9 %.

Taulukko 22. Käsivarren erämaahan ja Kilpisjärven alueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain. Tutkimusaika oli heinä-syyskuu 2009. Kaksi vastaajaa oli ilmoittanut virheellisesti vastausajakseen kesäkuun.

Kuukausi	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Kesäkuu	32	5	2	0
Heinäkuu	301	47	331	51
Elokuu	213	33	201	31
Syyskuu	96	15	120	18
Yhteensä	642	100	654	100

Taulukko 23. Saapuminen Käsivarren–Kilpisjärven alueelle ja vastaaminen viikonpäivittäin heinä-syyskuussa 2009.

Viikonpäivä	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	112	17	80	12
Tiistai	100	16	97	15
Keskiviikko	67	10	105	16
Torstai	103	16	129	20
Perjantai	79	12	108	17
Lauantai	125	19	91	14
Sunnuntai	56	9	44	7
Yhteensä	642	100	654	100

Suurin osa, 73 %, alueelle saapumisista ajoittui klo 12 ja 20 välille (taulukko 24). Ennen puolta-päivää alueelle saapui vain 9 % vastanneista. Vähiten alueelle saavuttiin klo 8–10 (1 %). Kello 22 ja aamukahdeksan välillä saapui 9 % vastanneista. Maastoon lähdetään yleensä klo 9–10, mikä näkyy tutkimuksen vastausajoissa viiveellä. Suurin osa (94 %) osallistui tutkimukseen klo 12–20 (taulukko 24). Suurin osa palasi maastosta klo 16–18, jolloin heitä myös pyydettiin osallistumaan tutkimukseen.

Yli 85 % kesällä 2009 alueelle saapuneista käytti matkustamiseen omaa kulkuneuvoa, kuten henkilöautoa, asuntoautoa tai henkilöauton ja asuntovaunun yhdistelmää (taulukko 25). Julkisista kulkuneuvoista juna käytti matkansa aikana 11 % vastanneista ja linja-autoa 8 %. Tilausbussia matkaansa käytti 5 %. Lentäen tulleiden määrä oli vain 3 %. Kävijöiltä kysyttiin myös viimeksi käytettyä kulkuneuvoa. Tässä kysymyksessä prosenttijakaumat olivat neljän ensiksi mainitun kulkuneuvon osalta likimain taulukon 25 mukaiset.

Taulukko 24. Saapuminen Käsivarren–Kilpisjärven alueelle ja vastaaminen vuorokaudenajan mukaan kesällä 2009.

Kellonaika	Saapumisaika		Vastausaika	
	kpl	%	kpl	%
8:00–9:59	8	1	2	0
10:00–11:59	48	8	27	4
12:00–13:59	109	18	131	21
14:00–15:59	115	19	153	24
16:00–17:59	120	19	196	31
18:00–19:59	104	17	115	18
20:00–21:59	61	10	11	2
22:00–7:59	53	9	2	0
Yhteensä	618	100	637	100

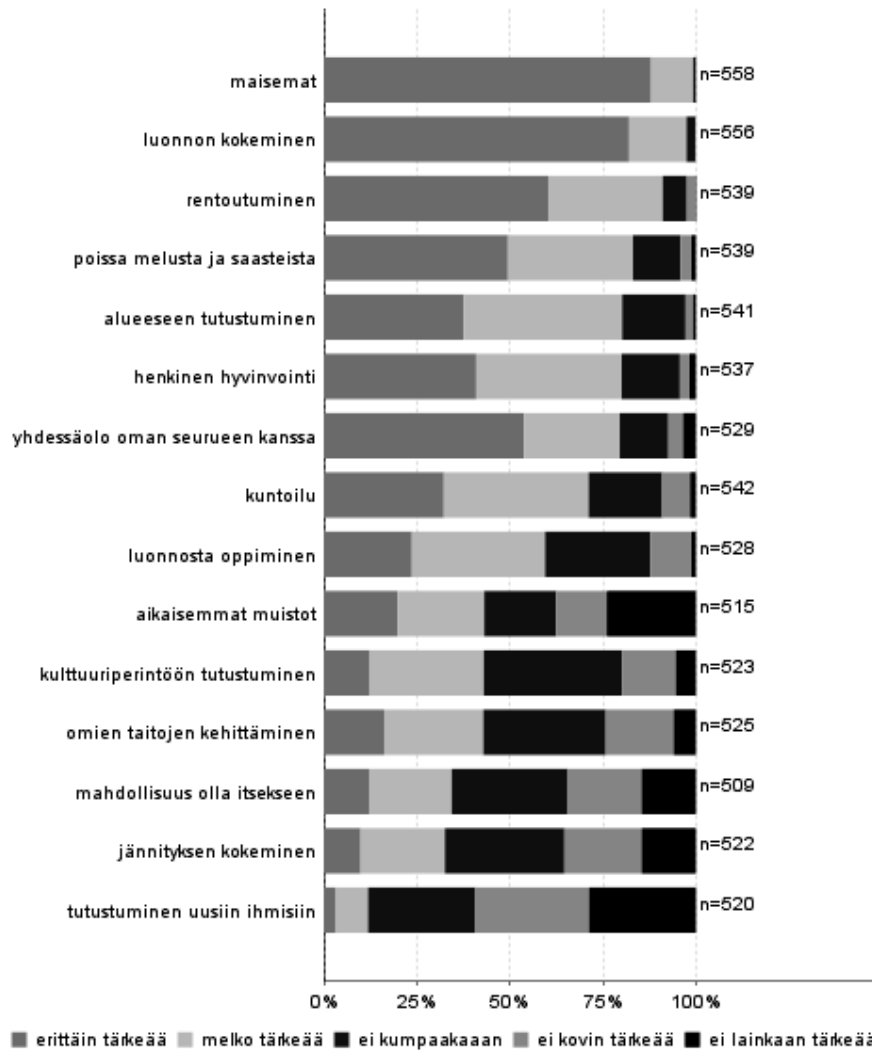
Taulukko 25. Kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan Käsivarren–Kilpisjärven alueelle kesällä 2009. Matka on voitu tehdä useammalla kulkuneuvolla.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	509	75
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	78	11
Juna	78	11
Linja-auto	56	8
Tilausbussi (ryhmämatka)	31	5
Lentokone	23	3
Moottoripyörä	9	1
Jokin muu	9	1
Taksi	1	0
Vastanneita yhteensä	682	

3.3 Kävijättyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Yli puolet vastaajista piti alueelle tulon tärkeimpinä motiiveinaan maisemia, luonnonkokemista sekä rentoutumista. Vähemmän tärkeiksi koettiin uusiin ihmisiin tutustuminen, jännityksen kokeminen sekä mahdollisuus olla itsekseen (kuva 7).

Kuva 7. Käynti- ja virkistysmotiivit Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

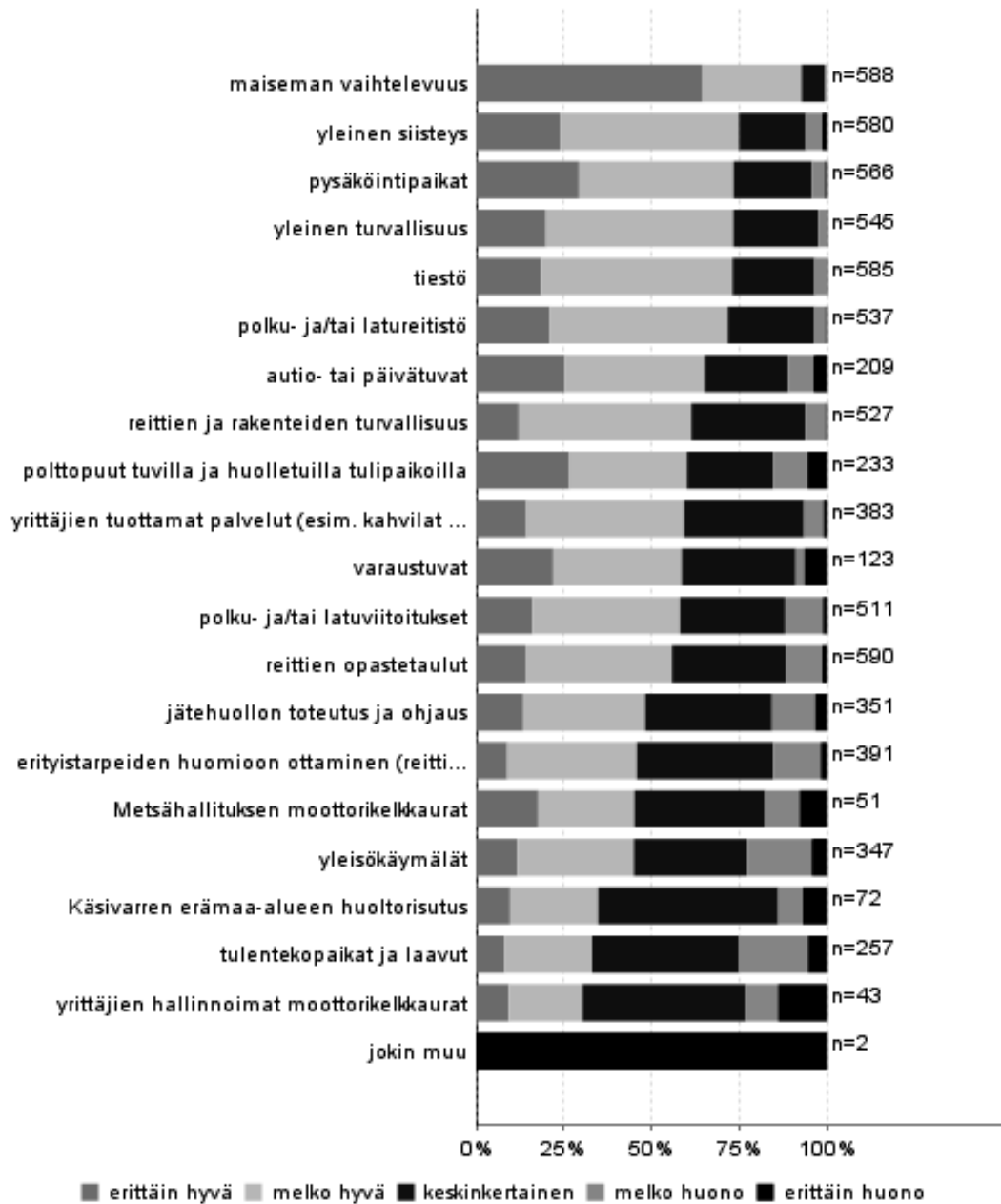
Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009 vierailleet arvioivat alueen palvelut keskimäärin tai melko hyväksi (taulukko 26 sekä kuvat 8 ja 9). Eniten käytettiin ja arvioitiin reittien opastetauluja (92 % vastanneista), tiestön kuntoa ja maiseman vaihtelevuutta (91 %) sekä alueen yleistä siisteyttä (90 %) (taulukko 26). Vähiten arvioitiin autiotupien (33 %) ja varaustupien laatua (19 %).

Ympäristön laadun arvioinnissa parhaimman arvion sai maiseman vaihtelevuus, jonka arvioi hyväksi tai erittäin hyväksi 93 % vastanneista (taulukko 26 ja kuva 8). Yleisen siisteyden alueella arvioi melko hyväksi tai erittäin hyväksi 75 %. Pysäköintialueisiin, alueen tiestöön sekä yleiseen

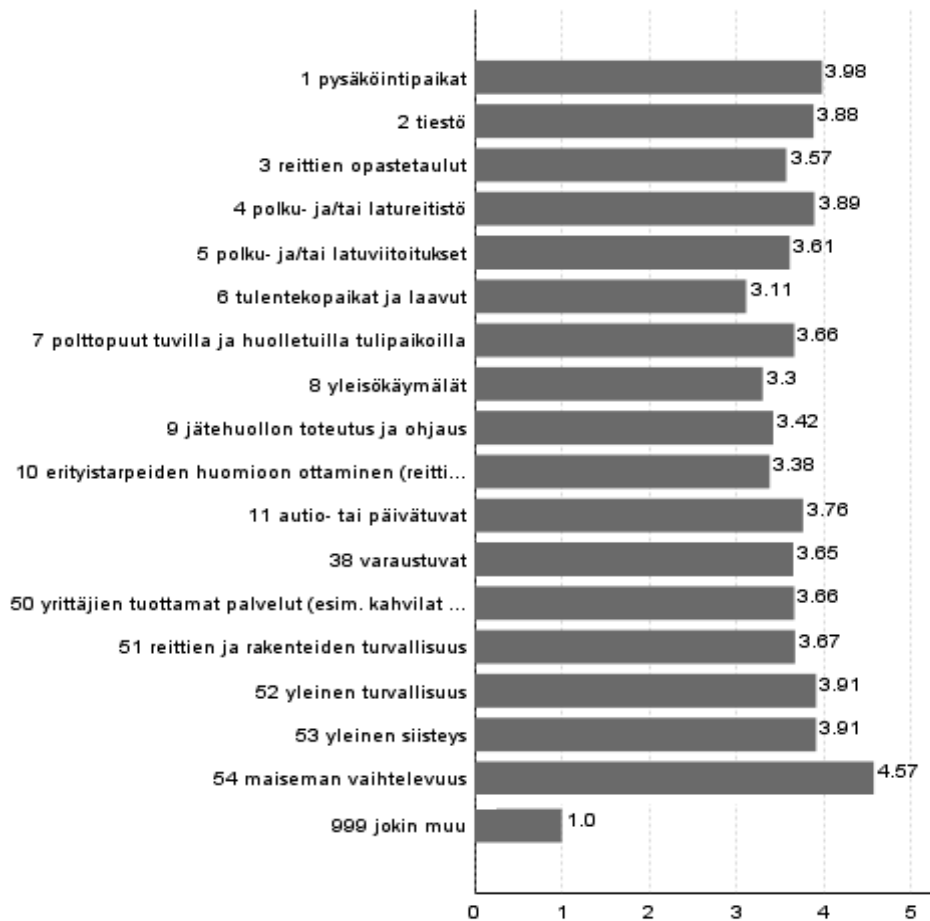
turvallisuuteen oli melko tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä 73 % vastanneista. Polkureitistöt arvioi melko hyväksi tai erittäin hyväksi 72 %. Palveluista heikoimmiksi arvioitiin tulentekopaikat ja laavut, jotka saivat keskinkertaisen tai sitä heikomman arvosanan 67 %:lta vastanneista. Monet kävijät kertoivat toivovansa lisää huollettuja tulipaikkoja alueelle. Yleisökäymälöiden laatu koettiin melko heikoksi. Käymälöiden laadun arvioi keskinkertaiseksi tai sitä heikommaksi 54 % vastanneista (taulukko 26, kuvat 8 ja 9).

Taulukko 26. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen palveluiden käyttö ja niiden laadun arviointi kesällä 2009. Arviointi:1 = erittäin huono, ...5 = erittäin hyvä.

Palvelu tai ympäristötekijä	Käytännyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo	Ei käytännyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskin-kertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	566	88	1	4	22	44	29	4,0	66
Tiestö	585	91	0	3	23	54	19	3,9	41
Reittien opastetaulut	590	92	1	11	32	42	14	3,6	31
Polkureitistö	537	84	0	3	25	51	21	3,9	57
Polkuviitoitukset	511	79	1	11	30	42	16	3,6	71
Tulentekopaikat ja laavut	257	40	5	20	42	25	8	3,1	304
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	233	36	6	10	24	33	27	3,7	326
Yleisökäymälät	347	54	4	18	32	33	12	3,3	238
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	351	55	3	12	36	35	13	3,4	220
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	391	61	2	14	39	37	9	3,4	160
Autio- tai päivätuvat	209	33	4	7	24	40	25	3,8	356
Varaustuvat	123	19	7	2	33	37	22	3,7	426
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	383	60	1	5	34	45	14	3,7	178
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	527	82	0	6	32	49	12	3,7	62
Yleinen turvallisuus	545	85	0	2	24	53	20	3,9	43
Yleinen siisteys	580	90	1	5	19	51	24	3,9	22
Maiseman vaihtelevuus	588	91	0	1	7	28	65	4,6	12
Jokin muu	2	0	100	0	0	0	0	1,0	0
Lomakkeita yhteensä	643								

Kuva 8. Vastanneiden mielipiteet Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen palveluista kesällä 2009.

Kuva 9. Laatuarvioiden keskiarvot Käsvärren erämaan ja Kilpisjärvi alueen palveluista kesällä 2009. 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Vastaajat olivat pääasiassa melko tyytyväisiä (63 %) palveluiden kokonaismäärään Käsvärren–Kilpisjärven alueella (taulukko 27). Erittäin tyytyväisiä palveluiden määrään oli 23 % vastanneista.

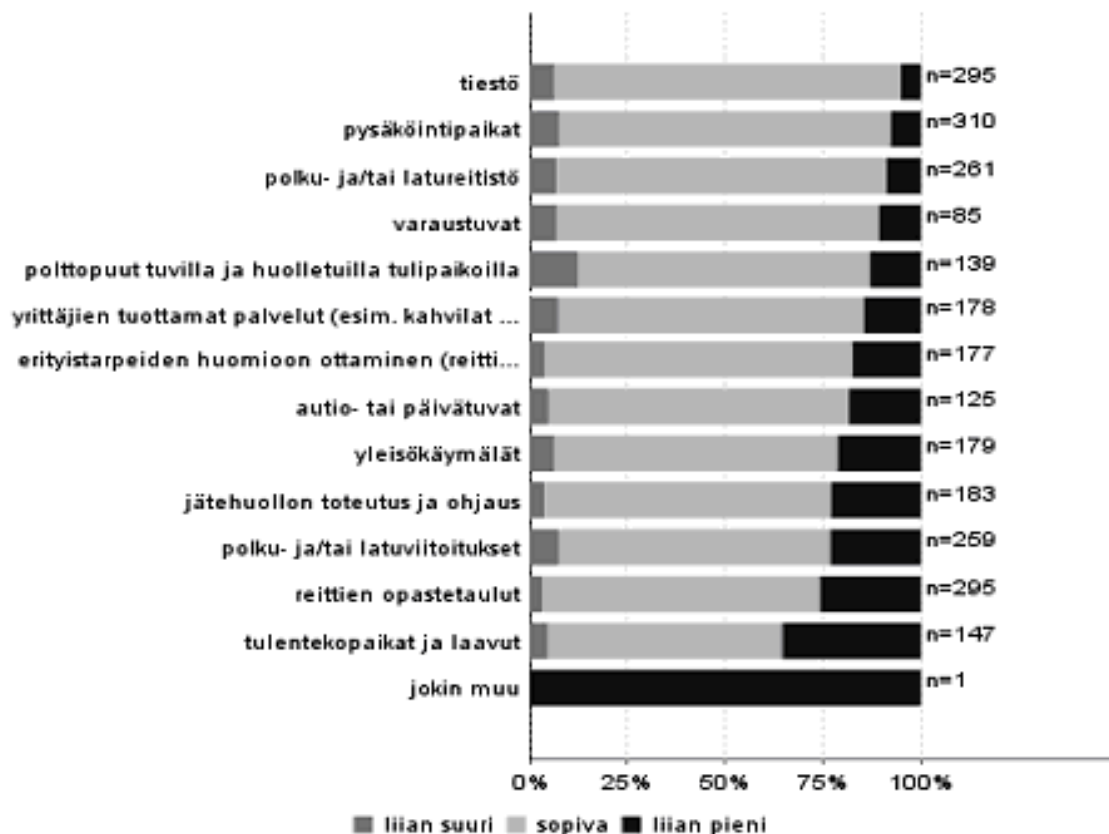
Palveluiden määrän arvioinnissa 35 % vastanneista arvioi tulentekopaikkojen ja/tai laavujen määrän alueella liian vähäiseksi (taulukko 28 ja kuva 10). Reittien opastetaulujen määrä oli riittämätön 26 %:n ja polku- ja/tai latuviitoitusten määrä 23 %:n mielestä. Yhtä suuri joukko arvioi jätehuollon toteutuksen ja ohjauksen riittämättömäksi Käsvärren–Kilpisjärven alueella. Arvioitavina olleiden palveluiden määrä oli sopiva kysymyskohdasta riippuen 60–88 %:n mielestä. Varsinkin alueen tiestön, pysäköintialueiden ja varaustupien määriin oltiin tyytyväisiä. Kohdassa ”jokin muu” mainittiin puhelinten huono kuuluvuus alueella.

Taulukko 27. Kokonaistyytyväisyys palveluiden määrään Käsvärren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009. 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

Palvelu	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo	Ei käyttänyt n
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen		
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	596	100	0	0	14	63	23	4,1	0
Lomakkeita yhteensä	596								

Taulukko 28. Mielipiteet palveluiden määrästä Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009. 1 = liian pieni, ... 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keski-arvo	Keskihajonta
			liian pieni	sopiva	liian suuri	n	%		
	n	%							
Pysäköintipaikat	310	74	8	85	8	103	24	2,00	0,39
Tiestö	295	70	5	88	6	88	21	2,01	0,34
Reittien opastetaulut	295	70	26	71	3	77	18	1,77	0,49
Polku- ja/tai latureitistö	261	62	9	84	7	94	22	1,98	0,40
Polku- ja/tai latu-viitoitukset	259	62	23	69	7	104	25	1,84	0,53
Tulentekopaikat ja laavut	147	35	35	60	5	204	48	1,69	0,56
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	139	33	13	72	12	205	49	1,99	0,50
Yleisökäymälät	179	43	21	73	6	169	40	1,85	0,50
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	183	43	23	73	4	167	40	1,81	0,48
Erytistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetta- vuus, turvallisuus, opasteet yms.)	177	42	18	79	4	169	40	1,86	0,44
Autio- tai päivätuvat	125	30	18	77	5	220	52	1,86	0,46
Varaustuvat	85	20	11	82	7	251	60	1,96	0,42
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapal- velut)	178	42	15	78	7	155	37	1,93	0,46
Jokin muu	1	0	100	0	0	0	0	1,0	0
Vastanneita yhteensä	421								

Kuva 10. Vastanneiden arviot palveluiden määrästä Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009.

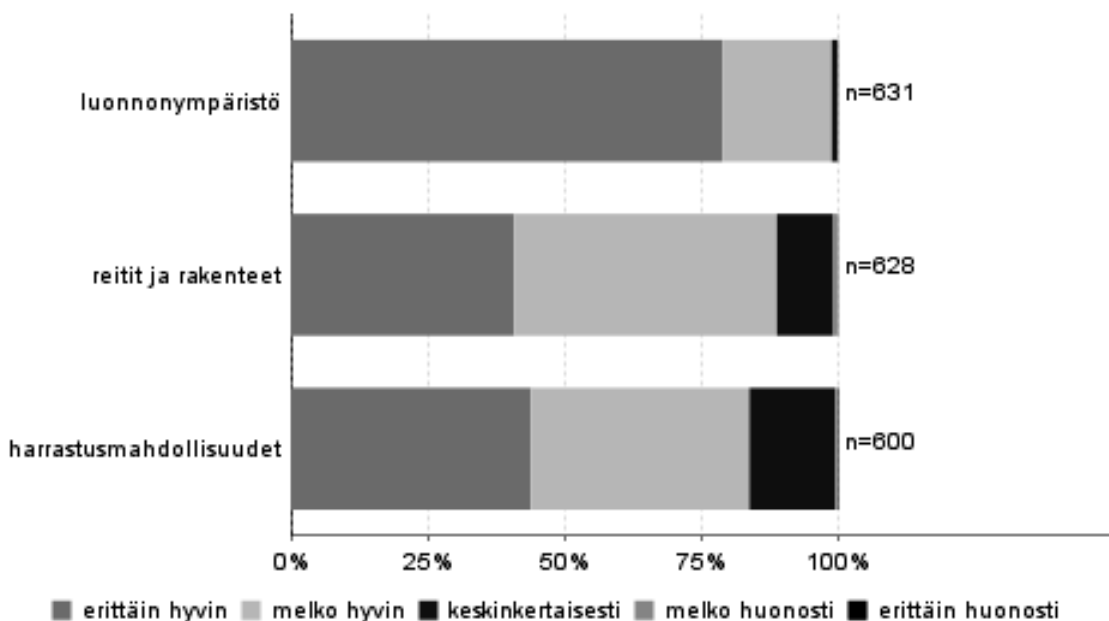
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöiltä tiedusteltiin, miten Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen luonnonympäristö, harrastusmahdollisuudet sekä reitit ja rakenteet vastasivat heidän ennakko-odotuksiaan. Odotusten toteutumista arvioitiin asteikolla 1–5, jossa 1 vastasi ennakko-odotusten toteutumista erittäin huonosti ja 5 erittäin hyvin.

Ennakko-odotukset täyttyivät parhaiten luonnonympäristön osalta. Alueen luonnonympäristö täytti ennakko-odotukset melko hyvin tai erittäin hyvin lähes kaikkien vastanneiden, 99 %:n mielestä (taulukko 29 ja kuva 11). Myös odotukset alueen harrastusmahdollisuuksista sekä reitistöstä ja rakenteista täyttyivät vastauskeskiarvojen perusteella melko hyvin.

Taulukko 29. Vastanneiden ennakko-odotusten täytyminen Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009. 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

Odotukset	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	639	99	0	0	1	20	79	4,77	0,46
Harrastusmahdollisuudet	600	94	0	1	16	40	44	4,27	0,75
Reitit ja rakenteet	628	98	0	1	10	48	41	4,29	0,68

Kuva 11. Vastanneiden ennakko-odotusten täytyminen Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009.

3.3.4 Käyntiä häirinneet tekijät ja toimintojen sopivuus alueelle

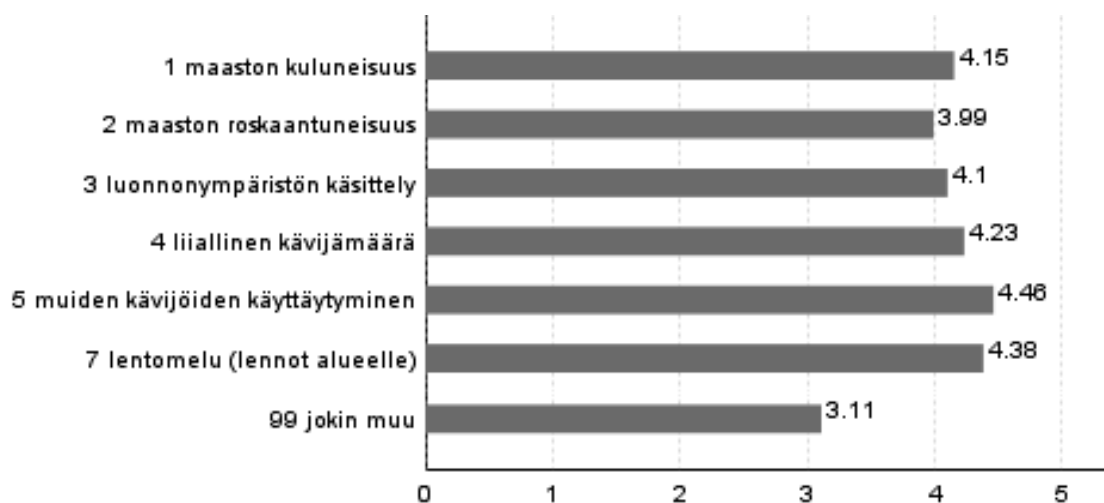
Tutkimukseen osallistuneita pyydettiin arvioimaan tekijöitä, jotka häiritsivät tämänkertaista käyntiä Käsivarren–Kilpisjärven alueella. Arvioitavia häiriötekijöitä olivat maaston kuluneisuus, roskaantuneisuus, luonnonympäristön käsittely, muiden kävijöiden käyttäytyminen, vesitaso- ja helikopteriliikenteen aiheuttama lentomelu tai muu häiriö. Arviointi suoritettiin asteikolla 1–5, jossa 1 tarkoitti erittäin paljon häiriötä ja 5 erittäin vähän häiriötä. Vaikka kysymyslomakkeessa oli mahdollisuus arvioida myös talviaktiviteettien, kuten koiravaljakkotoiminnan tai moottorikelkkailun aiheuttamaa häiriötä, huomioitiin tuloksissa ainoastaan kesällä 2009 esiintyneet häiriötekijät. Käsivarren erämaa-alueella ja Kilpisjärven lähialueella vastanneiden vastaukset käsiteltiin erikseen.

Kaiken kaikkiaan arvioitavana olleiden häiritsevien tekijöiden aiheuttamat haitat koettiin melko vähäisiksi. Eniten, joskin keskiarvojen perusteella melko vähän, haittaa tuntuivat aiheuttaneen maaston roskaantuneisuus (ka 3,99) ja luonnonympäristön käsittely (ka 4,10) (kuva 12). Vesitaso- ja helikopteriliikenteen aiheuttama lentomelu sekä muiden kävijöiden käyttäytymisen aiheuttamat haitat koettiin myös melko vähäisiksi.

Kilpisjärven lähialueella tutkimukseen osallistuneet arvioivat, etteivät listatut häiritsevät tekijät häirinneet tämänkertaista käyntiä alueella, tai sitten koetut haitat arvioitiin melko vähäisiksi (taulukko 30 ja kuva 13). Keskiarvojen perusteella muiden kävijöiden käyttäytyminen ei aiheuttanut lainkaan haittaa (4,51). Melko vähäisiksi koettiin myös vesitaso- ja helikopteriliikenteen meluhaitat (4,43) sekä liiallisen kävijämäärän aiheuttama häiriö (4,26).

Arvioitavien häiriötekijöiden aiheuttamat haitat koettiin melko vähäisiksi Käsivarren erämaa-alueella. Suurimmat kävijöille aiheutuneet haitat kesällä 2009 näyttäisivät aiheutuneen maaston roskaantumisesta ja lentoliikenteestä (taulukko 31 ja kuva 14). Maaston roskaantuminen häirtäsi melko paljon tai erittäin paljon 20 %:a erämaa-alueen kävijöistä. Helikopteri- ja vesitasoliikenteen aiheuttama lentomelu häiritsi melko paljon tai erittäin paljon 22 %:a vastanneista. Vähiten erämaa-alueella häirtäsivät luonnonympäristön käsittely sekä maaston kuluminen.

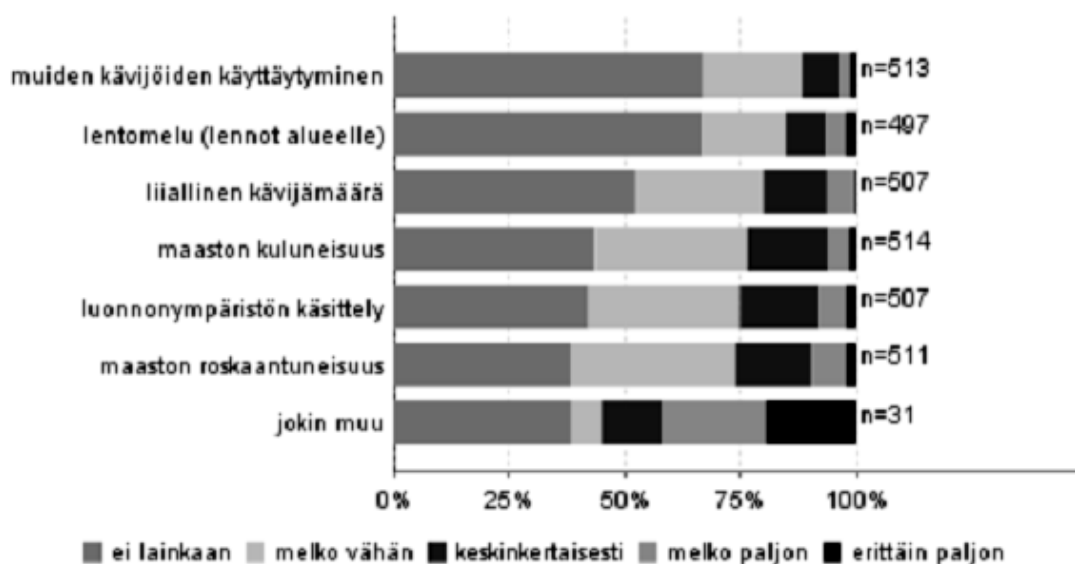
Muita Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella käyntiä häirinneitä tekijöitä ilmoitettiin kaiken kaikkiaan 23. Näistä häiriötekijöistä suurin osa liittyi hyttysten määrään, norjalaisten asuntovaunumökkeihin (naulatelta) sekä Kilpisjärven alueen rakentamiseen ja retkeilypalveluihin (taulukko 32).

Kuva 12. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijöitä kesällä 2009 häirinneiden tekijöiden keskiarvot (kaikki vastaajat). 1 = erittäin paljon häiriötä...5 = ei lainkaan häiriötä.

Taulukko 30. Kilpisjärven lähialueen kävijöiden käyntiä kesällä 2009 häirinneet tekijät. 1 = erittäin paljon häiriötä...5 = ei lainkaan häiriötä.

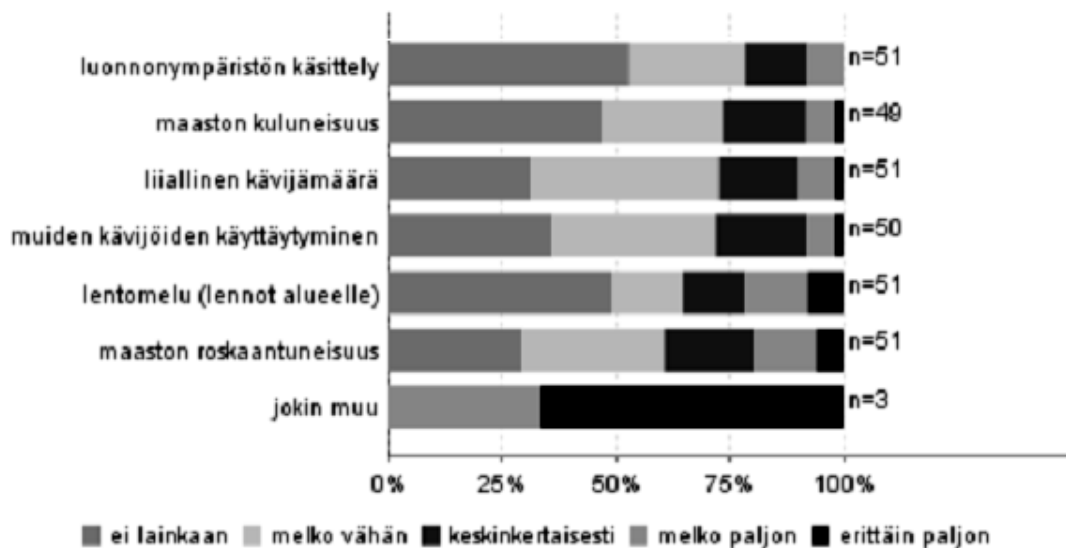
Häiriötekijä	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	514	98	1	4	18	33	44	4,13	0,95
Maaston roskaantuneisuus	511	98	2	7	16	36	38	4,01	1,02
Luonnonympäristön käsittely	507	97	2	6	17	33	42	4,07	1,01
Liiallinen kävijämäärä	507	97	0	6	14	28	52	4,26	0,93
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	513	98	1	2	8	21	67	4,51	0,83
Lentomelu (helikopteri, vesitaso)	497	95	2	4	9	18	67	4,43	0,97
Jokin muu	31	6	19	23	13	6	39	3,23	1,63
Yhteensä	524								

Kuva 13. Kilpisjärven lähialueen kävijöiden käyntiä kesällä 2009 häirinneet tekijät.

Taulukko 31. Käsivarren erämaa-alueen kävijöiden käyntiä kesällä 2009 häirinneet tekijät. 1 = erittäin paljon häiriötä...5 = ei lainkaan häiriötä).

Häiriötekijä	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	49	96	2	6	18	27	47	4,10	1,05
Maaston roskaantuneisuus	51	100	6	14	20	31	29	3,65	1,21
Luonnonympäristön käsittely	51	100	0	8	14	25	53	4,24	0,97
Liiallinen kävijämäärä	51	100	2	8	18	41	31	3,92	1,00
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	50	98	2	6	20	36	36	3,98	1,00
Lentomelu (helikopteri, vesitaso)	51	100	8	14	14	16	49	3,84	1,38
Jokin muu	3	6	67	33	0	0	0	1,33	0,58
Yhteensä	51								

Kuva 14. Käsivarren erämaa-alueen kävijöiden käyntiä kesällä 2009 häirinneet tekijät.

Taulukko 32. Muut Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009 käyntiä häirinneet tekijät.

Häiriö muu	kpl
Hyttyset	4
Norjalaisten hökkelikylä/parakkikylät	3
Jäteohjeiden piittaamattomuus	2
Koira tuvassa	1
Laajennusrakentaminen	1
Liikarakentaminen	1
Kesämökkit Salmivaaran lähellä	1
Taajamien rakennuskulttuuri	1
Valkoiset majat Saanan rinteellä	1
Mopo	1
Mönkijät	1
Retkun tausta!	1
Koira tuvassa	1
Reittien merkintä	1
Röset ej komplett	1
Lahot pitkospuut	1
Kirjava rakentaminen	1
Yhteensä	23

Kävijöitä pyydettiin arvioimaan erikseen joidenkin toimintojen sopivuutta Käsivarren erämaahan ja Kilpisjärven alueelle. Kesän 2009 vastauksista jätettiin pois talvitoimintoja, kuten moottori-
kelkkailua ja koiravaljakkotoimintaa koskevat kysymykset. Sekä lentoliikenteen että matkailurakentamisen laajentumisen Kilpisjärvellä arvioitiin sopivan alueelle keskinkertaisesti (taulukko 33). Käsivarren erämaa-alueella vastanneet suhtautuivat toimintojen sopivuuteen hieman muita vastaajia kriittisemmin. Lähes puolet erämaa-alueella vastanneista arvioi lentoliikenteen sopivan alueelle melko huonosti tai erittäin huonosti (taulukko 34). Myös matkailurakentamisen laajentumiseen erämaa-alueen kävijät suhtautuivat muualla vastanneita kriittisemmin (taulukot 33 ja 34).

Taulukko 33. Toimintojen sopivuus Käsivarren erämaahan ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009. Kilpisjärven lähialueen kävijät. 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

Toimintojen sopivuus alueelle	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin	
Lentoliikenne	457	79	14	20	34	20	12	2,97
Matkailurakentamisen laajentuminen Kilpisjärvellä	471	82	17	20	28	21	14	2,94

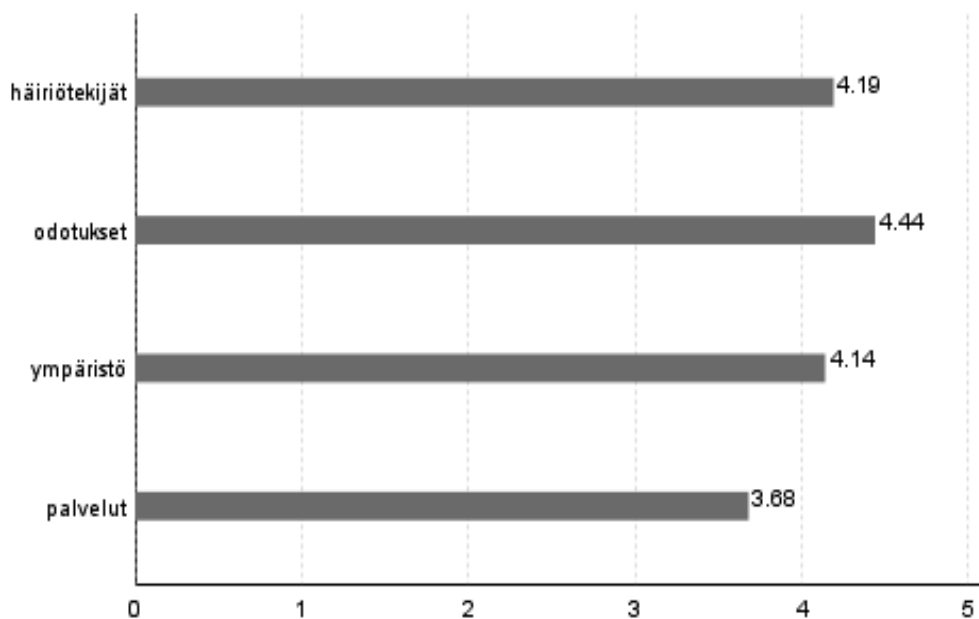
Taulukko 34. Toimintojen sopivuus Käsivarren erämaahan ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009. Käsivarren erämaa-alueen kävijät. 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

Toimintojen sopivuus alueelle	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin	
Lentoliikenne	48	89	29	19	17	25	10	2,69
Matkailurakentamisen laajentuminen Kilpisjärvellä	48	89	27	15	21	33	4	2,73

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Kävijätyytyväisyysindeksi lasketaan kävijätyytyväisyyttä kuvaavien tekijöiden (palvelut, ympäristö, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häiritsevät tekijät) keskiarvona ja se voidaan jakaa aluekohtaisten kysymysten keskiarvoon ja Metsähallituksen kävijätutkimusten pakollisten kysymysten perusteella muodostettuun valtakunnalliseen keskiarvoon. Keskiarvoasteikossa 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja 1 erittäin huonoa.

Käsivarren erämaan ja Kilpisjärvi alueen valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi kesällä 2009 oli 3,98 (melko hyvä), mikä jää hieman vuoden 2009 valtakunnallisesta keskiarvosta (4,2) (liite 5). Heikoimmiksi arvioitiin alueen palvelut (3,68) ja tyytyväisimpiä oltiin ennakko-odotusten toteutumiseen (4,44) (kuva 15 ja liite 5).

Kuva 15. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella kesällä 2009. 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

3.5 Vapaamuotoinen palaute

Vapaamuotoista palautetta antoi yhteensä 89 henkilöä (14 % vastanneista). Useimmin palautteet (19 % vastauksista) koskivat yritystoimintaa. Yritystoimintaan liittyvästä palautteesta 7 (41 %) koski M/S Mallan aikatauluja. Malla-laivan liikennöinnistä antoivat palautetta varsinkin ruotsalaiset vastaajat. Myös jätehuolto maastossa sai paljon palautetta (15 % palautteesta). Alueen roskaantumisesta ja jätehuolto-ohjeiden noudattamatta jättämisestä oli huolissaan 15 % palautteen antajista. Etäisyysviittoa ja opasteita toivottiin lisää erityisesti Saanan alueelle. 13 % vapaamuotoisesta palautteesta koski aluekuvausta ja rakentamista. Erityisesti kritisoitiin asuntovaunualueiden nauhatelttarakennelmia sekä loma-asuntorakentamista. Kiitosta alueen palveluista ja luonnonympäristöstä antoi toistakymmentä vastaajaa. Vapaamuotoinen palaute on liitteenä 1.

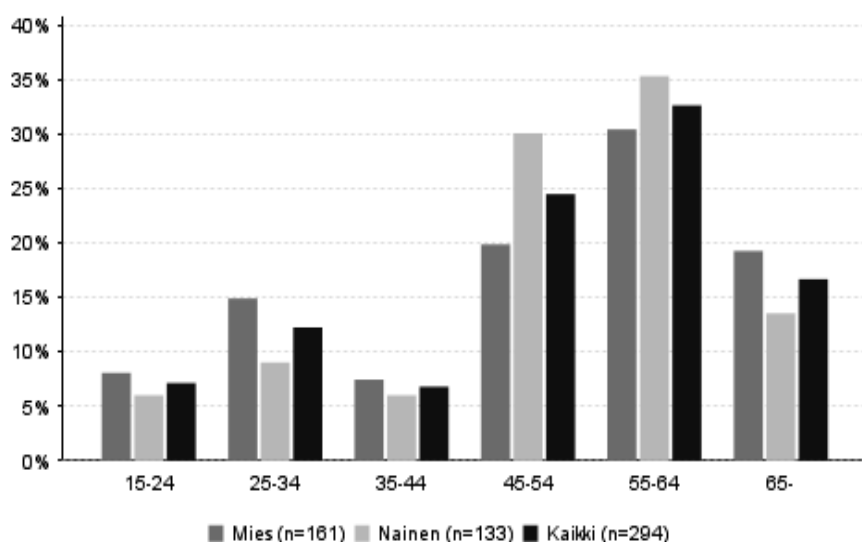
4 Tulokset keväältä 2010

4.1 Kävijärakenne

4.1.1 Kävijöiden perustiedot

Maalis-huhtikuussa 2010 vastanneista ja sukupuolensa ilmoittaneista 302 kävijästä miehiä oli hiukan naisia enemmän, 54 %. Nuorten kävijöiden osuus oli hälyttävän pieni (kuva 16 ja taulukko 35). Alle 35-vuotiaiden kävijöiden osuus oli vain 19 %. Peräti puolet maalis-huhtikuussa 2010 tutkimukseen osallistuneista oli täyttänyt 55 vuotta. Ikäluokasta 45–64 suurempi osa oli naisia, muissa ikäluokissa enemmistönä olivat miehet. Nuorin tutkimukseen osallistunut oli 15-vuotias ja vanhin 82-vuotias (taulukko 36). Miesten keski-ikä oli 50 vuotta ja naisten 52. Tutkimukseen osallistuneitten naisten ikä oli yleisimmin 63 vuotta ja miesten 66 vuotta (moodi).

Kevään 2010 vastaajilla oli useimmin opistotasoinen tutkinto (33 % vastanneista), mutta lähes yhtä suurella osalla (29 %) oli ylempi korkeakoulututkinto (taulukko 37). Ammatillinen koulutus puuttui 8 % vastanneista. Miehillä oli hiukan naisia useammin ylempi korkeakoulututkinto, naisilla puolestaan opistotason tutkinto.

Kuva 16. Vastanneiden ikärakenne sukupuolen mukaan Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella maalis-huhtikuussa 2010.

Taulukko 35. Vastanneiden ikäluokat sukupuolen mukaan keväällä 2010.

Ikäluokka	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
15–24	13	8	8	6	21	7
25–34	24	15	12	9	36	12
35–44	12	7	8	6	20	7
45–54	32	20	40	30	72	24
55–64	49	30	47	35	96	33
65–	31	19	18	14	49	17
Yhteensä	161	100	133	100	294	100

Taulukko 36. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja sukupuolen mukaan keväällä 2010. Vastanneiden lukumäärä (n) oli 294.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	50,29	51,72	50,94
län keskihajonta	15,91	13,88	15,02
Minimi-ikä	16	15	15
Maksimi-ikä	82	76	82
Moodi	66	63	66
Mediaani	54	54	54

Taulukko 37. Vastanneiden koulutus sukupuolen mukaan keväällä 2010.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	26	16	20	15	46	16
Opistotasoinen tutkinto	50	31	48	36	98	33
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	20	12	20	15	40	14
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	51	32	35	26	87	29
Ei ammatillista tutkintoa	13	8	11	8	24	8
Yhteensä	160	100	134	100	295	100

Suurin osa, 90 %, keväällä tutkimukseen osallistuneista oli suomalaisia (taulukko 38). Norjalais-ten osuus tuloksissa jäi pieneksi, koska suurin osa heistä liikkui moottorikelkalla, eikä poikennut tuvilla, joilla aineistoa kerättiin.

Suomalaisista vastaajista 14 %:n kotipaikkakunta oli Helsinki. Myös Rovaniemeltä (11 %) ja Oulusta (9 %) saapui maaliskuussa runsaasti kävijöitä (kuva 17 ja liite 4). Ulkomaalaisista suurin osa saapui Norjasta (taulukko 38).

Taulukko 38. Keväällä 2010 vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	kpl	%
Suomi	274	90
Norja	18	6
Ruotsi	5	2
Ranskan tasavalta	3	1
Saksa	2	1
Sveitsi	1	0
Muu kuin Suomi, ei määritetty tarkemmin	1	0
Yhteensä	304	100

Kuva 17. Keväällä 2010 vastanneiden kotipaikkakunnat (n = 566). Punaiset ympyrät kuvaavat tutkimukseen osallistuneiden määrää. © Metsähallitus 2010.

4.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella keväällä 2010 vastanneiden seuruekoko vaihteli 2–47 henkeen (taulukko 39). Suurin osa, 76 % vastanneista, oli liikkeellä 2–5 hengen seurueissa. Yli kuuden hengen seurueissa liikkuneiden osuus (19 %) oli merkittävästi suurempi kuin yksin liikkuneiden osuus, 5 %, (n = 298). 11 %:lla vastanneista oli mukanaan alle 15-vuotiaita. Yleisimmin näihin seurueisiin kuului 2–3 alle 15-vuotiasta, jotka olivat iältään useimmiten 8–9 vuotiaita. Liikuntaesteisiä kuului vain yhteen seurueeseen.

Seurue koostui useimmin ystävistä tai oman perheen jäsenistä (taulukko 40). Muiksi seurueen koostumuksiksi ilmoitettiin vaellusryhmä (4 kertaa), liikennöitsijän keräämä ryhmä (2) sekä urheiluseura (1) ja rekikoiraharrastajat (1).

Taulukko 39. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

Muuttuja	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	282	5,1	6,88	2	2	3	5	47
Alle 15-vuotiaita	32	2,8	3,22	1	1	2	3	18
Liikuntaesteisiä	1	1,0		1	1	1	1	1
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	40	2001	4,66	1992	1998	2001	2006	2009

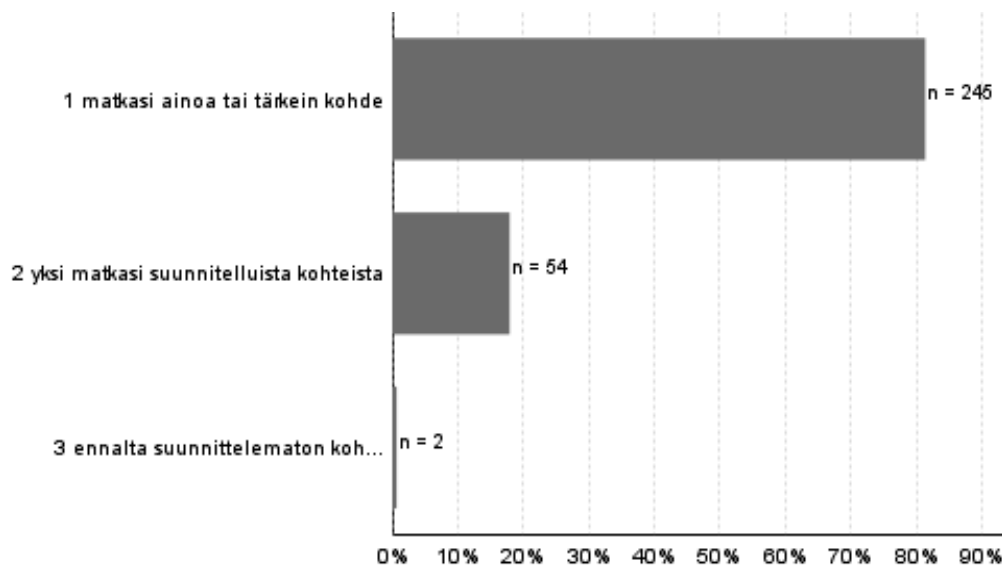
Taulukko 40. Seurueen koostumus Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

Seurueen koostuminen	kpl	%
Ystävistä	129	45
Oman perheen jäsenistä	122	42
Muista sukulaisista	13	5
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	10	3
Jostakin muusta, mistä?	8	3
Työtovereista	2	1
Eläkeläisryhmästä	2	1
Koululuokasta	1	0
Opiskeluryhmästä	1	0
Yhteensä	288	100

4.2 Käynti Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010

4.2.1 Kohteen tärkeys

81 %:lla vastanneista Käsivarren–Kilpisjärven alue oli matkan ainoa tai tärkein kohde (kuva 18). 18 %:lle alue oli yksi matkan suunnitelluista kohteista. Vain kaksi vastaajaa ilmoitti alueen olevan ennalta suunnittelematon ja matkan varrella oleva käyntikohde. Matkan muiksi kohteiksi ilmoitettiin yleisimmin Norja (15 kertaa). Norjassa käyvistä Tromssan visiittiä oli suunnitellut puolet. Matkan muiksi käyntikohteiksi ilmoitettiin yleisesti jokin lähialueen hiihtokeskuksista. Näistä Ylläs mainittiin 12 kertaa, Levi ja Pallas 8 kertaa. Yksi ilmoitti matkan pääkohteekseen Norjan Storfjordin.

Kuva 18. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen tärkeys matkan kohteena keväällä 2010 (n = 301).

4.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella keväällä harjoitettujen aktiviteettien määrä jakautui sukupuolittain yhtenevästi. Yli puolet vastanneista harjoitti alueella 1–3 aktiviteettia, mutta myös 4–6 harjoittavien määrä oli merkittävä, 38 % (taulukko 41).

Kevätaktiviteeteistä harrastettiin tai aiottiin harrastaa etenkin murtomaahiihtoa laduilla (73 % vastanneista) ja latujen ulkopuolella (56 %) (taulukko 42). Retkeilyä harjoitti 35 % ja luonnon-tarkkailua 30 %. Maastossa yöpyneitä vaeltajia oli noin viidennes keväällä 2010 vastanneista. Suosituimmista aktiviteeteistä naiset harjoittivat miehiä enemmän murtomaahiihtoa laduilla, eväsretkeilyä ja luonnon tarkkailua. Naiset vaikuttaisivat myös olevan miehiä innokkaampia luontotalossa vierailijoita. Miehet harrastivat naisia enemmän murtomaahiihtoa latujen ulkopuolella, retkeilyä sekä maastoyöpymisiä sisältäneitä vaellusretkiä. Viisi kävijää ilmoitti muun harrastuksen. Näitä olivat koulun taidenäyttely, randonee-hiihto, saamen käsityöt, kesävaelluksen suunnittelu ja tunturimaisemien ihailu. Aktiviteeteista moottorikelkkailun osuus alipainottui tutkimuksessa.

Kävisijöitä pyydettiin myös ilmoittamaan tämänkertaisen käyntinsä tärkein harrastus. Tärkein oli 43 %:lle vastanneista murtomaahiihto laduilla (taulukko 43 ja kuva 19). Latujen ulkopuolelle suunniteltavia hiihtoretkiä puolestaan piti tärkeimpänä harrastuksenaan 23 % ja maastossa yöpymisiä sisältänyttä vaellusretkeilyä 13 % vastanneista. Moottorikelkkailua ilmoitti harrastavansa 31 kävijää, mutta heistä vain 3 (6 %) ilmoitti sen tärkeimmäksi aktiviteetiksi alueella.

Taulukko 41. Tämänkertaista käyntiä koskeva harrastusten lukumäärä Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

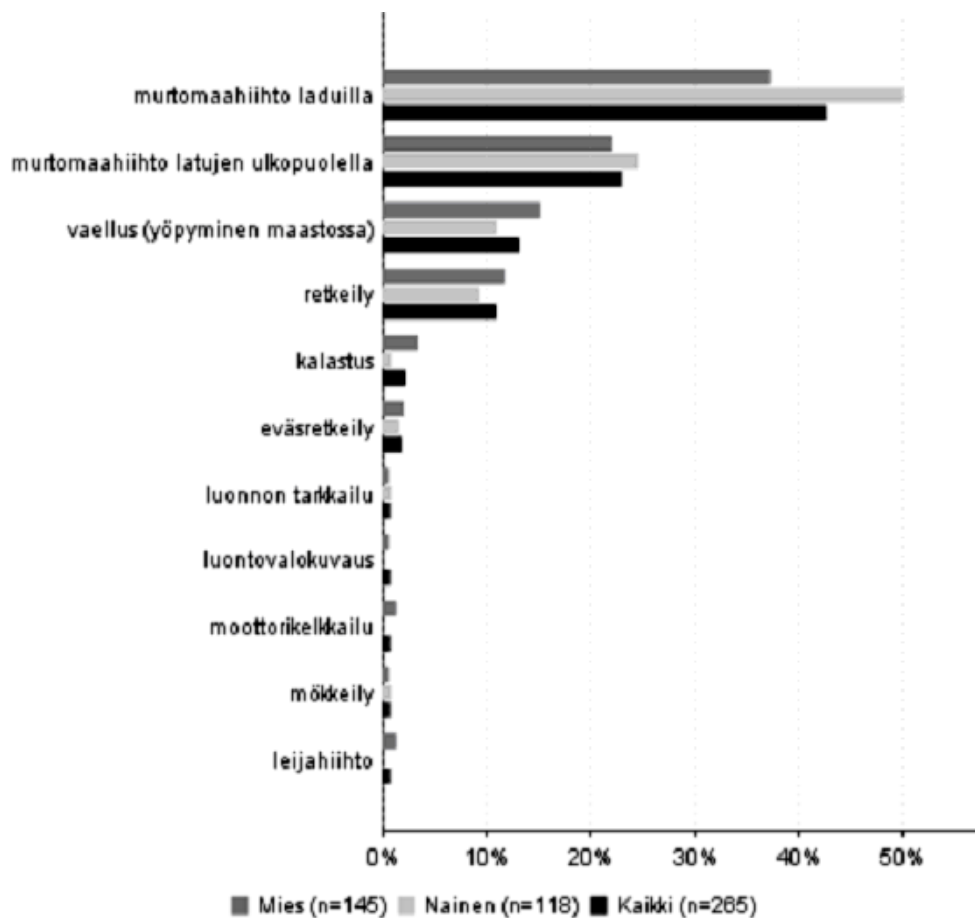
Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3	87	53	72	52	161	53
4–6	63	39	53	38	116	38
7–9	12	7	10	7	22	7
10 tai enemmän	1	1	3	2	4	1
Yhteensä	163	100	138	100	303	100

Taulukko 42. Vastanneiden harrastukset Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

Harrastus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Murtomaahiihto laduilla	108	66	112	81	220	73
Murtomaahiihto latujen ulko-puolella	98	60	73	53	172	56
Retkeily	61	37	43	31	105	35
Luonnon tarkkailu	46	28	44	32	90	30
Eväsretkeily	27	17	51	37	78	26
Vaellus (yöpyminen maastossa)	40	25	22	16	62	20
Käynti luontotalossa	22	13	34	25	56	18
Luontovalokuvaus	33	20	22	16	56	18
Kävely	25	15	16	12	41	14
Mökkeily	16	10	20	14	36	12
Moottorikelkkailu	15	9	15	11	31	10
Kalastus	17	10	9	7	26	9
Telttailu tai muu leirytyminen maastossa	17	10	7	5	24	8
Kulttuuriperintöön tutustuminen	9	6	14	10	23	8
Lumikenkäkävely	9	6	11	8	20	7
Suunnistus	10	6	6	4	16	5
Sauvakävely	6	4	5	4	11	4
Lenkkeily	7	4	6	4	13	4
Lintuharrastus	7	4	2	1	9	3
Muu	6	4	3	2	9	3
Koiran kanssa ulkoilu	1	1	7	5	8	3
Kasviharrastus	1	1	1	1	2	1
Leijahiihto	2	1	0	0	2	1
Telemarkhiihto	3	2	0	0	3	1
Opetukseen liittyvä käynti	0	0	2	1	2	1
Metsästys	0	0	1	1	1	0
Potkukelkkailu	1	1	0	0	1	0
Koiravaljakkoajelu	1	1	0	0	1	0
Seurapelit	1	1	0	0	1	0
Yhteensä	163		138		303	

Taulukko 43. Vastanneiden tärkein harrastus Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

Tärkein harrastus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Murtomaahiihto laduilla	54	37	59	50	113	43
Murtomaahiihto latujen ulkopuolella	32	22	29	25	61	23
Vaellus (yöpyminen maastossa)	22	15	13	11	35	13
Retkeily	17	12	11	9	29	11
Kalastus	5	3	1	1	6	2
Eväsretkeily	3	2	2	2	5	2
Luonnon tarkkailu	1	1	1	1	2	1
Luontovalokuvaus	1	1	0	0	2	1
Moottorikelkkailu	2	1	0	0	2	1
Mökkeily	1	1	1	1	2	1
Leijahiihto	2	1	0	0	2	1
Lintuharrastus	1	1	0	0	1	0
Murtomaahiihto	1	1	0	0	1	0
Telemarkhiihto	1	1	0	0	1	0
Lumikenkäkävely	0	0	1	1	1	0
Koiravaljakkoajelu	1	1	0	0	1	0
Kulttuuriperintöön tutustuminen	1	1	0	0	1	0
Yhteensä	145	100	118	100	265	100

Kuva 19. Tämänkertaisen Käsivarren–Kilpisjärven alueella käynnin tärkein harrastus.

4.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Kevään 2010 suosituin käyntikohte Käsivarren–Kilpisjärven alueella oli Saanajärvi, jossa vieraili tai aikoi vieraila 63 % vastanneista (taulukko 44). Kolmen valtakunnan rajapyykillä (osa Mallan luonnonpuistoa) ja Saanalla oli käynyt tai aikoi käydä 58 % vastanneista. Haltin talvireitin varrella sijaitsevalla Saarijärven autio- ja varaustuvalla aikoi piipahtaa lähes puolet kävijöistä. Saarijärven osuutta nostavat päiväkävijöiden lisäksi pelkästään erämaa-alueelle käyntinsä suuntaavat vaeltajat. Suomen korkeimman tunturin Haltin oli huiputtanut tai aikoi huiputtaa 22 % vastanneista. Kilpisjärven lähialueella sijaitsevien kohteiden painottuminen johtuu aineistonkeruun keskitymisestä Kilpisjärven lähialueen tuville.

Muita käyntikohteita ilmoitettiin yhteensä 129 kpl, joista 37 (29 %) sijaitsi Norjassa tai Ruotsissa (taulukko 45). Moni vastaaja ilmoitti useamman muun käyntikohteen. Muun kohteen ilmoittaneista useimmat (43 %) olivat käyneet Käsivarren erämaa-alueella ja Haltin talvireitin varrella sijaitsevalla Kuonjarjohkan (27 mainintaa) ja Pihtusjärven autio- ja varaustuvilla (23 mainintaa). Ruotsin puolella, Pältsan seudulla, oli käynyt 10 vastannutta.

Taulukko 44. Käyntien jakautuminen kohteille Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010. Käynnillä oli mahdollista vieraila useammalla kohteella. Kohteet on merkitty kuvien 1 ja 2 kartoille.

Käyntikohte	kpl	%
Saanajärvi	191	63
Kolmen valtakunnan rajapyykki	177	58
Saana	176	58
Mallan luonnonpuisto	151	50
Saarijärvi	142	47
Tsahkaljärvi	128	42
Salmivaara	98	32
Meekonjärvi	84	28
Halti	67	22
Terbmisjärvi	50	16
Muualla, missä?	93	31
Vastanneita yhteensä	304	

Taulukko 45. Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010 vastanneiden muut käyntikohteet.

Käyntikohte muu	kpl
Kuonjarjohka	27
Pitsusjärvi	23
Pältsa (Ruotsi)	10
Duoibal (Ruotsi)	6
Gappohytta (Norja)	6
Lossujärvi	6
Siilasjärvi	6
Ailakkajärvi	5
Salluoivi (Norja)	5
Tempelikuru (Ruotsi)	5
Koltajärvi (Norja)	3
Norja	3
Peera	3
Galgojärvi (Norja)	2
Jogasjärvi	2
Koltalahti	2
Kummavuopio	2
Ropi	2
Kalkkuoivi	1
Kaskasjoki	1
Kutukoski	1
Markus-Malla, Breidadalen	1
Porojärvi	1
Puvrasjohka	1
Raittäjärvi	1
Salmikuru	1
Siettijärvi	1
Somasjärvi	1
Taabma	1
Yhteensä	129

4.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus sekä majoittuminen

Viidennes vastasi olevansa Käsivarren–Kilpisjärven alueella ensimmäistä kertaa (n = 282). Miehistä ensikertalaisia oli 23 % (n = 154), naisista hieman pienempi osuus, 16 % (n = 154). 226 kävijää arvioi käyntikertojensa määrän viimeisten viiden vuoden aikana olevan noin 3 (mediaani).

Aikaisin ilmoitettu vierailu alueelle oli tapahtunut 1951, eli lähes 60 vuotta sitten (taulukko 46). Keskimäärin ensimmäinen käynti oli tapahtunut 1990, noin 20 vuotta sitten. Viimeksi alueella oli vierailtu tyypillisimmin edellisenä keväänä, noin vuosi sitten (mediaani).

Taulukko 46. Aiempien Käsivarren–Kilpisjärven alueella käyntien ajoittuminen.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	217	1990	14,85	1951	1979	1994	2003	2009
vuotta sitten	217	20,0	14,85	1	7	16	31	59
Viimeksi käynyt								
vuonna	217	2006	6,81	1966	2007	2009	2009	2010
vuotta sitten	217	3,8	6,81	0	1	1	3	44

Kävijöiltä kysyttiin kysymyksessä 2a, kuinka kauan he viipyivät tai aikoivat viipyä maastossa Käsivarren–Kilpisjärven alueella. Maastossaoloaikansa ilmoitti 109 vastaajaa (36 %), joista 12 % oli päiväkävijöitä ja 88 % aikoi yöpyä alueella (taulukko 47). Päiväkävijät vierailivat maastossa tyypillisimmin 6 tuntia. Maastossa yöpyneiden viipymävuorokausien määrä vaihteli 2–14 vuorokautteen. Maastossa yöpyneet olivat pääsääntöisesti Käsivarren erämaa-alueen hiihtovaeltajia, jotka viipyivät alueella keskimäärin 5 vuorokautta. Suhteellisesti suuri yöpyjien määrä johtunee siitä, että kysymyksen 2a ei mielletty tarkoittavan viipymistä maastossa, vaikka sitä vastauslomakkeen jaon yhteydessä täsmennettiin jokaiselle vastaajalle erikseen.

Kysymyksessä 2b kysyttiin viipymää Käsivarren–Kilpisjärvi alueella (maasto) ja kyläkeskuksessa yhteensä. Kysymykseen vastasi 97 % keväällä 2010 tutkimukseen osallistuneista. Suurin osa alueelle tulevista yöpyi Kilpisjärven kyläkeskuksessa. Päiväkävijöiden osuus Käsivarren–Kilpisjärven alueella kyläkeskus mukaan lukien oli vain 2 % (taulukko 48). Päiväkävijöiden alueella viettämä aika vaihteli 4–10 tuntiin ollen tyypillisesti noin 6 tuntia. Yöpyjistä miesten osuus oli 9 prosenttiyksikköä naisten osuutta suurempi. Tyypillisin vastaaja viipyi alueella täyden hiihtoviikon, 7 vuorokautta. Ilmoitettujen viipymävuorokausien määrä vaihteli 1 ja 98 välillä.

Eniten (22 %) oli maaliskuussa 2010 vastanneissa niitä, jotka viipyivät Käsivarren–Kilpisjärven alueella viikon (taulukko 49). 1–2 yötä yöpyneiden osuus oli myös yllättävän suuri, yhteensä 32 %. Muutama yksittäinen kävijä viipyi alueella yli 9 vuorokautta. Yli puolet kävijöistä vietti maastossa yleisesti vain 1–2 yötä, mutta myös 4 yötä oli tyypillinen viipymä maastossa (21 % vastanneista). Yli viikon (7 yötä) mittaiset retket maastossa olivat harvinaisia.

Taulukko 47. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärvi alueella (maastossa) sekä käynnin kesto sukupuolen mukaan (päiväkävijöillä tunteja ja yöpyjillä vuorokausia).

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	13	12	10,3	6	6	4	25
Miehet	6	46	9,2			4	20
Naiset	7	54	11,3			5	25
Yöpyjät	96	88	5,1	5	4	2	14
Miehet	58	60	5,5			2	14
Naiset	37	39	4,6			3	10
Yhteensä	109						

Taulukko 48. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus Käsivarren–Kilpisjärven alueella (maasto) ja Kilpisjärven kyläkeskuksessa yhteensä sekä käynnin kesto sukupuolen mukaan (päiväkävijöillä tunteja ja yöpyjillä vuorokausia).

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	6	2	6,2	6	6	4	10
Miehet	2	33	7,0			4	10
Naiset	4	67	5,8			5	6
Yöpyjät	289	98	6,6	7	7	1	98
Miehet	157	54	6,5			1	35
Naiset	130	45	6,9			2	98
Yhteensä	295						

Taulukko 49. Viipyminen Käsivarren–Kilpisjärven alueella (maasto) sekä Kilpisjärven kyläkeskuksessa. Taulukko on lyhennetty.

Yöpymisten määrä, öitä	Maastossa		Maastossa + kyläkeskuksessa		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1	29	20	30	12	59	15
2	48	33	18	7	66	17
3	16	11	13	5	29	8
4	30	21	22	9	52	13
5	10	7	24	10	34	9
6	9	6	34	14	43	11
7	2	1	82	34	84	22
8			7	3	7	2
9			1	0	1	0
10			2	1	2	1
13			1	0	1	0
14	1	1	2	1	3	1
21			1	0	1	0
25			1	0	1	0
30			1	0	1	0
35			1	0	1	0
98			1	0	1	0
Yhteensä	145	100	241	100	386	100

Maastossa yöpyneistä 144 kävijästä lähes puolet käytti autiotupia (taulukko 50). Varaustuvissa yöpyneiden osuus oli 30 %. Vähiten yövyttiin vuokratuvissa (7 kävijää). Yöpymisten määrä autiotuvissa vaihteli yhdestä yöstä viikkoon, ollen keskimäärin kolme yötä. Varaustuvissa yövyttiin 1–6 yötä. Keskimäärin maastossa yöpyneet käyttivät varaustupaa kahteen yöpymiseen. Vuokratuvissa viipymä oli huomattavasti pidempi vaihdellen 3 ja 14 yön välillä. Vuokratupaan majoituttiin kevään 2010 käynnillä keskimäärin 4–6 yöksi. Omassa majoitteessa, kuten esimerkiksi teltassa, oltiin keskimäärin 1–2 yötä.

Yli puolet vastanneista valitsi Kilpisjärven kyläkeskuksessa yöpymiseensä vuokramökin (taulukko 51). Lähes viidennes yöpyi hotellissa. Asuntoautossa tai vaunussa yöpyi 10 % vastanneista. Pisimmät viipymät, yli kolme kuukautta, olivat kohdassa ”muualla”, mikä viittaa määräaikaaisessa kausityössä olevaan vastaajaan. Omaa mökkiä käyttävien viipymä vaihteli yhdestä yöstä kuukautteen ollen tavallisesti 6–9 yötä. Asuntovaunussa tai autossa kyläkeskukseen majoituttiin tyypillisesti viideksi yöksi. Vuokramökeissä viipyminen vaihteli yhdestä yöstä kahteen viikkoon ja hotellissa yhdestä yöstä kolmeen viikkoon. Vuokramökeissä yövyttiin tyypillisimmin 5–6 yötä. Majoi- tusliikkeistä pisin keskimääräinen viipymä oli hotellissa. Siellä viivytettiin tyypillisesti kuusi yötä eli täysi hiihtolomaviikko. Kyläkeskuksessa ”muualla” yöpyneitä oli 38, joista 36 (95 %) ilmoitti yöpymispaikkansa. 24 (10 % kaikista kysymykseen vastanneista) ilmoitti yöpyvänsä Kilpisjärven biologisella asemalla ja 9 (4 %) retkeilykeskuksessa. Muina yöpymispaikkoina mainittiin lisäksi Tulli, Villa Kilpis ja oma mökki.

Taulukko 50. Maastoyöpyemisten jakautuminen majoitteittain Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärvi alueella (maasto) maaliskuussa 2010. Keskiarvo ilmaisee keskimääräisen yöpymisvuorokausien määrän majoitteittain.

Yöpymistapa	n	%	Keski- arvo	Keski- haj.	Prosenttipisteet				
					Min	25 %	Med	75 %	Max
Autiotuvassa	68	47	3,2	1,43	1	2	3	4	7
Varaustuvassa	43	30	2,4	1,28	1	2	2	3	6
Vuokratuvassa	7	5	5,7	3,99	3	3	4	7	14
Omassa majoitteessa (laavu, telta tms.)	26	18	2,2	1,73	1	1	1	4	6
Yhteensä	144	100							

Taulukko 51. Yöpyemisten jakautuminen majoitteittain Kilpisjärven kyläkeskuksessa maaliskuussa 2010. Keskiarvo ilmaisee keskimääräisen yöpymisvuorokausien määrän majoitteittain.

Yöpymistapa	n	%	Keski- arvo	Keski- haj.	Prosenttipisteet				
					Min	25%	Med	75%	Max
Hotellissa	46	19	5,8	3,70	1	3	6	7	21
Vuokramökissä	123	51	4,9	2,42	1	3	6	7	14
Omassa mökissä	7	2	9,2	10,30	3	4	6	7	30
Asuntoautossa tai - vaunussa	23	10	5,3	4,93	1	2	5	5	25
Ystävän tai sukulaisen luona	5	2	3,2	1,30	1	3	4	4	4
Muualla	37	16	9,4	15,56	1	6	7	7	98
Yhteensä	241	100							

4.2.5 Saapuminen alueelle

Huhtikuu on Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kevätseisongin kannalta merkittävin kuu- kausi. Niin voi päätellä taulukkoon 52 kirjattujen saapumisten ja vastausten määrästä. Jos otetaan huomioon, että toukokuussa sesonki jatkuu vain kaksi ensimmäistä viikkoa, on huhtikuun osuus kevätseisongin matkailijamäärästä reilusti yli 70 %. Tutkimusvuoden 2010 kevät oli poikkeukselli- sen hiljainen, minkä arveltiin johtuvan etelän runsaasta lumimäärästä sekä taloustaantumien aiheuttamasta työttömyyden noususta ja sen vaikutuksesta kävijöiden talvilomabudjettiin.

Käsivarren–Kilpisjärven alueelle saavutaan perinteisenä hiihtoviikkojen vaihtopäivänä, lauantaina (45 % vastanneista) (taulukko 53). Myös keskiviikko, torstai ja sunnuntai olivat suosittuja saapumispäiviä. Kävijätutkimuksen vastauspäivät antavat paremminkin osviittaa arvottujen keruupäivien jakautumisesta kuin kävijöiden liikkumisesta maastossa.

Niin kuin taulukosta 54 käy ilmi, tutkimusalueelle saavuttiin pääsääntöisesti klo 10 ja 20 välillä (84 % vastanneista). Maastoon lähdettiin yleensä noin kello 10, mikä näkyy kävijätutkimuksen vastausajoissa hiukan viiveellä. Suurin joukko keväällä 2010 vastanneista (41 %), osallistui tutkimukseen klo 12–14.

Taulukko 52. Käsivarren–Kilpisjärven alueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain keväällä 2010.

Kuukausi	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Helmikuu	5	2		
Maaliskuu	58	19	45	15
Huhtikuu	239	79	259	85
Yhteensä	302	100	304	100

Taulukko 53. Saapuminen Käsivarren–Kilpisjärven alueelle ja vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	22	7	47	15
Tiistai	21	7	39	13
Keskiviikko	29	10	33	11
Torstai	37	12	79	26
Perjantai	28	9	64	21
Lauantai	137	45	38	12
Sunnuntai	29	10	4	1
Yhteensä	303	100	304	100

Taulukko 54. Saapuminen Käsivarren–Kilpisjärven alueelle ja vastaaminen vuorokaudenajan mukaan.

Kellonaika	Saapumisaika		Vastausaika	
	kpl	%	kpl	%
8:00–9:59	3	1		
10:00–11:59	10	3	88	30
12:00–13:59	70	24	120	41
14:00–15:59	62	21	78	27
16:00–17:59	65	22	8	3
18:00–19:59	49	17		
20:00–21:59	13	4		
22:00–7:59	23	8		
Yhteensä	295	100	294	100

Käsivarren–Kilpisjärven alueelle matkustaessaan henkilöautoa käytti peräti 74 % vastanneista (taulukko 55). Linja-autoa oli käyttänyt 16 % ja junaa 15 %. Tyypillisesti etelästä tultiin junalla Rovaniemelle ja Kolariin, joista matkaa jatkettiin linja-autolla. Myös autojunaa hyödynnettiin. Tilausbussilla toteutetulla ryhmämatkalla oli 7 % vastanneista. Saman verran oli saapunut tutkimusalueelle lentäen. Viimeisin käytetty kulkuneuvo alueelle tultaessa oli 72 %:lla henkilöauto, 15 %:lla linja-auto, 7 %:lla tilausbussi ja 6 %:lla asuntoauto tai henkilöauton ja asuntovaunun yhdistelmä (n = 299).

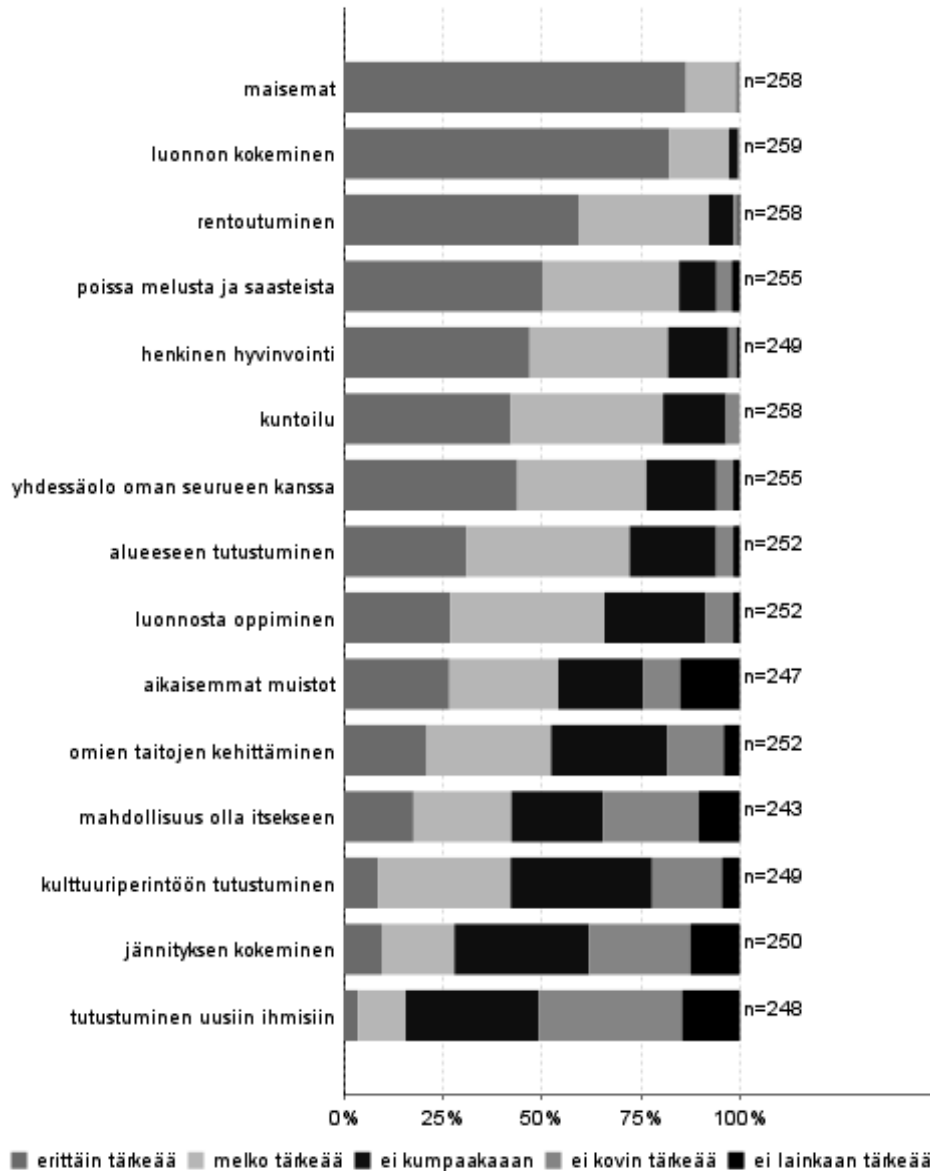
Taulukko 55. Kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan Käsivarren erämaahan ja Kilpisjärven alueelle keväällä 2010. Matka on voitu tehdä useammalla kulkuneuvolla.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	225	74
Linja-auto	49	16
Juna	45	15
Tilausbussi (ryhmämatka)	21	7
Lentokone	21	7
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	19	6
Taksi	1	0
Vastanneita yhteensä	303	

4.3 Kävijättyytyväisyys

4.3.1 Käynnin tarkoitus

Tärkeimpinä syinä Käsivarren erämaahan ja Kilpisjärven alueelle tuloon pidettiin maisemia, luonnon kokemista ja rentoutumista. Vastanneille oli vähemmän tärkeää uusiin ihmisiin ja alueen kulttuuriperintöön tutustuminen tai jännityksen kokeminen (kuva 20).

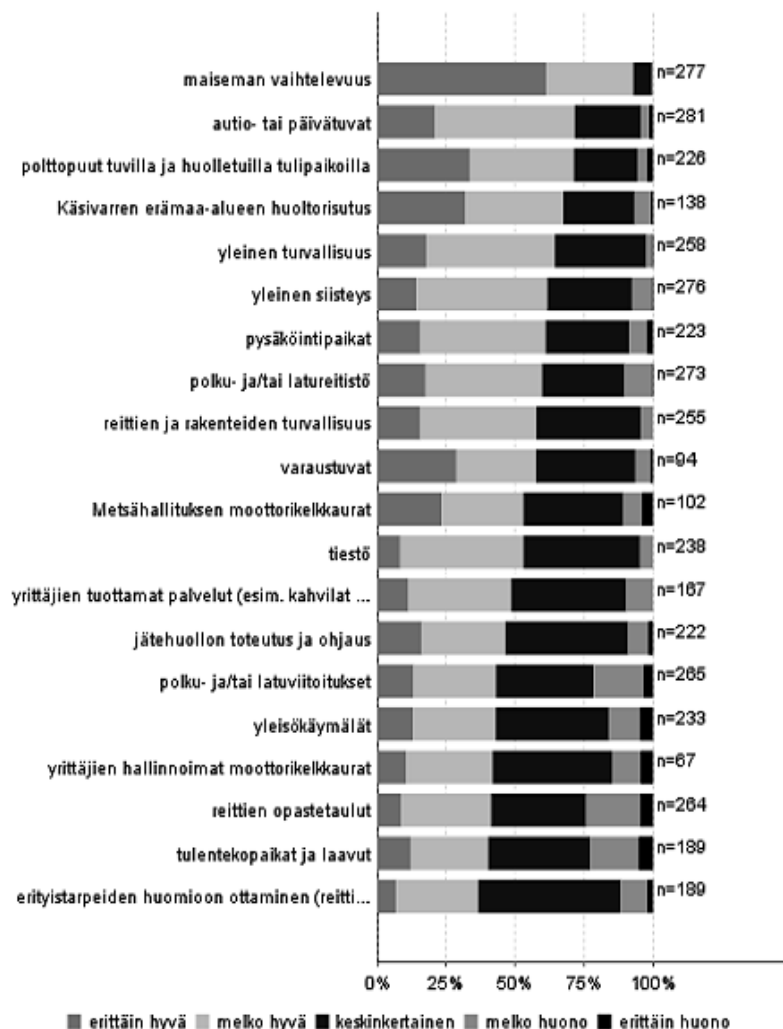
Kuva 20. Vastanneiden käynti- ja virkistysmotiivit Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

4.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Maalis-huhtikuussa 2010 Käsivarren–Kilpisjärven alueella vierailleet arvioivat alueen palvelut ja ympäristön laadun pääasiassa keskinkertaisiksi tai melko hyväksi. Eniten käytettiin alueen auto- ja päivä tupia, joista arvioinnin antoi 93 % kävijöistä. Muita suosittuja palveluja olivat latureitistö, jota käytti ja arvioi 90 % sekä latuviitoitukset (88 %) ja opastustaulut (87 %). Myös ympäristöä arvioiviin kysymyksiin otti kantaa kysymyskohdasta riippuen 85–92 % vastanneista (taulukko 56).

Tutkimusalueen palveluista tyytyväisimpiä oltiin auto- ja päivä tupiin sekä tupien ja tulipaikkojen polttopuuhuoltoon, jotka saivat melko hyvän tai erittäin hyvän arvosanan 72 % vastanneista (taulukko 56, kuvat 21 ja 22). Myös Haltille talvella merkittävään Käsivarren erämaa-alueen huoltorisutukseen oli melko tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä 68 % ja alueen latureitistöön 60 % vastanneista. Ympäristöä käsittelevistä kysymyksistä maiseman vaihtelevuuden arvioi erittäin hyväksi peräti 61 % vastanneista. Alueen yleinen siisteys ja turvallisuus arvioitiin melko hyväksi.

Kehnoimmin arvioinneissa pärjäsivät reittiopasteet, jotka saivat neljännekseltä vastanneista melko huonon tai erittäin huonon arvosanan (keskiarvo viisiportaisella asteikolla 3,2; taulukko 56, kuvat 21 ja 22). Reilu viidennes arvioi alueen tulentekopaikat ja laavut (3,2) sekä reittien opasteviitat (3,3) melko huonoiksi tai erittäin huonoiksi. Erityistarpeiden huomioiminen alueella sekä yrittäjien hallinnoiman moottorikelkkauran laatu olivat niin ikään keskinkertaista tasoa (3,3).

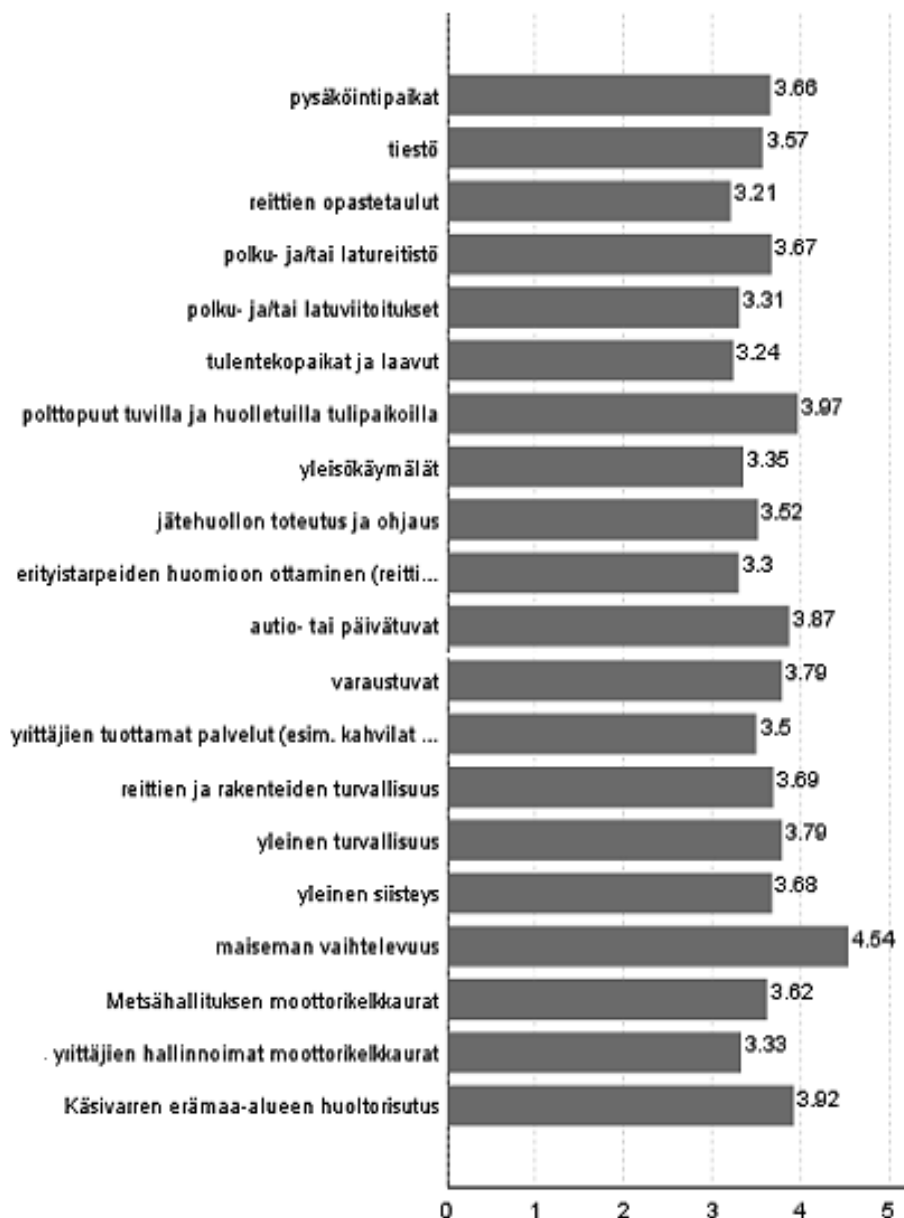

Kuva 21. Vastanneiden mielipiteet Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen palveluista keväällä 2010.

Taulukko 56. Vastanneiden mielipiteet Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen palveluista keväällä 2010.

Palvelu tai ympäristöte- kijä	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski- arvo	Ei käyt- tänyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskin- kertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	223	74	2	6	30	45	16	3,7	64
Tiestö	238	79	0	5	42	45	8	3,6	38
Reittien opastetaulut	264	87	5	20	34	33	9	3,2	19
Latureitistö	273	90	0	10	30	42	18	3,7	11
Latuviitoitukset	265	88	3	18	35	30	13	3,3	19
Tulentekopaikat ja laavut	189	63	5	17	37	28	12	3,2	88
Polttopuut tuvilla ja huolle- tuilla tulipaikoilla	226	75	2	4	23	38	34	4,0	56
Yleisökäymälät	233	77	5	11	41	30	13	3,4	53
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	222	74	2	7	45	30	16	3,5	54
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljet- tavuus, turvallisuus, opas- teet yms.)	189	63	2	10	52	30	7	3,3	72
Autio- tai päivätuvat	281	93	1	3	24	51	21	3,9	9
Varaustuvat	96	31	1	5	36	29	29	3,8	166
Yrittäjien tuottamat palve- lut (esim. kahvilat ja oh- jelmapalvelut)	167	55	0	10	42	37	11	3,5	94
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	255	84	0	4	38	42	16	3,7	18
Yleinen turvallisuus	258	85	0	2	33	47	18	3,8	16
Yleinen siisteys	276	91	0	7	31	47	14	3,7	4
Maiseman vaihtelevuus	277	92	0	0	7	31	61	4,5	1
Metsähallituksen moottori- kelkkaurat	102	34	4	7	36	29	24	3,6	165
Yrittäjien hallinnoimat moottorikelkkaurat	67	22	4	10	43	31	10	3,3	191
Käsivarren erämaa-alueen huoltorisutus	138	46	1	6	26	36	32	3,9	115

Lomakkeita yhteensä 302

Kuva 22. Laatuarvioiden keskiarvot Käsiwarren erämaan ja Kilpisjärvi alueen palveluis-
ta keväällä 2010. 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Kevään 2010 kävijät olivat Käsiwarren–Kilpisjärven alueen palveluiden määrään melko tyytyväisiä (61 % vastanneista) (taulukko 57). Erittäin tyytyväisten osuus oli 23 %.

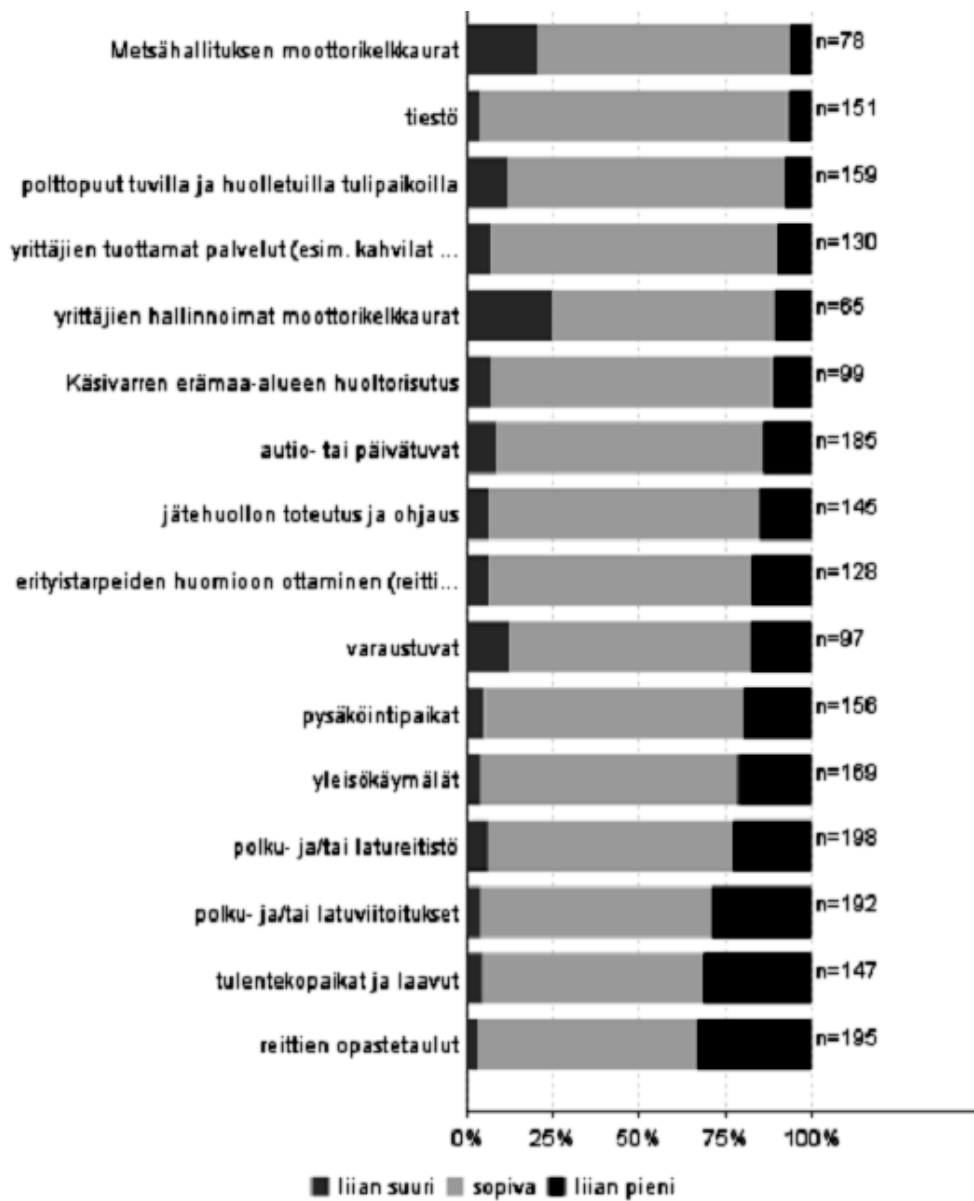
Maalis-huhtikuussa 2010 tutkimusalueella vierailleista ja vastanneista 33 % oli tyytymättömiä opastustaulujen määrään. Tulentekopaikkoja ja laavuja toivoi alueelle lisää 31 % vastanneista (taulukko 58 ja kuva 23). Opasteviittoja toivoi latureitistöille lisää 29 % ja lisää hiihtoreitistöjä 23 % vastanneista. Niin yrittäjien kuin Metsähallituksenkin kelkkareitistöjen määrän arvioi liian suureksi reilu viidennes vastaajista. Kaikkein tyytyväisimpiä oltiin tiestön määrään alueella (89 %), yrittäjien tuottamien palveluiden määrään sekä Käsiwarren erämaa-alueella kulkevan huoltorisutuksen laajuuteen.

Taulukko 57. Kokonaistyytyväisyys palveluiden määrään Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella keväällä 2010. 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo
			erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
	n	%						
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	282	93	0	1	16	61	22	4,0
Vastanneita yhteensä	282							

Taulukko 58. Mielenpito palveluiden määrästä Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella keväällä 2010. 1 = liian pieni, ... 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keski-arvo	Keskihajonta
			liian pieni	sopiva	liian suuri	n	%		
	n	%							
Pysäköintipaikat	156	63	20	75	5	76	31	1,85	0,48
Tiestö	151	61	7	89	4	68	28	1,97	0,33
Reittien opastetaulut	195	79	33	64	3	25	10	1,70	0,52
Latureitistö	198	80	23	71	6	22	9	1,83	0,51
Latuviitoitukset	192	78	29	67	4	22	9	1,75	0,52
Tulentekopaikat ja laavut	147	60	31	64	5	67	27	1,73	0,54
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	159	65	8	81	12	52	21	2,04	0,44
Yleisökäymälät	169	69	21	75	4	43	17	1,83	0,48
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	145	59	15	79	6	61	25	1,91	0,46
Erytistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	128	52	17	77	6	75	30	1,89	0,47
Autio- tai päivätuvat	185	75	14	77	9	29	12	1,95	0,47
Varaustuvat	97	39	18	70	12	102	41	1,95	0,55
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	130	53	10	83	7	69	28	1,97	0,41
Metsähallituksen moottorikelkkaurat	78	32	6	73	21	119	48	2,14	0,50
Yrittäjien hallinnoimat moottorikelkkaurat	65	26	11	65	25	137	56	1,95	0,47
Käsivarren erämaa-alueen huoltorisutus	99	40	11	82	7	95	39	1,96	0,43
Vastanneita yhteensä	246								

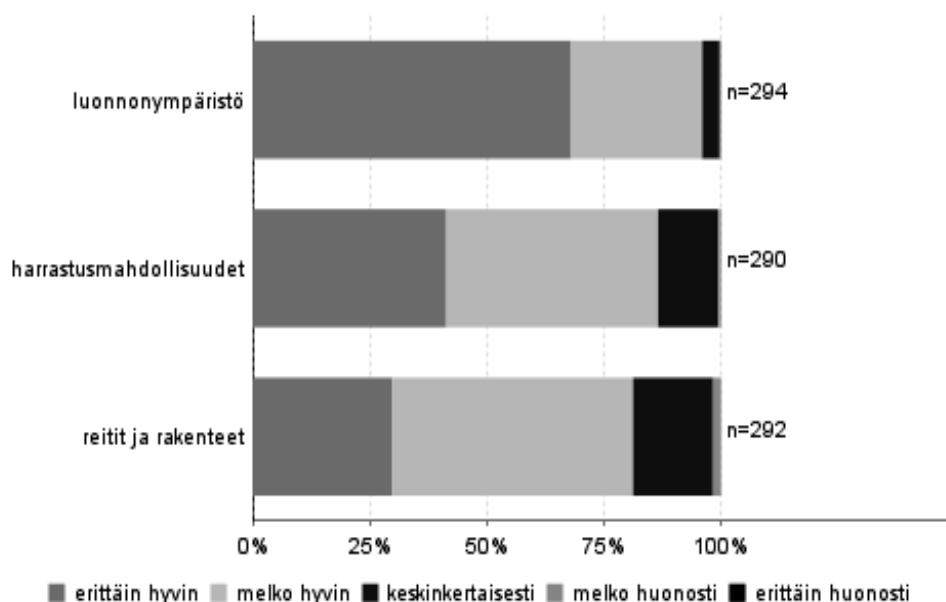
Kuva 23. Vastanneiden arviot palveluiden määrästä Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

4.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kevään 2010 vastaajat arvioivat ennako-odotustensa toteutumista luonnonympäristön, harrastusmahdollisuuksien sekä reittien ja rakenteiden osalta. Ennako-odotusten toteutumista arvioitiin asteikolla 1–5, jossa 1 = ennako odotukset täyttyivät erittäin huonosti,...5 = erittäin hyvin. Ennako-odotustensa toteutumista arvioi kysymyskohdasta riippuen 98–99 % vastanneista. Vastanneiden ennako-odotukset täyttyivät erittäin hyvin luonnonympäristön osalta (4,64) (taulukko 59 ja kuva 24). Harrastusmahdollisuuksiin (4,27) sekä reitteihin ja rakenteisiin (4,09) kohdistuneet odotukset täyttyivät melko hyvin. Odotuksiensa arvioi toteutuvan melko huonosti reittien ja rakenteiden kohdalla vain 2 %, harrastusmahdollisuuksien kohdalla 1 % vastanneista.

Taulukko 59. Vastanneiden ennako-odotusten täyttyminen Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella keväällä 2010. 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

Odotukset	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keski-hajonta	
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin-kertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin			
Luonnonympäristö	294	99	0	0	4	28	68	4,64	0,57	
Harrastusmahdollisuudet	290	98	0	1	13	45	41	4,27	0,70	
Reitit ja rakenteet	292	98	0	2	17	51	30	4,09	0,73	
Yhteensä	297									

Kuva 24. Vastanneiden ennako-odotusten täyttyminen Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010.

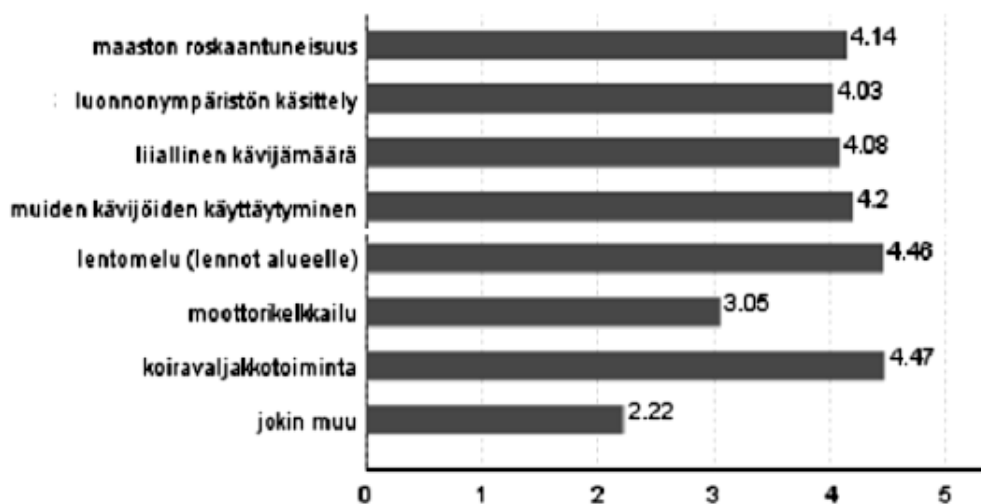
4.3.4 Käyntiä häirinneet tekijät ja toimintojen sopivuus alueelle

Keväällä 2010 tutkimukseen osallistuneet arvioivat tekijöitä, jotka häiritsivät senkertaista käyntiä Käsivarren–Kilpisjärven alueella. Arviointiasteikko oli 1–5, jossa yksi merkitsi erittäin suurta häiriötä ja 5 erittäin vähäistä häiriötä. Arvioitavia häiriötekijöitä olivat maaston kuluneisuus, roskaantuneisuus, luonnonympäristön käsittely, muiden kävijöiden käyttäytyminen, vesitaso- ja helikopteriliikenteen aiheuttama lentomelu tai muu haitta. Käsivarren erämaa-alueella ja Kilpisjärven lähialueella vastanneiden tulokset käsiteltiin erikseen.

Kevään tuloksien yhteenvedossa haitat osoittautuivat kelkkailun aiheuttamia lukuun ottamatta melko vähäisiksi. Kelkkailun aiheuttama haitta arvioitiin keskinkertaiseksi (keskiarvo 3,04) (kuva 25). Kevään tuloksien kokonaisyhteenvedon mukaan vähiten haittaa alueen kävijöille aiheuttivat koiravaljakkotoiminta (4,47) sekä alueelle suuntautuva lentotoiminta (4,46) (kuva 25). Kelkkailun aiheuttamasta häiriöstä tuli aineiston kerääjälle runsaasti suullista palautetta. Muista kuin arvioitavina olleista häiriötekijöistä mainittiin kaksi kertaa asuntovaunualueiden siisteys. Kerran mainittiin ihmisten kuorsaus kämpissä, alueen holtiton rakentaminen ja latuopasteiden heikko taso.

Kilpisjärven lähialueella vastanneille suurinta häiriötä aiheutti moottorikelkkailu, joka 40 %:n mielestä häiritsi heidän senkertaista käyntiään melko paljon tai erittäin paljon (keskiarvo 2,97 asteikolla 1–5) (taulukko 60 ja kuva 26). Vähiten haittaa aiheutti lentomelu, jonka haitan arvio melko vähäiseksi tai erittäin vähäiseksi 87 % vastanneista (4,47).

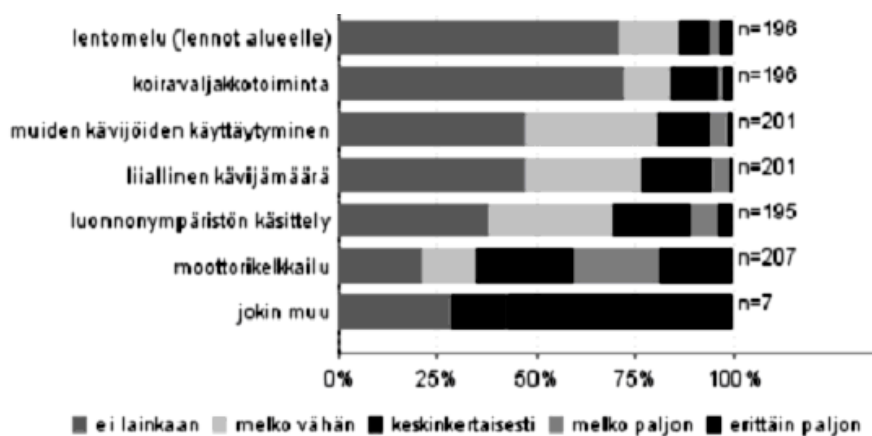
Kilpisjärven lähialueella vastanneisiin verrattuna Käsivarren erämaa-alueella vastanneet kokivat arvioitavina olleet haitat vähäisemmiksi. Suurinta haittaa heidänkin keskuudessaan tuntui aiheuttavan moottorikelkkailu, joka häiritsi melko paljon tai erittäin paljon 27 %:a vastanneista (keskiarvo 3,24) (taulukko 61 ja kuva 27). Alueella paljon keskustelua herättänyt koiravaljakkotoiminta häiritsi Käsivarren erämaan kävijöitä melko vähän (keskiarvo 4,41), ja se koettiin lentomelun ohella vähäisimmäksi haitanaiheuttajaksi (4,43).

Kuva 25. Käsivarren–Kilpisjärven alueen kävijöitä (kaikki vastanneet) häirinneet tekijät keväällä 2010. Keskiarvot. 1 = erittäin paljon häiriötä, ... 5 = ei lainkaan häiriötä.

Taulukko 60. Kilpisjärven lähialueella vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät keväällä 2010. 1 = erittäin paljon häiriötä, ... 5 = ei lainkaan häiriötä.

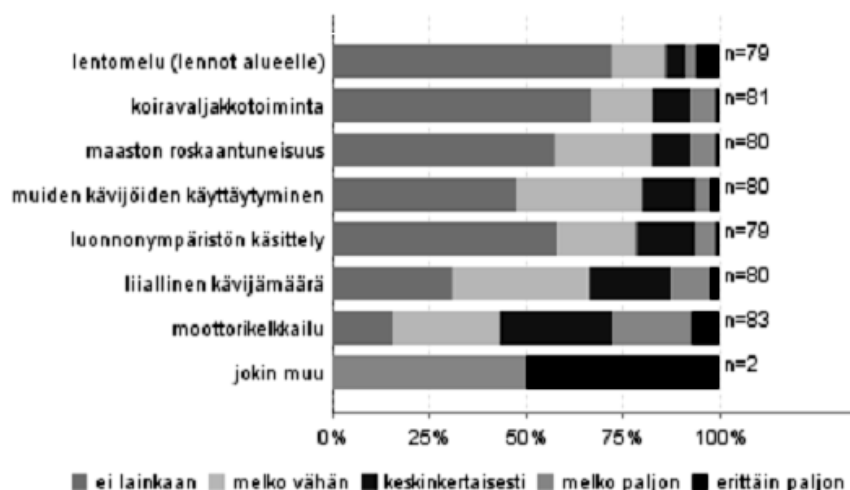
Häiriötekijä	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston roskaantuneisuus	199	94	2	7	17	35	41	4,07	0,99
Luonnonympäristön käsittely	195	92	4	7	20	31	38	3,92	1,10
Liiallinen kävijämäärä	201	95	1	4	18	29	48	4,18	0,95
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	201	95	1	4	13	33	48	4,21	0,94
Lentomelu (lennot alueelle)	196	92	4	3	8	15	71	4,47	1,00
Moottorikelkkailu	207	98	19	21	25	14	21	2,97	1,40
Koiravaljakkotoiminta	196	92	3	2	12	12	72	4,50	0,94
Jokin muu	7	3	57	0	14	0	29	2,43	1,90
Yhteensä	212								

Kuva 26. Kilpisjärven lähialueella vastanneita häirinneet tekijät keväällä 2010.

Taulukko 61. Käsivarren erämaa-alueella vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät keväällä 2010. 1 = erittäin paljon häiriötä, ... 5 = ei lainkaan häiriötä.

Häiriötekijä	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston roskaantuneisuus	80	95	1	6	10	25	57	4,31	0,98
Luonnonympäristön käsittely	79	94	1	5	15	20	58	4,29	0,99
Liiallinen kävijämäärä	80	95	3	10	21	35	31	3,82	1,06
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	80	95	3	4	14	33	48	4,19	0,98
Lentomelu (lennot alueelle)	79	94	6	3	5	14	72	4,43	1,13
Moottorikelkkailu	83	99	7	20	29	28	16	3,24	1,16
Koiravaljakkotoiminta	81	96	1	6	10	16	67	4,41	0,98
Jokin muu	2	2	50	50	0	0	0	1,50	0,71
Yhteensä	84								

Kuva 27. Käsivarren erämaa-alueella vastanneita häirinneet tekijät keväällä 2010.

Kevään 2010 kävijät arvioivat myös koiravaljakkotoiminnan, lentoliikenteen, moottorikelkkailun ja matkailurakentamisen laajentumisen sopivuutta alueelle. Käsivarren erämaa-alueella vastanneiden sekä muilla keruupisteillä vastanneiden tuloksia tarkasteltiin erikseen. Arvioitavina olleiden toimintojen katsottiin sopivan alueelle keskinkertaisesti. Koiravaljakkotoiminnan katsoivat sekä erämaa-alueella että Kilpisjärven lähialueella vastanneet sopivan alueelle melko hyvin (taulukot 62 ja 63). Erämaa-alueella vastanneista 38 % arvioi moottorikelkkailun sopivan alueelle melko huonosti tai erittäin huonosti (taulukko 63). Kilpisjärven lähialueella vastanneista peräti 51 % mielestä moottorikelkkailu soveltuu alueelle melko huonosti tai erittäin huonosti (taulukko 62). Matkailurakentamisen laajentumisen katsoi sopivan alueelle melko tai erittäin huonosti 40 % Kilpisjärven lähialueella vastanneista sekä 38 % erämaa-alueella vastanneista. Myös lentoliikenteen suhteen oltiin kriittisiä. Lentoliikenteen arvioi sopivan alueelle melko huonosti tai erittäin huonosti 48 % Kilpisjärven lähialueella vastanneista ja 41 % erämaa-alueella vastanneista.

Taulukko 62. Toimintojen sopivuus Käsivarren–Kilpisjärven alueelle. Keväällä 2010 Kilpisjärven lähialueella vastanneet.

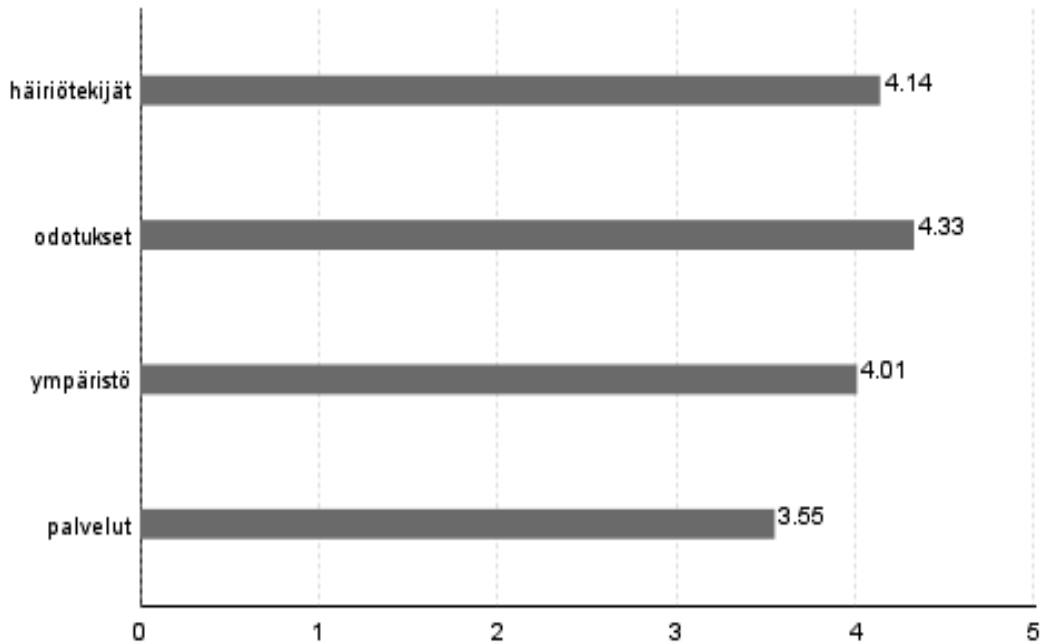
Toimintojen sopivuus alueelle	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin	
Koiravaljakkotoiminta	193	89	3	4	20	31	42	4,09
Moottorikelkkailu	204	94	30	21	20	15	4	2,62
Matkailurakentamisen laajentuminen	197	90	18	22	29	19	11	2,83
Lentoliikenne	195	89	15	33	27	16	9	2,68

Taulukko 63. Toimintojen sopivuus Käsivarren–Kilpisjärven alueelle. Keväällä 2010 Käsivarren erämaa-alueella vastanneet.

Toimintojen sopivuus alueelle	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin	
Koiravaljakkotoiminta	78	92	0	3	22	49	26	3,96
Moottorikelkkailu	78	92	17	21	32	26	5	2,82
Matkailurakentamisen laajentuminen	77	91	17	21	31	25	6	2,83
Lentoliikenne	79	93	19	22	37	13	8	2,71

4.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi keväällä 2010 oli 3,86 (melko hyvä), mikä jää hieman vuoden 2009 valtakunnallisesta keskiarvosta (4,2) (kuva 28 ja liite 6). Heikoimmiksi arvioitiin kesän tulosten lailla alueen palvelut (3,55). Tyytyväisimpiä oltiin ennako-odotusten toteutumiseen (4,33).

Kuva 28. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväällä 2010. 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

4.4 Vapaamuotoinen palaute

Vapaamuotoisia palautteita annettiin keväällä 2010 yhteensä 89 kappaletta. Palautteet sisälsivät yhtä tai useampaa asiaa koskevan mielipiteen. 33 prosenttia vapaamuotoisista palautteista (23 kpl) koski moottorikelkkailua. Näissä mainittiin erityisesti pakokaasun aiheuttama katku, latu-urilla ajo sekä kelkkailun valvonnan tehostaminen. 12 palautetta (17 %) koski matkailurakentamisen laajentumista ja asuntovaunualueiden ”hökkelikyliä”. Retkeilyn palvelurakenteiden ja reitistöjen lisäämistä toivottiin kahdeksassa palautteessa (12 %). Vapaamuotoinen palaute on liitteenä 2.

5 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

5.1 Keskimääräinen rahankäyttö Käsivarren–Kilpisjärven alueella

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kyseiseen käyntiin liittyvät kulut Käsivarren–Kilpisjärven alueella. Kesällä 2009 rahankäyttöä koskeviin kysymyksiin vastasi yhteensä 647 kävijää, joista 83 % käytti rahaa tutkimusalueella. Keväällä 2010 vastasi 300 kävijää, ja heistä 79 % käytti rahaa alueella. Kaikista Käsivarren erämaa-alueella rahankäyttökysymykseen vastanneista (138 kävijää) 75 % käytti rahaa tutkimusalueella.

Keväällä Käsivarren–Kilpisjärven alueelle tulevat viipyvät kesällä vierailevia pidempään, mikä osin selittää sen, että keväällä saapunut kävijä käyttää rahaa kesäkävijää enemmän. Kesällä 2009 alueelle saapuneen kävijän keskimääräinen rahankäyttö kyseisellä käynnillä oli 166,85 euroa (n = 637, mediaani 115 € ja 95 % luottamusväli 151–183 €), kun taas keväällä 2010 saapunut kävijä käytti käynnillään alueella rahaa tuplasti enemmän, 347,58 euroa (n = 300, mediaani 260 € ja 95 % luottamusväli 302–393 €).

Käsivarren erämaa-alueella vastanneet kuluttivat keskimäärin 54,26 euroa vähemmän rahaa, kuin muilla aineistonkeruukohteilla vastanneet. Keskimäärin Käsivarren erämaassa vierailut jätti alueelle rahaa 175,51 euroa (n = 143, mediaani 105 € euroa ja 95 % luottamusväli 139–212 €), kun vastaava luku muilla keruukohteilla vastanneilla oli 229,77 euroa (n = 798, mediaani 144 € ja 95 % luottamusväli 209–251 €).

Kesällä moni erämaa-alueelta palaava retkeilijä yöpyy Kilpisjärven kyläkeskuksessa. Myös pelkästään Kilpisjärven lähialueilla retkeilevien viipymät ovat lyhyitä, jonka vuoksi kesäaikainen ero Käsivarren erämaassa ja muualla vastanneiden kesken on pieni. Kesällä erämaa-alueella vierailleet käyttivät rahaa keskimäärin 154,15 euroa (n = 58, mediaani 110 €, ja 95 % luottamusväli 118–190 €), kun muilla alueilla vastanneiden rahankäyttö oli reilut 13 euroa enemmän, keskimäärin 167,56 euroa (n = 579, mediaani 115 € ja 95 % luottamusväli 151–184 €).

Käsivarren erämaa-alueella keväällä 2010 vastannut kävijä jätti tutkimusalueelle rahaa keskimäärin 186,29 euroa (n = 85, mediaani 92 € ja 95 % luottamusväli 128–245 €). Kilpisjärven lähialueilla vastanneilla paloi rahaa yli 200 euroa enemmän, 398,26 € (n = 219, mediaani 320 € ja 95 % luottamusväli 343–454 €). Ero selittyy Kilpisjärven alueella koko hiihtolomaviikon viipyvien suuressa osuudella. Käsivarren erämaa-alueen vastauksissa Saarijärven tuvalla kerätyssä aineistossa on mukana myös Kilpisjärven kyläkeskuksessa majoittuneita viikkoturisteja, minkä vuoksi medianiluvut antavat luotettavamman kuvan rahankäytön eroista erämaa-alueen ja Kilpisjärven lähialueen kävijöiden välillä. Käsivarren erämaa-alueella vastanneiden vähäinen määrä kasvattaa tulosten luottamusvälejä tuloksia erikseen raportoitaessa.

5.2 Rahankäyttö menolajeittain

Kesällä 2009 kahvila- ja ravintolaostoksiin käytetty rahamäärä vaihteli 0–700 euroon. Vastanneet käyttivät niihin silloin keskimäärin 46,60 euroa käyntiä kohti (n = 533, mediaani 30 € ja keskihajonta 64,58 €). Keväällä 2010 kahvila- ja ravintolaostoksiin käytettiin rahaa hieman kesää vähemmän, 59,60 euroa/käynti (n = 237, vaihteluväli 0–300 €, mediaani 48 € ja keskihajonta 62,84 €).

Käsivarren erämaassa kerättyä aineistoa muualla kerättyyn verrattaessa nähdään, että Käsivarren erämaassa vastanneet käyttivät kahvila- ja ravintolaostoksiin keskimäärin 13,5 euroa vähemmän (39,00 € ja 52,50 €). Kävijäkohtaisen kahvila- ja ravintolaostoksiin käytetyn rahamäärän ero keväällä ja kesällä selittyy vuokramökkien suosiolla keväisin sekä sillä, että suurella osalla majoitusyrittäjistä on tarjolla myös ruokailut sisältäviä puoli- ja täysihoitopaketteja.

Majoittumiseen kesällä 2009 käytetty rahamäärä vaihteli 0 ja 1 600 euron välillä. Keskimäärin rahaa käytettiin 117,40 euroa (n = 534, mediaani 65 €, keskihajonta 178,11 €). Keväällä 2010 vastaava rahamäärä oli yli kaksinkertainen, 287,90 euroa (n = 238, vaihteluväli 0–2 500 €, mediaani 165 €, keskihajonta 377,55 €). Käsivarren erämaa-alueella vastanneiden majoittumiseen käyttämä rahamäärä oli 93 euroa pienempi kuin muualla vastanneiden (90 € ja 183 euroa €).

Yleisillä kulkuneuvoilla kulkemiseen käytetyt matkakulut olivat kesällä 2009 keskimäärin 18,20 euroa (n = 534 ja keskihajonta 112,60 €, vaihteluväli 0–1 500 €). Keväällä 2010 julkisilla kulkuvälineillä matkustamiseen käytettiin huomattavasti vähemmän, keskimäärin vain 7,20 euroa (n = 237 ja keskihajonta 27,79 €, vaihteluväli 0–200 €). Käsivarren erämaa-alueella vastanneet käyttivät keskiarvolukujen valossa julkisilla kulkuneuvoilla kulkemiseen 5,90 euroa vähemmän rahaa kuin muualla vastanneet (9,80 € ja 15,70 €).

Muihin menoihin, kuten esimerkiksi kalastus- ja maastoliikennelupiin sekä varusteiden vuokriin käytettiin kesällä 2009 rahaa keskimäärin 7,40 euroa (n = 535, keskihajonta 41,78 €, vaihteluväli 0–700 €). Keväällä 2010 muihin menoihin käytetty rahamäärä oli lähes kaksinkertainen, 13,60 € (n = 236, keskihajonta 60,05 €, vaihteluväli 0–650 €). Käsivarren erämaa-alueella vastanneet käyttivät muihin menoihin keskimäärin 20 senttiä enemmän rahaa kuin muilla kohteilla vastanneet (9,50 € ja 9,30 €).

Ohjelmopalveluiden käyttö keskittyy Käsivarren–Kilpisjärven alueella keväeseen. Kesällä 2009 ohjelmopalveluihin käytettiin keskimäärin 4,60 euroa (n = 533, keskihajonta 18,57 € ja vaihteluväli 0–240 €). Keväällä 2010 keskimäärin käytetty summa oli moninkertainen kesään verrattuna, 18,30 euroa (n = 237, keskihajonta 66,29 €, vaihteluväli 0–800 €). Käsivarren erämaa-alueella vastanneet käyttivät ohjelmopalveluihin keskimäärin 90 senttiä enemmän rahaa kuin muilla keruukohteilla vastanneet (8,70 € ja 9,60 €).

Polttoaine- ja huoltamo-ostoksiin käytettiin kesällä rahaa hieman kevättä enemmän. Kesällä 2009 näihin ostoksiin käytettiin rahaa keskimäärin henkilöauton tankillisen hinta, 47,70 euroa (n = 533, keskihajonta 63,18 €, mediaani 40 € ja vaihteluväli 0–350 €), kun taas vastaava keskimääräinen rahankäyttö keväällä oli 42 euroa (n = 238, keskihajonta 72,52 €, vaihteluväli 0–500 €). Verrattaessa Käsivarren erämaa-alueella vastanneiden ja muilla kohteilla vastanneiden keskiarvoja, nähdään että Käsivarressa vastanneet käyttivät rahaa polttoaine- ja huoltamo-ostoksiin 2,20 euroa muita vähemmän (44,20 € ja 46,40 €).

Kevätajan pidempi viipymä ja vuokramökkien suosio lisäsivät selvästi ruoka- ja vähittäiskauppaostoksiin käytettyä rahamäärää. Kesällä 2009 rahaa käytettiin näihin keskimäärin 52,60 euroa käyntiä kohden (n = 532, keskihajonta 59,97 €, mediaani 50 €, vaihteluväli 0–600 €), kun keväällä vastaava keskiarvoluku oli yli kaksikymmentä euroa suurempi, 79,60 € (n = 237, keskihajonta 90,51 €, mediaani 50 € ja vaihteluväli 0–700 €). Käsivarren erämaa-alueella vastanneet käyttivät 24,10 euroa vähemmän rahaa ruokaan ja vähittäiskauppaostoksiin kuin Kilpisjärven lähialueella vastanneet (Käsivarren aineiston mediaani 30 € ja vaihteluväli 0–200 €, muilla kohteilla vastanneiden 50 € ja 0–700 €).

Heinä-syyskuussa 2009 Käsivarren–Kilpisjärven alueelle tehtyjen ryhmämatkojen hinnat vaihtelivat 130 ja 1 500 euron välillä. Mediaanihinta heinä-elokuussa 2009 oli 495 euroa (n = 25, keskiarvo 611,20 €, keskihajonta 468,35 €) Maalis-huhtikuussa 2010 tehtyihin ryhmämatkoihin käy-

tetty rahamäärä vaihteli 300 ja 1 500 euron välillä. Kevään ryhmämatkoihin käytetyn rahamäärän mediaani oli hieman kesäistä suurempi, 550 euroa (n = 21, keskiarvo 576,40 €, keskihajonta 239,13 €).

5.3 Paikallistaloudelliset vaikutukset

Tässä luvussa on esitelty kävijätutkimuksen vastauksiin sekä tutkimusalueen arvioituihin käyntimääriin perustuvat laskelmat Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen virkistyskävijöiden paikallistaloudellisista vaikutuksista. Laskelmat on laadittu Metsähallituksen uudella paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin kehitetyllä sovelluksella.

Kävijää kohden jaettuna rahaa käytettiin Käsivarren–Kilpisjärven alueella keskimäärin 61 euroa/käyntikerta (taulukko 64). Alueella yöpyneet kuluttivat käyntiinsä rahaa 28 euroa enemmän kuin päiväkävijät. Kotimaiset matkailijat käyttivät rahaa lähes kaksinkertaisen summan ulkomaisiin verrattuna. Kotimaisilla päiväkävijöillä rahaa kului alueella 22 euroa ja yöpyjillä 27 euroa enemmän kuin ulkomaisilla matkailijoilla. Paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa käytetyt käsitteitä on määritelty taulukossa 65.

Taulukko 64. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärvi alueen kävijöiden rahankäyttö (sis. ALV) ja käynnit matkailijaryhmittäin sekä oleskelun pituuden mukaan.

	Majoittujat	Päiväkävijät	Kaikki
Kaikki kävijät	n = 848	n = 75	n = 923
Keskimääräinen kulutus (€)	63	35	61
Kotimaiset matkailijat	n = 763	n = 53	n = 816
Keskimääräinen kulutus (€)	65	41	64
Ulkomaiset matkailijat	n = 57	n = 17	n = 74
Keskimääräinen kulutus (€)	38	19	33
Lähialueen asukkaat	n = 1	n = 2	n = 3
Keskimääräinen kulutus (€)	_*	_*	_*

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

Taulukko 65. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittujat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Arvio virkistyskävijöiden vuotuisesta (2009–2010) kokonaistulovaikutuksesta Käsivarren–Kilpisjärven alueelle on yhteensä 4,3 miljoonaa euroa, joista alueelle jäävän, välittömän tulovaikutuksen osuus 2,9 miljoonaa euroa (65 %) (taulukko 66). Vuotuinen kokonaistyöllisyysvaiku-

tusarvio on 57 henkilötyövuotta, josta välittöminä, paikallisina työllisyysvaikutuksina 47 henkilötyövuotta (82 %). Luvut kuvaavat Käsivarren erämaan ja Kilpisjärvi alueen virkistyskävijöiden alueelle tuomia tulo- ja työllisyysvaikutuksia, eivät Kilpisjärven alueen matkailullista tulo- ja työllisyysarvoa kokonaisuudessaan.

Menolajeittain tarkasteltuna reilusti yli puolet (64 %) tulovaikutuksista saatiin majoitustoiminnasta (taulukko 66). Kahvila- ja ravintolatoiminnan osuus oli liki viidennes (17 %) tulovaikutuksista. Keskimääräisiin käyntimääriin suhteutettu rahankäyttö oli suurinta majoittumisen kohdalla, 28,84 euroa/käynti. Ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin käytetty rahamäärä oli 10,0 euroa käyntiä kohden ja kahvila- ja ravintolaostoksiin 9,07 euroa/käynti.

Suurin työllistäjä menolajeittain tarkasteltuina oli majoitusliiketoiminta, jonka vuotuinen työllistävyys oli 30 henkilötyövuotta (htv) (taulukko 66). Työllisyysvaikutuksiltaan merkittäviä olivat myös kahvila- ja ravintolaliiketoiminta (8 htv) sekä ruoka- ja muu vähittäiskauppaliiketoiminta (5 htv).

Taulukko 66. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain (n = 923).

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulovaikutuksista	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	7,90	34 528	1	1
Paikallisliikenne ²	2,04	131 308	5	1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	10,08	210 892	7	5
Kahvila ja ravintola	9,07	495 335	17	8
Majoittuminen	28,84	1 857 322	64	30
Ohjelmapalvelut ³	1,44	92 567	3	1
Muut menot ⁴	3,30	89 142	3	2
Välittömät vaikutukset yhteensä		2 911 094	100	47
Välilliset vaikutukset		1 418 644		10
Kokonaisvaikutukset		4 329 738		57

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Tuloksia voidaan tarkastella myös matkakohteen tärkeyden pohjalta. Kesäisin Käsivarren–Kilpisjärven alue on suurimmalle osalle kävijöistä yksi Lapin matkan tärkeistä kohteista, kun keväällä suurin osa kävijöistä saapuu vain ja ainoastaan Käsivarren–Kilpisjärven alueelle. Kävijät, joiden tärkein matkakohde Käsivarren–Kilpisjärven alue oli, toivat sinne välittöminä vaikutuksina 1,8 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutuksina 30 henkilötyövuotta (taulukko 67). Lisättäessä välilliset vaikutukset, jotka osin vaikuttavat myös alueen ulkopuolelle, on vuotuinen kokonaistulovaikutus 2,7 miljoonaa euroa ja työllistävyys 36 henkilötyövuotta. Ne kävijät, joille Käsivarren–Kilpisjärven alue oli vain yksi matkan suunnitelluista kohteista, jättivät alueelle välittöminä vuotuisina tulovaikutuksina noin miljoona euroa ja kokonaistulovaikutuksina 1,6 miljoonaa euroa. Näiden kävijöiden osuus vuotuisista välittömistä kokonaistyöllisyysvaikutuksista oli yhteensä 17 henkilötyövuotta ja kokonaistyöllisyysvaikutuksista 21 henkilötyövuotta.

Kotimaisten virkistyskävijöiden merkitys paikallistaloudelle on suurin. Kotimaisten kävijöiden vuotuinen kokonaispaikallistaloudellinen merkitys oli 4,2 miljoonaa euroa (96 %), kun ulkomais-ten matkailijoiden oli vain 0,2 miljoonaa (4 %) (taulukko 68). Kotimaisten kävijöiden vuotuinen kokonaistyöllisyysvaikutus oli 55 henkilötyövuotta, ulkomais-ten vain 2. Tuloksia tarkastellessa kannattaa huomioida, että norjalaisten viikonloppukävijöiden ja kelkkailijoiden osuus alipainottui tutkimuksessa. Suurin osa, 96 % Käsivarren–Kilpisjärven alueen vuotuisista kokonaistulo-vaiku- tuksista sekä henkilötyövuosista kertyy alueella yöpyvistä kävijöistä (taulukko 69).

Taulukko 67. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tär- keyden mukaan.

Menolaji	Tärkein kohde n = 458		Yksi monista kohteista n = 432		Ennalta suunnitteleman n = 15		Yhteensä n = 905	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	15 948	0,3	18 517	0,4	174	0,0	34 640	0,8
Paikallisliikenne ²	100 770	1,1	32 189	0,4	463	0,0	133 422	1,5
Ruoka- ja vähittäis- kauppaostokset	112 800	2,5	96 063	2,1	3 265	0,1	212 128	4,6
Kahvila ja ravintola	274 390	4,4	215 673	3,5	4 434	0,1	494 498	7,9
Majoittuminen	1 209 105	19,4	640 103	10,3	11 341	0,2	1 860 549	29,9
Ohjelmapalvelut ³	66 936	0,8	22 698	0,3	1 423	0,0	91 057	1,0
Muut menot ⁴	62 720	1,1	24 354	0,4	0	0,0	87 074	1,5
Välittömät vaikutukset yhteensä	1 842 670	30	1 049 598	17	21 100	0	2 913 368	47
Väilliset vaikutukset	896 571	6	512 604	4	10 386	0	1 419 561	10
Kokonaisvaikutukset⁵	2 739 241	36	1 562 201	21	31 486	0	4 332 929	57

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineis- toon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 68. Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 816		Ulkomaiset matkailijat n = 74		Lähialueen asukkaat n = 3		Yhteensä n = 893	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	33 301	0,7	1 426	0,0	***	***	34 727	0,8
Paikallisliikenne ²	113 694	1,3	12 981	0,1	***	***	123 675	1,4
Ruoka- ja vähittäis- kauppaostokset	196 821	4,3	13 348	0,3	***	***	210 169	4,6
Kahvila ja ravintola	469 580	7,5	28 895	0,5	***	***	498 475	8,0
Majoittuminen	1 806 974	29,0	57 937	0,9	***	***	1 864 910	29,9
Ohjelmapalvelut ³	83 998	0,9	7 692	0,1	***	***	91 690	1,0
Muut menot ⁴	88 157	1,5	2 262	0,0	***	***	90 419	1,6
Välittömät vaikutuk- set yhteensä	2 792 525	45	124 541	2	***	***	2 917 066	47
Välilliset vaikutukset	1 360 137	10	61 289	0	***	***	1 421 426	10
Kokonaisvaikutukset⁵	4 152 662	55	185 830	2	***	***	4 338 492	58

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineis-
toon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

*** havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

Taulukko 69. Majoittujien ja päiväkävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset Käsivarren–Kilpisjärven alueella.

Menolaji	Päiväkävijät n = 75		Majoittujat n = 848		Yhteensä n = 923	
	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	3 072	0,1	31 456	0,7	34 528	0,8
Paikallisliikenne ²	26 723	0,3	104 585	1,2	131 308	1,5
Ruoka- ja vähittäiskauppaostokset	15 123	0,3	195 768	4,3	210 892	4,6
Kahvila ja ravintola	30 350	0,5	464 985	7,5	495 335	8,0
Majoittuminen	20 525	0,3	1 836 798	29,5	1 857 322	29,8
Ohjelmapalvelut ³	1 919	0,0	90 648	1,0	92 567	1,0
Muut menot ⁴	6 177	0,1	82 965	1,4	89 142	1,5
Välittömät vaikutukset yhteensä	103 889	2	2 807 205	46	2 911 094	47
Välilliset vaikutukset	52 859	0	1 165 785	10	1 418 644	10
Kokonaisvaikutukset⁵	156 748	2	4 172 990	55	4 329 738	57

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineis-
toon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

6 Yhteenveto ja tulosten tarkastelu

6.1 Yhteenveto

Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueella vierailevista hiukan yli puolet näyttäisi olevan miehiä. Miehiä oli kesäkävijöistä 56 % ja kevätkävijöistä 54 %. Kesällä saapuneen kävijän keski-ikä oli 46 vuotta, keväällä saapuneen kävijän huomattavasti korkeampi, 51 vuotta. Kesäkävijöiden ikäjakauma oli normaali: suurin ikäluokka kesällä vastanneista oli sukupuolesta riippumatta 45–54-vuotiaat. Ke-vään ikäjakauma oli vääristynyt painottuen selvästi yli 55-vuotiaisiin, joiden osuus keväällä vastanneista oli noin puolet. Kesällä alueella käyneet näyttäisivät olevan hivenen korkeammin koulutettuja keväällä käyneisiin verrattuna. Kesän 2009 kävijöistä peräti 39 %:lla oli korkeakoulututkinto ja 26 %:lla opistotasoinen tutkinto. Vastaavat luvut kevätkävijöillä olivat 29 % ja 33 %.

Kotimaisista kävijöistä merkittävin osa saapui pääkaupunkiseudulta (Helsinki, Vantaa, Espoo). Kesällä näistä kolmesta kaupungista saapui 19 % vastanneista, keväällä 21 %. Lähimmistä kaupungeista saapuneiden suhteellinen osuus lisääntyi keväällä selvästi. Rovaniemeltä tulleiden suhteellinen osuus lisääntyi kesään verrattuna 9 % ja Oulusta tulleiden 3 %. Ulkomaiset kävijät olivat suurimmaksi osaksi naapurimaista Ruotsista ja Norjasta. Ruotsista ja Norjasta tulleiden osuus oli kesällä 5 %, keväällä 6 %. Kesällä ruotsalaisten kävijöiden osuus oli norjalaisia suurempi, keväällä päinvastoin. Kävijöitä oli Suomen lisäksi kahdestatoista eri maasta.

Käsivarren–Kilpisjärven alueelle saavuttiin yleisimmin 2–5 hengen ryhmissä. Yksin liikkuvien osuus oli sekä kesän että kevään keruujaksoilla 5 % vastanneista. Yli kuuden hengen ryhmissä alueelle saapui kesällä 12 % ja keväällä 19 % kävijöistä. Seurueiden mukana oli keskimäärin 2–3 alle 15-vuotiasta, joiden keski-ikä oli kesällä 9–10 vuotta ja keväällä 8–9 vuotta. Kesällä liikkuneet seurueet koostuivat keväällä liikkuneita useammin oman perheen jäsenistä, kun taas keväällä oltiin liikkeellä ystävien kesken. Kesällä vierailleista 42 % ilmoitti olevansa alueella ensimmäistä kertaa. Keväällä ensikertalaisia oli vain viidennes vastaajista. Kesäkävijöiden edellinen käynti alueella oli tapahtunut kolme vuotta sitten, kevätkävijöillä edellisenä vuonna.

Keväällä Käsivarren–Kilpisjärven alueelle saapuneet viipyivät alueella yleensä kokonaisen hiihtolomaviikon. Kesällä suurin osa kävijöistä viipyi alueella yön tai kaksi. Kevään kävijöistä 81 %:lle tutkimusalue oli matkan ainoa tai tärkein kohde, kun kesällä saapuneista 61 % ilmoitti sen olevan yksi muista suunnitelluista matkakohteista. Käsivarren–Kilpisjärven alueen kävijöistä useimmat olivat suunnitelleet pistäytyvänsä myös Norjassa. Osalle vastanneista matkan ohjelmaan kuului myös visiitti Pallaksella, Ylläksellä tai Levillä.

Kesän matkailukuukausista (heinäkuu–syyskuu) merkittävin näyttäisi olevan heinäkuu, jolloin alueelle saapui 47 % vastanneista. Alueelle saapuminen jakautui kesällä tasaisesti eri viikonpäiville. Maalis-huhtikuussa 2010 vierailleista 45 % saapui hiihtolomaviikkojen perinteisenä vaihtopäivänä lauantaina. Huonot liikenneyhteydet Kilpisjärvelle näkyvät oman auton käytössä. Omalla ajoneuvolla alueelle saapui kesällä peräti 86 % vastanneista, keväällä vastaava luku oli 80 %.

Käsivarren erämaassa ja Kilpisjärven alueella harjoitetut aktiviteetit jakautuivat sukupuolittain tasaisesti. Kesällä 2009 merkittävin osa vastanneista (78 %) harrasti tai aikoi harrastaa kävelyä. Muita suosittuja kesäharrastuksia olivat retkeily, luonnon tarkkailu ja luonnonvalokuvaus. Tärkeimpänä aktiviteettina pidettiin retkeilyä. Keväällä merkittävin harrastus oli murtomaahiihto laduilla, jota harrasti 73 % vastanneista sekä murtomaahiihto latujen ulkopuolella (56 %). Tärkeimpänä kevätaktiviteettina pidettiin laduilla tapahtuvaa murtomaahiihtoa. Moottorikelkkailua harrastaneista vain 2 % ilmoitti sen tärkeimmäksi aktiviteetikseen alueella. Moottorikelkkailun harrasta-

jat sekä alueella käyneet norjalaiset alipainottuivat tutkimuksessa, koska he eivät juuri vierailleet aineistonkeruukohteilla.

Kesällä tutkimusalueen merkittävin käyntikohde on Saana, jolla ilmoitti käyneensä tai aikovansa käydä peräti 81 % vastanneista, sekä Kolmen valtakunnan rajapyykki (39 %). Keväällä 2010 taas suosituin käyntikohde oli Saanatunturin takana sijaitseva Saanajärvi, jossa vieraili tai aikoi vierailulla 63 % vastanneista. Saanalla ja Kolmen valtakunnan rajapyykillä käyntiä suunnitteli tai sen oli toteuttanut keväällä 58 %.

Kesällä suurin osa vastanneista, 65 %, viipyi alueella vain 1–2 vuorokautta. Keväällä reilu viidennes oli tullut alueelle viikoksi, mutta 1–2 yötä viipyneiden osuus oli yllättävän suuri, 32 %. Kesällä Käsivarren–Kilpisjärven alueella maastossa ja Kilpisjärven kyläkeskuksessa yöpyi 88 % vastanneista, keväällä 98 %. Päiväretkeilijöiden maastoretken pituus oli keskimäärin 6–7 tuntia. Maastossa yöpyneiden viipymä oli keväällä keskimäärin noin 5 vuorokautta, kesällä vuorokauden tai kaksi pidempi. Yli 7 vuorokauden maastoretket olivat keväällä harvinaisia. Kevään kävijöistä viidennes aikoi yöpyä käyntinsä aikana maastossa.

Suosituimpia majoittumismuotoja Kilpisjärven kyläkeskuksessa olivat kesällä vuokramökkit, joissa ilmoitti majoittuvansa 46 % vastanneista. Keväällä mökissä majoittuneita oli yli puolet vastanneista. Kesällä vuokramökeissä majoittuneiden viipymä oli vuorokauden verran hotellissa majoittuneita pidempi. Asuntovaunuissa tai asuntoautoissa yöpyi kesällä 15 % vastanneista, keväällä 5 prosenttiyksikköä vähemmän. Asuntovaunuilla saapuneiden viipymä ei kesällä juurikaan poikennut muita majoitusmuotoja käyttäneistä. Keväällä asuntovaunussa tai autossa majoittuneiden viipymät olivat vuorokauden verran lyhyempiä. Keväällä hotelliin tultiin kokonaiseksi hiihtoviikoksi, mikä pidensi viipymää vajaalla vuorokaudella suhteessa vuokramökissä majoittuneisiin. Kesällä lähes puolet vastanneista käytti omaa majoitetta, yleisimmin telttää, maastossa yöpymiseen. Autiotuvissa yöpyi neljäsosa ja varaustuvissa 16 %. Keväällä puolet maastossa yöpyneistä tukeutui autiotupiin ja 30 % varaustupiin. Kesällä autiotupiin majoituttiin keskimäärin kahdeksi yöksi, keväällä kolmeksi. Kesällä varaustupia käyttäneet majoittuivat tupiin keskimäärin kolmeksi yöksi, keväällä kulkenet puolestaan kahdeksi yöksi.

Kokonaisuudessaan tutkimusalueen palveluiden määrään oli tyytyväisiä kesällä 86 % ja keväällä 83 % vastanneista. Sekä kesä että kevätkävijät arvioivat Käsivarren–Kilpisjärven alueen palvelut ja ympäristön laadun keskinkertaiseksi tai melko hyväksi. Kesällä 2009 hyvän arvion saivat mm. maiseman vaihtelevuus 93 %:lta vastanneista, yleinen siisteys 75 %:lta ja yleinen turvallisuus 73 %:lta. Palveluista heikoimmiksi arvioitiin tulentekopaikat ja laavut, jotka saivat 67 %:lta keskinkertaisen tai sitä heikomman arvosanan. Tulipaikkoja tai laavuja toivoi alueelle lisää 35 % vastaajista ja reittiopasteita 26 %. Keväällä 2010 tyytyväisimpiä oltiin alueen autio- ja päivätupiin sekä tupien polttopuuhuoltoon, jotka 72 % arvioi melko hyväksi tai erittäin hyväksi. Tyytyväisiä oltiin myös Haltin talvireittiin (68 %), maisemien vaihtelevuuteen (61 %) ja alueen latureitistöön (60 %). Heikoimmat arvioinnit keväällä saivat reittiopasteet, jotka arvioi huonoiksi neljännes vastaajista. Alueen tulentekopaikat ja laavut sekä reittien opasteviitat arvioi huonoiksi viidennes vastaajista. Hiihtoreitistöille toivoi lisää opastustauluja 33 % vastaajista, tulentekopaikkoja ja laavuja 31 % ja opasviittoja 29 %. Lisää hiihtoreittejä kaipasi 23 %.

Kaiken kaikkiaan kävijätyytyväisyyden osatekijöistä (käyntiä häirinneet tekijät, ennako-odotusten toteutuminen, ympäristö ja palvelut) muodostettu kävijätyytyväisyys indeksi oli vuoden 2009 kesällä 3,98 ja vuoden 2010 keväällä 3,86 asteikolla 1–5. Kävijätyytyväisyys sai siis melko hyvän arvosanan, vaikkakin Metsähallituksen valtakunnallinen keskiarvolukema vuonna 2009 oli 4,2. Parhaimman keskiarvon kävijätyytyväisyyden osatekijöistä sai ennako-odotusten toteutuminen, heikoimman alueen palvelut.

Käyntiä häirinneistä tekijöistä merkittävimpiä olivat kesällä 2009 alueen roskaantuneisuus ja luonnonympäristön käsittely. Näidenkin haittatekijöiden häiritsevyys arvioitiin keskiarvojen perusteella melko vähäiseksi. Vähiten häiriötä aiheutti helikopteri- ja vesitasoliikenteen lentomelu sekä toisten kävijöiden käyttäytyminen. Kilpisjärven lähialueella vastanneita häiritsi vähiten helikopteri- ja vesitasolentoliikenne sekä liialliset kävijämäärät, joiden aiheuttamat haitat arvioitiin vastauskeskiarvojen perusteella melko vähäisiksi. Maaston roskaantuneisuus häiritsi paljon viidennestä Käsivarren erämaassa vastanneista ja helikopteri- ja vesitasoliikenteen aiheuttama lentomelu 22 %:a. Keväällä vähiten haittaa koettiin aiheutuvan koiravaljakkotoiminnasta ja lentotoiminnasta. Kelkkailun aiheuttama haitta koettiin Käsivarren–Kilpisjärven alueella kokonaisuudessaan keskinkertaiseksi. Kelkkailu häiritsi Kilpisjärven lähialueen kävijöitä enemmän kuin erämaa-alueella vastanneita. 40 %:a Kilpisjärven lähialueella vastanneista kelkkailu oli häirinnyt melko paljon tai erittäin paljon. Talviaktiviteeteistä koetut haitat arvioitiin Käsivarren erämaa-alueella vähäisemmiksi. Suurin haitta erämaa-alueellakin aiheutui moottorikelkkailusta. Se oli häirinnyt erämaa-alueella melko paljon tai erittäin paljon 27 % kävijöistä. Vähiten erämaa-alueella vastanneita häiritsi keväällä 2010 lentoliikenne ja koiravaljakot.

Lentoliikenteen sekä matkailurakentamisen laajentumisen Kilpisjärvellä arvioitiin sopivan tutkimusalueelle keskinkertaisesti. Käsivarren erämaa-alueella vastanneet arvioivat eri toimintojen (moottorikelkkailu, koiravaljakkotoiminta, matkailurakentamisen laajentuminen Kilpisjärvellä ja lentoliikenne) sopivuutta alueelle muita kriittisemmin. Keväällä 41 % ja kesällä 42 % vastanneista arvioi lentoliikenteen sopivan erämaa-alueelle huonosti. Kilpisjärven lähialueella kesällä 2009 vastanneista 34 % arvioi lentoliikenteen sopivan huonosti alueelle. Keväällä 2010 eri toimintojen sopivuus alueelle arvioitiin kelkkailua lukuun ottamatta melko hyväksi. Arvioitavina olleiden toimintojen (moottorikelkkailu, koiravaljakkotoiminta, matkailurakentamisen laajentuminen Kilpisjärvellä ja lentoliikenne) katsottiin sopivan alueelle keskinkertaisesti. Parhaiten, melko hyvin, alueelle katsottiin sopivan koiravaljakkotoiminnan. Moottorikelkkailun arvioi sopivan Käsivarren erämaa-alueelle melko huonosti tai erittäin huonosti 38 % vastanneista. Kilpisjärven lähialueella vastanneista peräti 51 % arvioi kelkkailun sopivan alueelle melko huonosti tai erittäin huonosti.

Kesällä 2009 annetusta vapaamuotoisesta palautteesta (89 kpl) suurin osa koski yritystoimintaa. Varsinkin ruotsalaiset kävijät antoivat palautetta m/s Mallan liikennöintiaikatauluista. Jätehuollon toteuttamisesta tutkimusalueella kommentoi 15 % palautteen antajista. Myös keväällä vapaamuotoista palautetta annettiin 89 kappaletta. Vapaamuotoisesta palautteesta suurin osa, 26 %, koski moottorikelkkailua. Matkailurakentamista ja asuntovaunualueiden ”hökkelilyiä” koskevaa palautetta tuli 12 kpl (13 % palautteesta).

Käsivarren–Kilpisjärven alueen kävijöistä 79 % käytti rahaa alueella. Käsivarren erämaa-alueella vastanneistakin rahaa käytti peräti 75 %. Kesällä 2009 alueella vierailut käytti rahaa käyntiinsä keskimäärin 166,85 €, keväällä 2010 yli puolet enemmän, 347,58 €. Kevät- ja kesäajan rahankulutusten suuri ero selittyy suurelta osin viipymäeroilla sekä kevään suuremmalla ohjelmanpalvelutarjonnalla. Koko aineiston keskiarvojen perusteella Käsivarren erämaa-alueella vastanneet kuluttivat rahaa käyntinsä aikana 54,26 € muualla vastanneita vähemmän. Kesällä ero Käsivarressa ja muualla vastanneiden kesken oli vain 13 €, kun keväällä ero oli jopa yli 200 €. Käsivarren kävijöiden ja muualla vastanneiden rahankäyttöerojen syy löytyy myös viipymästä. Merkittävä osa Kilpisjärven lähialueelle keväisin saapuvista viettää kyläkeskuksessa 6 yötä, kun Käsivarren kävijöiden on arveltu viipyvän kyläkeskuksessa vain 1–2 yötä vaelluksensa päätteeksi. Kesällä erämaa-alueelta saapuvien ja muiden matkailijoiden viipymä kyläkeskuksessa on yhtä suuri. Viipymän pituus heijastuu myös majoitusliiketoimintaan, ohjelmanpalveluihin ja ravintolapalveluihin käytettyyn rahamäärään.

Käsivarren–Kilpisjärven alueen virkistyskävijöiden kokonaispaikallistaloudellisten vaikutusten arvioitiin olleen tutkimusaikana 2009–2010 4 329 738 €/vuosi, josta paikkakunnalle jäävien, välit-

tömien tulo- ja työllisyysvaikutusten osuus on 2 911 094 € (67 %) ja 47 henkilötyövuotta (82 %). Ulkomaisten matkailijoiden osuus välittömistä tulo- ja työllisyysvaikutuksista oli vain 124 541 € (4 %) ja 2 henkilötyövuotta (4 %). Merkittävin osuus paikallistaloudellisista vaikutuksista tulee alueella yöpyvistä matkailijoista. Päiväkävijöiden osuus alueen välittömistä tulo- ja työllisyysvaikutuksista oli vain 103 889 € ja 2 henkilötyövuotta.

6.2 Vertailu aikaisempiin tutkimuksiin

Käsivarren erämaa-alueen virkistyskäyttöä on aikaisemmin tutkinut Liisa Kajala vuosina 1996–97 tehdyssä tutkimuksessa (Kajala 2000). Kajalan tutkimus käsitti pelkästään Käsivarren erämaa-alueen. Tutkimus tehtiin ennen Metsähallituksen vakioituja kävijätutkimusmetodeja, joten tulokset eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia. Vuosina 2009–2010 Käsivarren erämaassa vastanneiden määrä oli suhteellisen pieni, mikä myös heikentää tulosten yleistettävyyttä ja vertailtavuutta. Tässä luvussa on vertailtu Käsivarren–Kilpisjärven alueelle nyt tehdyn kävijätutkimuksen tuloksia Kajalan tutkimustulosten sekä Pallas–Ounastunturin kansallispuistossa (nykyisin Pallas–Yllästunturin kansallispuisto, joka on rajaukseltaan suurempi) vuonna 2003 (Sulkava, Ollila & Hatanpää 2003) tehdyn kävijätutkimuksen kanssa. Tämän kävijätutkimuksen tuloksia on verrattu Kajalan tutkimuksen hiihtäen ja kävellen liikkuneiden kävijöiden vastauksiin, koska suurin osa nyt tutkimukseen osallistuneista oli lihasvoimin liikkuneita virkistyskävijöitä.

Käsivarren–Kilpisjärven alueen kesäkävijöiden sukupuolijakaumat poikkeavat hieman Pallas–Ounastunturin puistossa 2003 tehdyn tutkimuksen tuloksista, jossa naisten osuus oli miehiä suurempi, 52 % (nyt tehdyssä tutkimuksessa naisten osuus kesällä 44 %). Kajalan Käsivarren tutkimuksessa naisia oli kesäkävijöistä vain 27 %. Käsivarren erämaassa kesällä 2009 vastanneista 88 henkilöstä naisten osuus sitä vastoin oli 55 %. Kajalan tutkimukseen keväällä 1997 osallistuneista vain 35 % oli naisia. Kaikista tämän kertaiseen tutkimukseen keväällä 2010 osallistuneista naisten osuus oli 46 %, mikä on lähellä Pallas–Ounastunturin tulosta (44 %). Käsivarren erämaassa keväällä 2010 vastanneista 86 vaeltajasta naisten osuus oli vain 32 %, mikä taas lähentelee Kajalan tutkimuksen tuloksia.

Kajalan tutkimukseen osallistuneiden keski-ikä oli 40 vuotta. Kävellen liikkuvien keski-ikä oli 36 vuotta, hiihtäen liikkuvat olivat 41-vuotiaita. Nyt tehdyssä tutkimuksessa sekä kesä- että talvikävijöiden keski-ikä oli 10 vuotta Kajalan tutkimustuloksia suurempia. Myös Käsivarressa kesällä 2009 vastanneiden keski-ikä oli noussut kahdellatoista vuodelle (48 v), mikä myös viittaa kävijäkunnan vanhenemiseen. Pallas–Ounastunturin vuoden 2003 tutkimuksen kesäkävijät olivat 45-vuotiaita ja talvikävijät 51-vuotiaita. Talvella liikkuneet näyttäisivät olevan Tunturi-Lapin puistoalueen tutkimuksien vertailussa kesäkävijöitä iäkkäämpiä. Kajalan tutkimuksessa ikäluokittainen jakauma oli talvella hivenerän vanhimpiin ikäluokkiin painottunut, joskaan ei niin merkittävästi kuin tämän kertaisen tutkimuksen kevätkauden tuloksissa. Myös Pallas–Ounastunturin tutkimuksen ikäjakauman painopiste oli talvella 45–64-vuotiaissa. Käsivarren erämaa-alueella kesällä 2009 vastanneiden 54 kävijän ikäluokkajakauma painottui sekin 45–64-vuotiaisiin. Keväällä 2010 vastanneen 85 kävijän ikäjakauma oli puolestaan kaksipiikkinen siten, että 25–34-vuotiaiden ikäryhmä oli suurin, lähes 30 % ja ikäluokat 55–64 ja 45–54 vuotta seuraavaksi suurimmat (20 % ja 25 %).

Korkeasti koulutettujen osuus oli Kajalan tutkimuksessa 28 %, opistotasoinen koulutus löytyi 30 %:lta ja ammatillinen tutkinto 25 %:lta kävijöistä. 17 %:lla ei ollut minkäänlaista ammatillista tutkintoa. Koulutus pohja pysyi kevät- ja kesäsesonkien suhteen samana sekä Kajalan, nyt tehdyn kävijätutkimuksen että Pallas–Ounastunturin tutkimuksen kohdalla. Merkittävimmät muutokset koulutustaustoissa Kajalan tutkimukseen verrattuna olivat, että nyt korkeakoulutettujen osuus on noussut 12 % ja ilman ammatillista tutkintoa olevien osuus laskenut 6 %. Pallas–Ounastunturin

tutkimuksessa korkeakoulutuksen saaneiden kävijöiden osuus oli noin 36 % ja kouluttamattomien noin 13 %, mikä kertoo kävijöiden koulutuspuhjan tasaisesta kasvusta 2000-luvulla. Myös tu-
loerojen kasvulla, joka nähdään mm. tilastokeskuksen tulo-osuusvertailusta (Tilastokeskus 2007),
voi olla merkitystä matkailuun ja Metsähallituksen virkistyskäytössä olevien alueiden suosioon.

Kajalan tutkimuksessa hiihtäen liikkuneista oli ensikertaa alueella 23 % ja kävellen liikkuneista
49 %. Nyt tehdyn kävijätutkimuksen kesäkävijöistä ensikertalaisia oli 42 % ja talvikävijöistä 20 %.
Käsivarren kevätkävijöistä (n = 88) 20 % oli ensimmäistä kertaa alueella. Kesäkävijöistä (n = 54)
ensikertalaisia oli 24 %. Ensikertalaisten määrä näyttäisi siis kesällä lisääntyneen ja talvella vähen-
tyneen. Pallas–Ounastunturin tutkimuksessa ensikertalaisten osuus oli talvella 12 % ja kesällä 39 %.

Pallas–Ounastunturin kansallispuistossa kesällä 2003 käyneistä 59 %:lle puisto oli matkan ainoa
tai tärkein kohde, keväällä taas 65 %:lle kävijöistä. Yksi matkan suunnitelluista kohteista Pallas–
Ounastunturi oli 2003 kesällä 36 %:lle ja keväällä 31 %:lle. Käsivarren–Kilpisjärven alue on ke-
säisin Pallas–Ounasturia selvemmin yksi matkan kohteista (61 % vastanneista), kun taas keväisin
kävijöistä suurin osa (81 %) saapuu lomailakseen vain ja ainoastaan Käsivarren–Kilpisjärven
alueella. Käsivarren erämaahan ja Kilpisjärven alueelle saavutaan huonojen kulkuyhteyksien ja
pitkien etäisyyksien vuoksi useammin omalla autolla (kesällä 75 % ja keväällä 74 % vastanneista)
verrattuna Pallas–Ounastunturin alueeseen, jonne omalla autolla saapuu kesäisin 58 % ja keväisin
51 %. Myös Norjassa käynti voi lisätä oman auton käyttöä Käsivarren–Kilpisjärven alueella.

Käynnin motiivit ovat Pallas–Ounastunturin alueella ja Käsivarren–Kilpisjärven alueella saman-
kaltaisia. Pallas–Ounastunturin kesäaktiiviteeteistä harrastettiin eniten kävelyä (67 % vastanneis-
ta), luonnon tarkkailua (54 %) ja retkeilyä (33 %). Keväällä harrastettiin maastohiihtoa (94 %),
päiväretkiä (38 %) ja luonnontarkkailua (28 %). Käsivarren–Kilpisjärven alueella suosituimpia
kesäharrastuksia olivat kävely (78 %), retkeily (60 %) ja luonnontarkkailu (55 %). Keväällä har-
rastettiin eniten murtomaahiihtoa laduilla (79 %), murtomaahiihtoa latujen ulkopuolella (56 %),
retkeilyä (35 %) ja luonnontarkkailua (30 %).

Käsivarren erämaa-alueella maastossa yöpyneiden osuus oli Kajalan tutkimuksessa yhteensä 85 %
vastanneista. Kesäkävijöistä maastossa yöpyi 96 % ja talvella 67 %. Käsivarren erämaa-alueen
kävijät yöpyivät retkellä keskimäärin 4,5 yötä, josta erämaa-alueella 3,7 yötä. Kesällä yövyttiin
hieman talvea pidempään, keskimäärin 5,1 yötä, josta erämaa-alueella 4,1. Vastaavat luvut talvelta
olivat 3,4, josta erämaa-alueella 2,9 yötä. Pallas–Ounastunturin kansallispuiston tutkimustuloksis-
sa puistossa yöpyi vuoden 2003 kesällä 74 % ja talvella 59 % vastanneista. Kesällä puistossa yö-
pyneiden kävijöiden viipymä oli yli vuorokauden lyhyempi, mutta kuitenkin Kajalan tutkimuksen
erämaa-alueen viipymää pidempi, 4,4 vuorokautta. Talvella viipymä oli jo huomattavasti pidempi,
6,3 vuorokautta. Kesällä 2009 ja keväällä 2010 Käsivarren erämaasta ja Kilpisjärven alueelta ke-
rätyn kävijätutkimusaineiston perusteella maastossa yöpyneiden keskimääräinen viipymä oli ke-
sällä 5,8 vuorokautta ja keväällä 5,1 vrk. Kaikki Käsivarren erämaassa vastanneet (kesällä 54 kä-
vijää ja keväällä 84) yöpyivät maastossa. Kesällä erämaa-alueen keskimääräiset viipymät olivat
7,8 vrk ja keväällä 5,1 vrk.

Suurin osa Käsivarren–Kilpisjärven alueella maastossa yöpyneistä kävijöistä näyttäisi sekä Kaja-
lan tutkimuksen että nyt toteutetun tutkimuksen mukaan valitsevan kesäajan majoitteeseen teltan
tai muun oman majoitteen. Talvella suurin osa puolestaan tukeutuu alueen autiotupiin. Kajalan
tulosten mukaan Käsivarren kesäkulkijoista omassa majoitteessa yöpyi 77 %, autiotuvissa 59 % ja
varaustuvissa 9 %. Talvella omaan majoitteeseen turvautui vain 38 %, autiotupiin 72 % ja varaus-
tupiin 30 % kävijöistä. Nyt saatujen tulosten mukaan Käsivarren kesäkävijöistä 52 % oli yöpynyt
autiotuvissa ja saman verran varaustuvissa. Oma majoitetta kuten esimerkiksi telttaa käytti 44 %.
Käsivarren erämaa-alueella keväällä 2010 liikkuneista autiotupaa majoitteenaan käyttäneiden
osuus oli hieman Kajalan toteamaa korkeampi, 68 %, varaustupiin ja omaan majoitteeseen turvau-

tui kumpaankin 35 % vastanneista. Kaikista Käsivarren–Kilpisjärven alueella kesällä 2009 käyneistä ja maastossa yöpyneistä kävijöistä 50 % turvautui omaan majoitteeseen, 26 % autiotupiin ja 16 % varaustupiin. Keväällä kaikista Käsivarren–Kilpisjärven alueen maastossa yöpyjistä autiotupiin oli majoittunut 47 %, vuokratupiin 30 % ja omaan majoitteeseen 18 %. Tuloksia tarkastellessa kannattaa huomioida, että tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2010 autio- ja varaustuvilla.

Käsivarren erämaassa kesällä kulkeneiden ryhmäkoko oli pysynyt ennallaan. Sekä Kajalan että tämän tutkimuksen mukaan keskimääräinen ryhmäkoko oli kesällä 4,1 henkilöä. Kevätkävijöiden ryhmäkoko oli sen sijaan pienentynyt (Kajalan tutkimuksessa 4,8 henkeä, nyt 3,3). Koko aineiston 2009–2010 yhteenvedossa ryhmäkoko oli kesällä 4,7 ja keväällä 5,1 henkeä. Kajalan mukaan erämaa-alueen seurueista 57 % koostui ystäväistä tai sukulaisista ja 37 % oman perheen jäsenistä. Käsivarren–Kilpisjärven alueelle tehdyn tutkimuksen mukaan keväällä perheenjäsentensä kanssa liikkui 65 % ja keväällä 42 % vastanneista. Ystäväseurueessa liikkui kesällä 21 % ja keväällä 45 % vastanneista. Käsivarren erämaa-alueen seurueista 67 % koostui kesällä ystäväistä ja 68 % keväällä. Oman perheen jäsenistä koostui kesällä 20 % seurueista, keväällä vastaavasti 26 %. Pallas–Ounastunturin tutkimuksen mukaan puistossa kesällä liikkuneista seurueista 40 % koostui oman perheenjäsenistä ja keväällä 47 %. Ystäväistä koostuvassa seurueessa liikkui kesällä 42 % ja talvella 35 %.

Kajalan tutkimuksessa kysyttiin toimintojen sopivuudesta Käsivarren erämaa-alueelle. Kriittisimpiä oltiin urien ulkopuoliselle kelkkailulle, joka kävellen ja hiihtäen liikkuneista 94 %:n mielestä ei sovi erämaa-alueelle. Opastetut kelkkaretket eivät sopineet alueelle 60 %:n, lentoliikenne 56 %:n (kopteriliikenne 53 %:n) ja koiravaljakot 7 prosentin mielestä. Tämänkertaiseen kävijätutkimukseen kesällä 2009 osallistuneista ja erämaa-alueella vastanneista 19 % arvioi lentoliikenteen sopivan alueelle melko huonosti ja 29 % erittäin huonosti. Keväällä erämaa-alueella vastanneista 21 % arvioi kelkkailun sopivan alueelle melko huonosti ja 17 % erittäin huonosti. Koiravaljakoihin suhtauduttiin myönteisesti, sillä vain 3 % arvioi niiden soveltuvan alueelle huonosti.

Käsivarren erämaa-alueen kävijöiden lentomelusta kokema haitta on 15 vuodessa hieman lisääntynyt. Kävellen liikkeellä olleista 18 % koki Kajalan mukaan lentomelusta aiheutuvan haitan suureksi, kun kesällä 2009 liikkuneista haitan koki melko suureksi tai erittäin suureksi 22 %.

Hiihtäjistä 24 % koki kelkkailun aiheuttavan paljon häiriötä keväällä 1997. Keväällä 2010 kelkkailu aiheutti melko paljon tai erittäin paljon haittaa 27 %:lle erämaa-alueen kävijöistä. Kilpisjärven lähialueella vastanneista kelkkailu aiheutti häiriötä peräti 40 %:lle.

Liiallisen kävijämäärän aiheuttama haitta on hivenen lisääntynyt Käsivarressa. Kajalan mukaan liiallinen kävijämäärä häiritsi 7 %:a kesällä liikkuneista ja 5 %:a talvella liikkuneista, kun kesällä 2009 liikkuneista 10 % ja 2010 keväällä liikkuneista 13 % koki liiallisen kävijämäärän haittaavan senkertaista käyntiä alueella. Kilpisjärven lähialueella liiallinen kävijämäärä haittasi kesällä vain 6 %:a ja keväällä 5 %:a kävijöistä. Muiden kävijöiden käytös häiritsi Kajalan tulosten mukaan 5 %:a Käsivarren kesäkävijöistä ja 10 %:a talvella liikkuneista. Käsivarressa kesällä 2009 vastanneista 8 % koki muiden kävijöiden käytöksen häiritsevänä. Vastaava luku keväältä 2010 oli 7 %. Kilpisjärven lähialueella vastanneista muiden kävijöiden käytös häiritsi kesällä kolmea ja keväällä viittä prosenttia. Pallas–Ounastunturin tuloksissa kävijöiden käytös häiritsi kesällä 2003 kuutta prosenttia kävijöistä.

Maaston kulumisesta aiheutunut haitta on hieman lisääntynyt. Kajalan tutkimuksissa maaston kulumisen häiritsi kesällä 3 %:a Käsivarren erämaa-alueella käyneistä. Tämänkertaisessa tutkimuksessa se häiritsi 8 %:a Käsivarressa vastanneista ja 5 %:a Kilpisjärven lähialueella vastanneista. Pallas–Ounastunturin puistossa maaston kulumisen häiritsi vuonna 2003 peräti 11 % kävijöistä. Maaston roskaantuneisuus häiritsi jopa viidennestä Käsivarren erämaassa kesällä 2009 vastanneista, kun vastaava luku Kilpisjärven lähialueella vastanneilla oli 9 % ja Pallas–Ounastunturin tutkimuksessa 8 %.

6.3 Alueen matkailun kehittämisestä

Kevään ikäjakauman korjaaminen ja talviajan matkailun lisääminen ovat Käsivarren–Kilpisjärven alueen kehittämisen kannalta elintärkeitä.

Alueen matkailukausi on lyhyt, juhannukselta syyskuun puoliväliin sekä huhtikuun alusta toukuu-kuun puoleen väliin. Lyhyestä sesongista johtuva yritysten lyhyt toiminta-aika ja mm. majoitusliikkeiden heikoksi jäävä vuotuinen käyttöaste eivät houkuttele matkailuinvestointeja alueelle.

Tämän tutkimuksen toteutusajankohtana elettiin maailmantalouden kurimusvuotta, ja kevään lumimäärä Etelä-Suomessa oli ennätysluokkaa. Osan kävijöistä arveltiin myös valinneen Kilpisjärven sijaan jonkin muun hiihtokeskuksen keväisin vilkkaan moottorikelkkailun vuoksi. Yllä mainittujen tekijöiden arveltiin vähentäneen alueen matkailijamääriä keväällä 2010. Kevään matkailijamäärien vähenemisen suurin syy lienee kuitenkin vääristyneessä ikäjakaumassa. Kävijäkunnan vanheneminen nähdään suoraan verrattaessa tämän tutkimuksen tuloksia Liisa Kajalan Käsivarren erämaassa vuosina 1996 ja 1997 tekemän kävijätutkimuksen tuloksiin (Kajala 2000). Murtomaahiihto ja omatoiminen retkeily, johon Kilpisjärven matkailutuotteet ovat aina perustuneet, alkavat olla elinkaarensa päässä. Perinteinen murtomaahiihto ei kiinnosta nuorta kävijäsukupolvea. Kävijäkunnan suomalaisuus ja ikäjakauman vääristymä ennustavat kevätmatkailun taantumista myös lähivuosina. Kevään ikäjakauman korjaaminen vaatii matkailutoimijoilta keskinäistä sitoutumista ja yhteistyötä uusien, nuorta kävijäkuntaa houkuttelevien aktiviteettien tuotteistamisessa, segmentoitua markkinointia sekä matkailutoimijoiden tiiviimpää verkostoitumista matkailumarkkinoinnin edistämiseksi. Ihmisten kaupungistuminen lisää tulevaisuudessa ohjattujen luontomatkailuaktiviteettien kysyntää.

Talviajan matkailun lisäämiselle on alueella hyvät edellytykset. Myös saavutettavuus esimerkiksi ympäri vuoden auki olevan Tromssan lentokentän kautta on hyvä. Ulkomaisten matkailijoiden osuus alueella on mitätön verrattuna Lapin muihin hiihtokeskuksiin, joissa talvimatkailu keskittyy alkutalveen. Myös Lapin matkailulle kokonaisuutena merkittävä joulumatkailu puuttuu alueelta kokonaan. Ulkomaan markkinointi vaatii entistä tiiviimpää yhteistyötä ja uusien ”täyden palvelun” matkailutuotteiden luomista ja markkinointia. Aluetaloudellisten ja työllisyysvaikutusten kannalta viipymien kasvattaminen kesällä on tärkeää. Tämäkin vaatii uutta nähtävää ja koettavaa eli matkailutuotevalikoiman uusiutuvuutta alueella.

Kiitokset

Kävijätutkimuksen onnistumisen suurin edellytys on ollut Timo Leppäsen merkittävä ja tunnollinen työ aineiston keruussa ja tallennuksessa. Timo keräsi ja tallensi aineistosta yli 70 %. Kiitos myös Sulkavan Pekalle, Erkkosen Jolille ja Kajalan Lissulle asiantuntevasta ohjauksesta sekä Kyöstilän Maaritille ja Nivasalon Pasille kartoista.

Erittäin suuri kiitos kaikille tutkimukseen osallistuneille arvokkaista tiedoista alueen kehittämiseksi.

Lähteet

Kajala, L. 2000: Käsivarren erämaa-alueen virkistyskävijät kesäkuusta 1996 toukokuuhun 1997. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 125. 95 s.

Kajala, L. & Loikkanen, T. (toim.) 2000: Käsivarren erämaa-alueen luonto ja käyttö. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 123. 194 s.

Laakso, J. 2010: Kilpisjärven luontotalon asiakastutkimus 2009. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 141. 44 s.

Metsähallitus 2008: Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 39. 134 s.

Ohenoja, A. 2008: Kilpisjärven lähiretkeilyalueiden kehittäminen. Matkailijakyselyn ja yritys-haastattelun tulokset kesältä 2008. – Raportti, Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Metsähallitus, Rovaniemi. 41 s. + liit.

— 2010: Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen yritystutkimus 2009. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 139. 68 s.

Sokka, K. 2006. Vieraskirjamerkintöjä Nuuksion ja Linnansaaren kansallispuistoissa sekä Käsivarren erämaassa. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 159. 77 s.

Sulkava, P., Hatanpää, M. & Ollila, E. 2007: Pallas–Ounastunturin kansallispuiston kävijätutkimus 2003. – <<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/SiteAttachments/PallasOunastunturinkavijatutkimus2003.pdf>>. 1.7.2010.

Tilastokeskus 2007: Tulonjakotilasto 1987–2007. – <http://www.stat.fi/til/tjt/2007/tjt_2007_2009-05-20_tie_001_fi.html> 29.6.2010.

Vapaamuotoinen palaute kesällä 2009

Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Kehittämiss ehdotus	Alastulijoille kesäkelkkamäki
Kehittämiss ehdotus	Valmiita eväspaketteja myyntiin Saanan alla, esim. energiajuomaa + patukoita.
Kehittämiss ehdotus	Seikkailuille olisi sijaa: kiipeilyä, liitovarjoilua ja niiden opastusta - tasavallan upein paikka!
Kehittämiss ehdotus	Olisi tärkeää saada julkinen kulkuvälineyhteys, esim. bussi välille Retkeilykeskus-Kyläkeskus (hotelli)
Kehittämiss ehdotus	Kilometripylväitä reitille. Opasteet selvemmiksi.
Kehittämiss ehdotus	Paikalliselle ruokakauppiaille jäisi enemmän rahaa, jos olisi pitempään auki. Täsmä-esitteitä kotiin Kilpisjärvellä kävijöille.
Kehittämiss ehdotus	Saanan tasanteelle roskis
Kehittämiss ehdotus	Kasvien tunnistamiseksi tauluja reittien varsille
Kehittämiss ehdotus	Kyltti Saana -retkeilypolulle olisi voinut olla tien varressa selkeästi. Olisi ollut mukavaa, jos luontokylttejä olisi ollut myös Saana -kiipeilyreitillä.
Kehittämiss ehdotus	Uinti järvessä a ja o. Lisää laitureita
Kehittämiss ehdotus	Melontatoimintaa voisi kehittää!
Kehittämiss ehdotus	Välimatkamerkintöjä reiteille lisää.
Kehittämiss ehdotus	Autotien vieressä voisi kulkea kävelijöille varattu kaista, matka Ailakkajärveltä leirikeskukseen autotien viera.
Kehittämiss ehdotus	Portaiden reunaan keltaiset maalatut raidat; on helpompi kulkea portaissa alaspäin kun ei ala laudat vilistä silmissä.
Kehittämiss ehdotus	Gondolihissi Saanalle vammaisia ja vanhuksia varten.
Kehittämiss ehdotus	Meekonjärvelle tullessa Haltin suunnalta viitta polulle VARAUSTUPA AUTIOTUPA. Äkkiseltään menee varaustuvalla ja polku katoaa.
Kehittämiss ehdotus	Autiotupiin paremmat mahdollisuudet retkiastioiden pesuun
Kehittämiss ehdotus	Esim. Metsähallituksella voisi olla jossakin vuokrattavana satelliittipohjaisia hätäpaikanninlaitteita, joilla saisi äärimmäisissä hätätilanteissa avun puhelimiin katvealueille. Vuokrahinta pitäisi olla kohtuullinen, mutta sisältäen vaikka jonkin panttimaksun.
Kehittämiss ehdotus	Saanan reitille voisi laittaa matkakyltit, että paljonko matkaa huipulle/retkeilykeskukseen.
Kehittämiss ehdotus	Luontotuvalla varusteiden vaihto/peseytymispiste. Uusi reitti Kuonjarjoelta Termikselle ja edelleen Kilpisjärvelle. Merkitty reitti Norjasta Haltille (Didnojhoka). Kaide Saanan portaiden oikealle puolelle alastullessa.
Kehittämiss ehdotus	Kävimme Saanatunturin laella, ja reittimerkit olivat hieman epäselviä: kiveen maalattuja. Varrelliset nuolet esi. parempia. Tunturin juurelle olisimme kaivanneet myös nuotiopaikkaa ja polttopuita.
Kehittämiss ehdotus	Roskasakko jos ei ole näyttää maastosta pois tuomiaan roskia, niin seuraa sakkomaksu. Jotain tämän tapaista on muualla maailmalla käytössä. Voisi ehkä kehittää.
Kehittämiss ehdotus	Ehkä jokin muistutuskyltti ettei koiria irrallaan luonnonpuistoalueella.
kehittämiss ehdotus	Autiotupien välillä voisi olla laavuja (ilman tulisijaa) levähdystä/ruokailua varten. Reittimerkinä olivat välillä kadoksissa pensaiden ja kivien välissä. Viitat autiotuville edelliseltä tuvalta kilometrimäärin voisivat olla myös tarpeen. Miten voisi vaikuttaa vaeltajien käyttäytymiseen autiotuvilla, esim. siisteys/jätehuolto?
Valitus	Negativista norjalaisten käyttäytyminen sekä rumien rakennusten pystyttäminen, eivät sovi maisemaan. Törkeän näköiset pysyvät asuntovaunualueet!!!
Valitus	Mökkejä jo nyt liikaa.
Valitus	Olisi ollut hieman helpompi vastata suomenkielisiin kysymyksiin! (lentäjä antanut ruotsinkielisen lomakkeen)

Valitus	Sellaisten roskien polttaminen, joita ei saisi polttaa (pussit, joissa on foliota). Jokaisen pitäisi viedä roskansa pois. Tupakan natsat. Vessapaperien jättäminen peittämättä (maastossa). Varaustupien keittiökaapistoista turhat rojut pois.
Valitus	Ihmetyttää kulkijoiden luetun ymmärtäminen, sillä ohjeista huolimatta ruuantähteet päätyvät vesistöihin ja roskat jäävät kämpille. Tietty piittamattomuus harmittaa.
Valitus	1) Autio/varaustupien jätehomma on karkaamassa käsistä. Tuhkäämpärit on kaatopaikkoina vaikka seinällä selvät ohjeet (ei valitettavasti kaikissa majoissa). Lukutaito / luetun ymmärtäminen puuttuu. => Motivointi / Rahat ei riitä, jos jaksat kantaa eväät kairaaniin palamattomat suojukset ovat kevyet kantaa takaisin. 2) Koirat ovat iso riesa, koiran omistajien arvostelukyky osin heikko => koiria tungetaan sisälle ellei joku ärähdä. Jokaisen majan oviin koirakielto -merkki, nykyiset merkit vähän haalistuneet. Reittien lähtöpisteisiin selväsanaainen kieltoteksti koirien viemisestä majoihin.
Valitus	Pikkusen tarkemmin voisivat vaeltajat hoitaa roskat ja tiskausjätteet.
Valitus	För kort tid ges för besöket på treriksroset. En halvtimme tid vore bra. En enkät för sammar resp. vinter.
Valitus	Irtomökit pois rannoilta, esim. venesatamasta jne. Kamalaa!
Valitus	Inga bra tältplatser i Kilpisjärvi
Valitus	Båten åkte inte tillbaka 15.30 som sagt.
Valitus	Båten Malla åkte ej från Koitaluokta 15.30 som a lovat. Kom först 18.30. Finns inga regelbunden tider? Gör man som man vill? Ej bra för turismen i Kilpisjärvi.
Valitus	Ailakkajärvellä sotkuisia pannuja. Kalastajat eivät ilmeisesti osaa tiskata.
Valitus	Olin pettynyt huomattessani, kuinka tunturin reunaan on kaivettu leirintäalueen laajennuksen takia!
Valitus	Sitten edellisen käynnin on rakentaminen ollut rajua. Mitä ovat rannan hökkelislummit?
Valitus	Tsahkal ympäristö, yleinen siisteys erittäin huono
Valitus	Kilpisjärven kylän kokonaisilme on kärsinyt valtavasti. Pahin lienee Retkeilymajan tausta - arpi Saanan rinteessä näkyy kaus. Onko yrittäjien päämäärä tehdä Kilpisjärvestä slummi. Luontoon istuvaa rakentamista niin suomalaisetkin asiakkaat palaavat.
Valitus	Sekava rakentaminen rikkoo maisemaa
Valitus	Pitäisi sakottaa Lapin roskaamisesta!
Valitus	Keväisin ihmetyttää välillä kelkkailijoiden yöpyminen autiotuvilla.
Valitus	Vi åkte båt till treriksroset. För lite tid mellan, så man hinner inte njuta av naturen eller se sig omkring. Och med tanke på att det kostar 200 kronor så borde man få mer tid!!
Valitus	Åkte båt till Treriksroset, för kort tid mellan båtturerna, stressigt att hinna med båten tillbaka. Hinner ej njuta av naturen.
Valitus	Hotellin hinta/laatusuhde ei oikein kohdallaan
Valitus	Moottorikelkkailu talvella on tosi häiritsevää! Huollettuja latuja voisi olla enemmän.
Valitus	Leirintäalueilla pysyvät lauterakennelmat norjalaisten "etuteltamökit" joutavat pois!!
Valitus	Kalottireitin alku merkitty puutteellisesti!!
Valitus	Saanan reittiopastus heikko. Me emme ainakaan löytäneet alueen karttaa, tulimme Norjan puolelta. Etäisyysmerkintöjä matkan varrelle olisi hyvä! Kiitos, muuten mukava!
Valitus	Kyselylomake 1 kpl A4 maksimissaan. Koitalahden siivous!
Valitus	Toivoisin saavani palautetta tutkimuksen tuloksista os. *****@pp.sonera.net
	Havaintoja epäkohdista vaelluksella Guolasjärvi-Kilpis: Varaus- ja huoltotupien huolto jätehuollon osalta hoitamatta ja sesonkiviikot on vielä edessä. Retkeilijöille tulisi vaatia "ajokortti" miten käyttäydyn majoilla! Tietämättömyys tuntuu osin vaivaavan kun näkee jätelajittelun majoilla. Varaustuvan patjat voisi poistaa pölypesinä. Vaeltajalla on oltava aina oma patja mukana. Tupien keittonurkkaukset tulisi antaa "naisten käsiin". Varaustupien hinta on jäänyt varsin alhaiselle tasolle. Hyvästä palvelusta voidaan maksaa enemmän. Arvostan tätä tapaa kerätä tietoja palvelujen kehittämiseksi.
Valitus	Luontotalon aukioloajat liian lyhyet
Valitus	Enemmän opastetauluja. Reittimerkinnot olivat olemattomat.
Valitus	Saanan vaellusreitti tulisi mielestäni merkitä paremmin autotien varteen (ilmeisesti tie no 21), ajoimme melkein ohi Norjaan.

Kehu	Kiitos mukavasta maastosta
Kehu	Kiitos!
Kehu	Kiitos!
Kehu	Hieno paikka. Ei liikaa rakentamista.
Kehu	Hieno Paikka! Kiitos!
Kehu	Hyvä reissu! Kiitos!
Kehu	K-kaupan palvelu ystävällinen mm. valuutan vaihtoon liittyen.
Kehu	Lumoava paikka. Toivottavasti pysyy luonnontilassa.
Kehu	Upea paikka. Saana oli säilyttänyt viehättävyytensä.
Kehu	Ihastuttava paikka. Tulemme uudestaan!
Kehu	Mahtava luonto, erittäin mielenkiintoinen varellusympäristö. Kärkikohteita Suomessa.
Kehu	Olipa ihana reissu. Niin kaunis luonto!
Kehu	Autiotupien varustetaso oli yllättävän hyvä, myös käymälät olivat plussaa sekä kaasu. Koirien kanssa kulkemisesta voisi tiedottaa paremmin. Kävijämäärä Kalottireitillä oli odottamattoman suuri.
Ei määritely	30 minuter till vid treikersröset, så att båten stannar 2,5 timmar.
Ei määritely	Saanan huipulla moni haluaa evästä, mutta jätettä en löytänyt lainkaan. Missä kävimmekin, saimme ystävällisen vastaanoton.
Ei määritely	Veneily sopii hyvin.
Ei määritely	Mottorikelkkailu ei sovi mihinkään - saastuttaa luontoa (1h moottorikelkalla ajoo vastaa 20000 km nykyaikaisella autolla).
Ei määritely	Säilyttäkää luonto!
Ei määritely	Ensi vuonna loma kohdistuu vain Kilpisjärvelle
Ei määritely	Toivon paikan pysyvän tämän kaltaisena jatkossakin, ei suurta turistiryssä kuten esim. Levi. Tänne tulen toistekin, lasten kera!
Ei määritely	Älkää vaan tunkeko erämaahan mitään lisää. Kiitos.
Ei määritely	Huom. rakennusten sopivuus maisemaan!
Ei määritely	(lentäjä antanut englanninkielisen lomakkeen)
Ei määritely	Kilpisjärvi ja suurtunturit ovat ainutlaatuisen luonnonympäristö, jota ei pidä turmella liiallisella rakentamisella ja moottoriliikenteellä. Tämä on erittäin tärkeä asia, myös alueen matkailuimagolle.
Ei määritely	Yöpyminen ja yöpymispaikan etsiminen on joka kerta yhtä haastavaa. Majoituspaikkoja on aika vähän. Etukäteisvaraus on välttämätön. Miten saisi rakennettua lisää vahingoittamatta luontoa eikä kuitenkaan liikaa? Siinäpä pohtimista.
Ei määritely	Hieman hirvittää norjalaisten villin näköiset rakennelmat Saanan rinteessä. Alemmas koivikkoon rakentaminen on maastoon sopivampaa, tosin sitäkin alkaa olla aika paljon.
Ei määritely	Luonnon säästyminen on erittäin tärkeää. Roskaaminen luonnossa olisi saatava pois kokonaan.
Ei määritely	Mitt mål med resan var treikersröset men personal på hotellet visste inte vad det kostade. Jag föreslår att man samlar alla aktiviteter (skoler släde, böttur till röset mm.) i ett häfte med kostnad/beskrivnings var det är.
Ei määritely	Det borde vara bättre utmärkt när man närmar sig Treikersröset.
Ei määritely	Kort om tid f.. rast vid treikersröset. Båten kan väl stanna 30 minuter till, alltså 2,5 tim.
Ei määritely	Vähän harmi, että Suomen hienoimmat maisemat on "kielletty" tavallisilta tallustelijoilta, jotka nauttivat luonnonmaisemista. Ei ole oikein reilua, että pitäisi olla tutkija, jotta vois nauttia kauniista maisemista, vaikka ei aio roskata/häiritä luontoa. Polkuja lisää Mallalle ja luonnonpuistoon yleensäkin.

Ei määritelty	<p>Täsmäesitteet kävijöille esim. kirjeellä, @mail, talvilomatarjous, esim. yrittäjiltä kotiin... (special price), hiihtoviikko, kesätarjous, ruskakulkijalle mahdollisuus esim. 3+1 yötä tarjous.</p> <p>Muoniossa ruokatäydennys kun tänne kulkija ei ehdi kaupan aukioloaikana. Mökit hyvin varusteltuja -> vaatimustaso on muttunut. Itse etsin mukavuusvarustetun majoituksen (esim mökki, rivitalo). Markkinointi -> vaikutus rakentamisen lisääntymiseen.</p>
Ei määritelty	Puhelimien kuuluvuus tärkeää turvallisuuden vuoksi.

Vapaamuotoinen palaute keväällä 2010

Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Kehittämisehdotus	Ei pitäisi enää rakentaa lisää mökkejä tai hotelleja.
Kehittämisehdotus	Paremmat lentoyhteydet Helsingistä.
Kehittämisehdotus	Kannattaisi kehittää ja mainostaa jatkoyhteyksiä lentokentiltä (Kittilä, Tromssa).
Kehittämisehdotus	Nuotiopaikka lähelle tietä tai 500 m päähän ainakin
Kehittämisehdotus	Saanan rinteet pitää suojella ja perustaa Käsivarren kansallispuisto
Kehittämisehdotus	Pitää perustaa Käsivarren kansallispuisto. Suojeltava harvinaisia kasveja.
Kehittämisehdotus	Suihku ja sauna Kilpisjärvelle
Kehittämisehdotus	Välimatkamerkintöjä, esim. Rajapyykki 4, 3, 2, 1.
Kehittämisehdotus	Kaipaisin tulistelu/taukopaikkoja, joissa pienten lasten kanssa retkeillä hiihtäen
Kehittämisehdotus	Istumapaikkoja tupiin ja tupien ulkopuolelle. Aurinkoterassit.
Kehittämisehdotus	Jotakin kahvitupaa kaipaisin.
Kehittämisehdotus	Sauna jollekin kämpälle olisi tosi hyvä. Kaira kämpille, joissa on järvi vieressä.
Kehittämisehdotus	Meekolle toivotaan isompaa tupaa ja huoltoon ja rakentamiseen lisää rahaa. Kiitos!
Kehittämisehdotus	Saanan, Temppeleikurun, Haltin laduilla tulisi olla opasteet tiheämmässä ja arviot nousun/laskun pituudesta ja jyrkkyydestä. Tarkemmat kilometritiedot ja selvät ladut saatava Temppeleikuruun ja Mallalle. Lenkkivaihtoehdot mainittava
Kehittämisehdotus	Kävelytien jatkaminen retkeilykeskukseen saakka. Matkailurakentamisen laajentuminen ok, kunhan noudatetaan luontoa kunnioittavia tapoja.
Kehittämisehdotus	Latukoneella tehtyjä latuja enemmän ja aikaisemmin aamulla ladut auki.
Kehittämisehdotus	Koneellisia laturetkiä enemmän ja ladut auki aikaisemmin.
Kehittämisehdotus	Huussit ja jäteasiat kuntoon.
Valitus	Kaupan elintarvikevalikoima on kehnokko, varsinkin vihannekset ja hedelmät.
Valitus	Moottorikelkkailijat eivät näytä noudattavan reittimerkintöjä. Runsas pakokaasun haitta ja kelkkojen meteli häiritsee. Huonosta latutilanteesta ja keleistä johtuen pidemmät hiihdot jää ilmeisesti tekemättä. Matka on muuten antoisa ja tunturit ovat aina yhtä kauniita. Säilyttäkää Kilpisjärven erämaisuus ja idyllisyys.
Valitus	Ladut huonossa kunnossa. Miksi moottorikelkkailijat saavat ajaa ja pilata jopa latu-urat. Olisipa kiva, jos ladut olisi ajettu kuntoon päivittäin.
Valitus	Asuntovaunualue pilaa ja häiritsee. Ajoittainen ylen runsas mottorikelkkamäärä on suorastaan luotaan työntävää (pääsiäinen).
Valitus	WC:t huonosti hoidettu.
Valitus	Kelkkailijat saivat pysyä omilla reiteillään.
Valitus	Hiihtoladut osittain huonosti ajettu. Tuuli tosin täytti ne nopeasti, mutta tyyneellä olisi voitu olla aktiivisempia.
Valitus	Moottorikelkkailu pääsiäisenä häiritsti
Valitus	Asuntoauto- ja parakkirakennelmat sekä norjalaisten nuorten yltiöpäinen moottorikelkkailu järvillä ja tuntureilla todella häiritsevää.
Valitus	Moottorikelkkailu kuriin ainakin että se pysyisi merkityillä reiteillä. Paikallisten tarvekelkkailu tietenkin ymmärretään. Ihmeellisten kobjujen rakentaminen matkailuvaunujen yhteyteen, "hökkeli kylät". Opasteita voisi lisätä reittien varten.
Valitus	Halutaanko hiihtäjät häätää alueelta?? Kelkkojen katku tuntuu kurkussa. Kaupassa vain norjaksi selostus esim. lihoista! Retkeilykeskuksen rinteessä olevat "huvilat" peräväänuiheen ovat rumia! Onko pystytetty luvallisesti?
Valitus	Moottorikelkkoja + sen aiheuttamaa liikennettä liikaa.
valitus	Kelkkailijat sotkevat hiihtolatuja ja häiritsevät luonnonrauhaa.
Kehu	Kaunista myös syksyllä
Kehu	Kiitos Metsähallitukselle tupien huollosta ja risutuksesta. Hyvin huolto on pelannut viimeisen 15 vuoden aikana. Meistä kävijöistä on kiinni myös, missä kunnossa tuvat säilyvät.
Kehu	Vi har hatt campingvogn i Kilpisjärvi siden 1994 og trives svart bra, TAKK!

Ei määritelty	Saanan luonnonsuojelualueutta tulee laajentaa ja poistaa Retkeilykeskuksen yhteydessä oleva matkailuvaunualue rakennelmineen. Muutoinkin alueen rakentamisessa on kunnioitettava ympäristöarvoja. Moottorikelkkailu on saatava kuriin rajoittamalla sitä vastaavasti kuin Norjassa. Suomi ei saa olla norjalaisten "villi itä". Moottorikelkkailun valvontaa lisättävä.
Ei määritelty	Moottorikelkkailu ei kuulu mielestäni tänne
Ei määritelty	Autiotupajärjestelmä on hieno, toimiva ja ainutlaatuinen. Toivon, että se säilytetään jatkossakin yhtä laajana. Autiotupajärjestelmä mahdollistaa helpon retkeilyn, näin sillä on vaikutuksia kansanterveydestä lumimyrskystä selviämiseen.
Ei määritelty	Ei enää yhtään lisää uutta majoitusta kylälle! Moottorikelkkailijoille, siis norjalaisille joku tolkku siihen kaahiluun.
Ei määritelty	Kiitos Metsähallitukselle loistavista palveluista! Autiotuvat ja muut yms. on melkein parasta mitä veroja vastaan saa. En tiedä, pystyisikö esim. yhteistyöllä norjalaisten kanssa tai vaikka tekemällä Valtiojen puolivälin pintaan kämpän, luomaan vaihtoehtoisia reittejä Haltille sekä idästä että lännestä, jolloin kulkijat ja tungos jakautuisivat laajemmalle.
Ei määritelty	Kelkat periaatteessa ok, mutta ei kämpillä eikä vaellusreiteillä.
Ei määritelty	Kävijöiden keski-ikä korkea ja tuntuu nousevan. Ainakin talviretkeilyn tulevaisuus näyttää huolestuttavalta. Moottorikelkat lisääntyneet häiritsevästi.
Ei määritelty	Sorry I am French, it's difficult to me for your questions
Ei määritelty	Vaellus- ja retkeilytoimintaa pitäisi kehittää alueella Norjan kanssa, muutenkin kuin Kallottireittiin liittyen. Kalastajavaeltajat pilaavat käyttäytymisellään alueen tunnelman ja erämaisyyden. Käytän myös vaelluksillani Norjan puoleisia tupia ja maastoja.
Ei määritelty	Rakentamista pitäisi suunnitella paremmin. Moottorikelkkailua suunnitellusti.
Ei määritelty	Kilpisjärvi on ainutlaatuinen lomailukohde. Toivottavasti taajama ja palvelut eivät kasva liian "suuriksi", jolloin luonnonrauha on vaarassa hävitä!
Ei määritelty	Vessojen siisteystaso. Häätäpuhelinten poisto aikanaan oli huono homma, jos sattuu onnettomuus tms. Risto Kurulle hyvää vointia! Tein muistaakseni kuntotestejä teille Kittilässä joskus 1977-1979! SP Terveyttä!
Ei määritelty	Älkää rakennuttako/antako rakentaa enemmän mökkejä alueelle. Moottorikelkat pois. Satsatkaa luontomatkailuun.
Ei määritelty	Kelkkailijoille ja hiihtäjille oma "kylä/kaupunki" - säilyisi entinen Kilpisjärvi
Ei määritelty	Moottorikelkkailu kuriin. Saatava ohjatuille reiteille. Rakentamisessa huomioitava luonnon arvot, jotka tulisi säilyttää tuleville sukupolville.
Ei määritelty	Feel contact me if you seen more information. r.w.montague@t-online.de
Ei määritelty	Suomalaisten ja norjalaisten lomalaisten asettaminen eriarvoiseen asemaan mm. kelkkailussa (luonnonrauha). Toivoisin, että Saanan ympäristö palautuisi luonnontilaan, ei täytyisi norjalaisten "hökkeleistä".
Ei määritelty	Det hadde varit
Ei määritelty	Kaiken kaikkiaan erinomainen reitti. Isoin on saunan puuttuminen reitin loppupäästä Haltin läheltä.
Ei määritelty	Moottorikelkat kuriin.
Ei määritelty	Käytän rahani kotimaan matkailuun ja työllistämiseen!
Ei määritelty	Liian monta kysymystä! :)
Ei määritelty	Moottorikelkkailualueiden rajoittaminen + valvonnan tehostaminen
Ei määritelty	Suosittelavana on ohjattu moottorikelkkailu yrittäjien ylläpitämiä uria pitkin. Vapaamuotoinen kelkkailu varsinkin Ruotsin (Tuipali) puolella kiellettävä / tai ohjatulla uralla sallittava. Tämä Ruotsin pohjoisin nurkka ei taida kiinnostaa velikansamme. Kysykää tällä alueella asuvilta ruotsalaisilta poromiehiltä. Esimerkiksi miten poroaidat leikataan poikki Kilpisjärven Ruotsin puoleiselta rannalta. Miksei Suomen viranomaiset (rajavartiosto, poliisi) voi olla yhteistyössä "Broderfolketin" viranomaisten kanssa ja turvat työpaikkoja itselleen hoitamalla naapurimaan / -maiden valvontaa.
Ei määritelty	Moottorikelkkailu ok, kunhan pysyy rajoitetuilla reiteillä. Koiravaljakoista aiheutuu "päästöjä" hiihtoladulle, joita joutuu väistelemään. Autiotupien talviset vedenottoapaikat voisi ehkä speksata paremmin - Saarijärvellä ja Meekolla oli tehty reijät "väärin" paikkoihin.
Ei määritelty	Rahanahneus on tuhonnut paljon alueen kulttuurihistoriallista merkitystä ja näin vähentänyt kävijämääriä.

Kävijöiden ilmoittamat asuinkunnat kesällä 2009

Asuinkunta	kpl	%
Helsinki	64	11
Oulu	33	6
Espoo	28	5
Tampere	26	5
Vantaa	19	3
Rovaniemi	14	2
Jyväskylä	12	2
Kuopio	11	2
Lahti	11	2
Turku	11	2
Rauma	10	2
Kouvola	10	2
Kajaani	8	1
Salo	8	1
Tornio	7	1
Tuusula	6	1
Seinäjoki	6	1
Pori	6	1
Kangasala	6	1
Lappeenranta	6	1
Hämeenlinna	6	1
Iisalmi	5	1
Kerava	5	1
Kittilä	5	1
Pirkkala	5	1
Mikkeli	5	1
Kemijärvi	5	1
Naantali	5	1
Raisio	5	1
Sastamala	5	1
Pello	4	1
Riihimäki	4	1
Porvoo	4	1
Mynämäki	4	1
Muhos	4	1
Kemi	4	1
Laukaa	4	1
Liperi	4	1
Outokumpu	4	1
Jämsä	4	1

Juva	3	1
Joensuu	3	1
Imatra	3	1
Hartola	3	1
Hattula	3	1
Lempäälä	3	1
Nousiainen	3	1
Nummi-Pusula	3	1
Nurmes	3	1
Muurame	3	1
Punkalaidun	3	1
Orimattila	3	1
Ulvila	3	1
Ylivieska	3	1
Vihti	3	1
Yli-Ii	2	0
Ylitornio	2	0
Valkeakoski	2	0
Vesilahti	2	0
Tyrnävä	2	0
Savonlinna	2	0
Suomussalmi	2	0
Suonenjoki	2	0
Raahe	2	0
Pälkäne	2	0
Rautalampi	2	0
Siikainen	2	0
Siilinjärvi	2	0
Paltamo	2	0
Pietarsaari	2	0
Nurmijärvi	2	0
Muonio	2	0
Luumäki	2	0
Lohja	2	0
Lieksa	2	0
Lieto	2	0
Liminka	2	0
Kuusamo	2	0
Kirkkonummi	2	0
Kuhmo	2	0
Kaarina	2	0
Kempele	2	0
Kokkola	2	0

Kontiolahti	2	0
Haukipudas	2	0
Hausjärvi	2	0
Himanka, liittynyt Kalajokeen 1.1.2010	2	0
Hyvinkää	2	0
Asikkala	2	0
Enontekiö	2	0
Haapajärvi	2	0
Hanko	2	0
Jalasjärvi	2	0
Iitti	2	0
Joutsa	2	0
Ii	2	0
Järvenpää	1	0
Juuka	1	0
Juupajoki	1	0
Ilmajoki	1	0
Inari	1	0
Heinola	1	0
Alavus	1	0
Hamina	1	0
Hankasalmi	1	0
Eura	1	0
Forssa	1	0
Hämeenkyrö	1	0
Heinävesi	1	0
Hämeenkoski	1	0
Kristiinankaupunki	1	0
Kolari	1	0
Keuruu	1	0
Kiiminki	1	0
Keminmaa	1	0
Kannus	1	0
Kauhava	1	0
Keitele	1	0
Kurikka	1	0
Lapinlahti	1	0
Loimaa	1	0
Loviisa	1	0
Leppävirta	1	0
Masku	1	0
Luvia	1	0
Multia	1	0

Mäntsälä	1	0
Mänttä-Vilppula	1	0
Nakkila	1	0
Nastola	1	0
Pihtipudas	1	0
Pyhäjoki	1	0
Pyhäjärvi	1	0
Pielavesi	1	0
Orivesi	1	0
Oulunsalo	1	0
Padasjoki	1	0
Paimio	1	0
Suomenniemi	1	0
Rusko	1	0
Raasepori	1	0
Salla	1	0
Reisjärvi	1	0
Pöytyä	1	0
Säkylä	1	0
Tervola	1	0
Uurainen	1	0
Ylämaa, liittynyt Lappeenrantaan 1.1.2010	1	0
Ylöjärvi	1	0
Äänekoski	1	0
Yhteensä	574	100

Kävijöiden ilmoittamat asuinkunnat keväällä 2010

Asuinkunta	kpl	%
Helsinki	38	14
Rovaniemi	29	11
Oulu	25	9
Espoo	17	6
Tampere	12	4
Kuopio	8	3
Hyvinkää	6	2
Joensuu	5	2
Mikkeli	5	2
Leppävirta	4	1
Pori	4	1
Porvoo	4	1
Jyväskylä	4	1
Hämeenlinna	4	1
Kouvola	4	1
Kajaani	3	1
Kempele	3	1
Raaha	3	1
Turku	3	1
Sodankylä	3	1
Nurmijärvi	3	1
Yli-Ii	3	1
Ylivieska	3	1
Ähtäri	3	1
Tuusula	2	1
Kärsämäki	2	1
Sotkamo	2	1
Puolanka	2	1
Pyhtää	2	1
Pietarsaari	2	1
Sievi	2	1
Kittilä	2	1
Järvenpää	2	1
Kotka	2	1
Lahti	2	1
Imatra	2	1
Haapajärvi	2	1
Vantaa	2	1
Haukipudas	2	1
Hausjärvi	1	0

Hailuoto	1	0
Hamina	1	0
Forssa	1	0
Enontekiö	1	0
Jämsä	1	0
Heinola	1	0
Inari	1	0
Hämeenkyrö	1	0
Lapinlahti	1	0
Lappeenranta	1	0
Lempäälä	1	0
Kuhmo	1	0
Kokkola	1	0
Kolari	1	0
Hämeenkoski	1	0
Kerava	1	0
Kiiminki	1	0
Kalajoki	1	0
Kaskinen	1	0
Savonlinna	1	0
Suonenjoki	1	0
Sastamala	1	0
Taivalkoski	1	0
Pello	1	0
Tornio	1	0
Kemijärvi	1	0
Orivesi	1	0
Punkalaidun	1	0
Oulunsalo	1	0
Lieto	1	0
Liminka	1	0
Loppi	1	0
Maaninka	1	0
Multia	1	0
Muurame	1	0
Nurmes	1	0
Ulvila	1	0
Vaasa	1	0
Valkeakoski	1	0
Vehmaa	1	0
Virrat	1	0
Ylöjärvi	1	0
Yhteensä	269	100

Kävijätyytyväisyys osatekijöittäin kesällä 2009

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
1 pysäköinti- paikat	3,98	52 yleinen tur- vallisuus	3,91	1 luonnonympä- ristö	4,77	1 maaston ku- luneisuus	4,15
2 tiestö	3,88	53 yleinen siis- teys	3,91	2 harrastus- mahdollisuudet	4,27	2 maaston ros- kaantuneisuus	3,99
3 reittien opastetaulut	3,57	54 maiseman vaihtelevuus	4,57	3 reitit ja raken- teet	4,29	3 luonnonympä- ristön käsittely	4,10
4 polku- ja/tai latureitistö	3,89					4 liiallinen kävi- jämäärä	4,23
5 polku- ja/tai latuviitoitukset	3,81					5 muiden kävi- jöiden käyttäy- tyminen	4,46
6 tulenteko- paikat ja laa- vut	3,11					7 lentomelu (lennot alueelle)	4,38
7 polttopuut tuvilla ja huol- letuilla tulipai- koilla	3,66					11 moottori- kelkkailu	4,56
8 yleisö- kämälät	3,30					12 koiravaljak- kotoiminta	4,67
9 jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,42						
10 erityistar- peiden huoo- mioon ottami- nen (reitien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,38						
11 auto- tai päivätuvat	3,76						
38 varaustu- vat	3,65						
50 yrittäjien tuottamat pal- velut (esim. kahvilat ja ohjelmapalve- lut)	3,66						
51 reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,67						
Palveluiden määrä	4,09						
Aluekohtainen keskiarvo	3,69		4,14		4,44		4,31
Vertailukelpoin- nen keskiarvo	3,68		4,14		4,44		4,19
Aluekohtainen kävijättyväisyysindeksi				4,04			
Valtakunnallinen vertailukelpoinen kävijättyväisyysindeksi				3,98			

Kävijätyytyväisyys osatekijöittäin keväällä 2010

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
1 pysäköinti- paikat	3,66	52 yleinen tur- vallisuus	3,79	1 luonnonym- päristö	4,64	1 maaston ku- luneisuus	4,24
2 tiestö	3,57	53 yleinen siis- teys	3,68	2 harrastus- mahdollisuudet	4,27	2 maaston ros- kaantuneisuus	4,14
3 reittien opastetaulut	3,21	54 maiseman vaihtelevuus	4,54	3 reitit ja raken- teet	4,09	3 luonnonym- päristön käsitte- ly	4,03
4 polku- ja/tai latureitistö	3,67					4 liiallinen kävi- jä määrä	4,08
5 polku- ja/tai latuviitoitukset	3,31					5 muiden kävi- joiden käyttäy- tyminen	4,20
6 tulenteko- paikat ja laa- vut	3,24					6 lentomelu (yliennot)	4,67
7 polttopuut tuvilla ja huol- letuilla tulipai- koilla	3,97					7 lentomelu (lennot alueelle)	4,46
8 yleisö- käymälät	3,35					11 moottori- kelkkailu	3,05
9 jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,52					12 koiravaljak- kotoiminta	4,47
10 erityistar- peiden hu- mio on ottami- nen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,30						
11 auto- tai päivätuvat	3,87						
12 vuokra- tai varaustuvat	3,50						
38 varaustu- vat	3,79						
50 yrittäjien tuottamat pal- velut (esim. kahvilat ja ohjelmopalve- lut)	3,50						
51 reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,69						
Palveluiden määrä	4,03						
Aluekohtainen keskiarvo	3,59		4,01		4,33		4,08
Vertailukelpoin- nen keskiarvo	3,55		4,01		4,33		4,14
Aluekohtainen kävijättyväisyysindeksi						3,87	
Valtakunnallinen vertailukelpoinen kävijättyväisyysindeksi						3,86	

Kävijätutkimuksen otantakehikot keruujaksoille

Otantakehikko kesä 2009

Paikka (palaavat kävijät kohteista)	Kohderyhmä	Arvioitu kävijämäärä tutkimusjakson (1.7.–30.9.2008) aikana	Havainnot (tavoite)	Keruu-päiviä
Saanan polku (luontopolku, Saanajärvi, Saana)	Kaikki kävijät	22 124	212	23
Tsahkaljärvi (mm. Käsivarren erämaasta tulijat)	Kaikki kävijät	2 452	24	3
Lentosatama (lentomatkustajat Käsivarresta)	Kaikki kävijät	1500	14	2
Siilaskosken silta (Mallan luonnonpuisto)	Kaikki kävijät	4 622	44	5
Kolmen valtakunnan rajapyykki	Kaikki kävijät	6 020	58	6
Salmivaaran polku (Salmivaara)	Kaikki kävijät	800	8	1
<i>Yhteensä</i>		37 518	360	40

Kävijälaskuri, vieraskirjatietoihin sekä Polar Lento Oy:n arviointiin pohjautuvat arviot kohteiden kävijämääristä 1.7.-30.9.

Otantakehikko kevät 2010

Paikka	Kohderyhmä	Arvioitu kävijämäärä tutkimusjakson (1.3.–30.4.2008) aikana	Havainnot (tavoite)	Keruu-päiviä
Saanajärvi päivätupa	Kaikki kävijät	800	98	12
Saarijärvi at (Käsivarren erämaa)	Kaikki kävijät	550	68	9
Kuohkimajärvi at (Mallan, Kilpisjärvi)	Kaikki kävijät	600	74	9
<i>Yhteensä</i>		1950	240	30

Vieraskirjatietoihin pohjautuvat arviot kohteiden kävijämääristä 1.3.–30.4.

Tutkimusjaksoille arvotut keruujankohdat**Aikataulu kesällä 2009**

40pv/3 kk = 2 x 13pv/kk ja 1 x 14pv/kk = 8 x 3pv/viikko + 4 x 4pv/viikko. Huonon sään, sairastumisen tai muun yllättävän syyn vuoksi pois jäänyt keruupäivä korvataan aikatauluun arvottuna, seuraavana varapäivänä. Keruupaikka ja -aika varapäivänä suoritettavassa keruussa on keruuajataulusta pois jääneen alkuperäisen keruupäivämäärän mukainen.

Heinäkuu 2009 vk 27.

<i>päivä</i>	Ke 1.7.	To 2.7.	Pe 3.7.			
<i>paikka</i>	Saana	Saana	Malla			
<i>kello</i>	10-15	15-20	10-15			
<i>tavoite</i>	9	9	9	Havaintokertymä viikolla 27.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaistavoite
<i>kpl</i>	26	26	7	59	59	27

Heinäkuu 2009 vk 28.

<i>päivä</i>	Ma 6.7.	To 9.7.	Pe 10.7.	Su 12.7.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Saana	Saana	Malla			
<i>kello</i>	15-20	15-20	15-20	10-15			
<i>tavoite</i>	9	9	9	9	Havaintokertymä viikolla 28.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaistavoite
<i>kpl</i>	12	46	22	8	88	147	63

Heinäkuu 2009 vk 29.

<i>päivä</i>	Ma 13.7.	Ti 14.7.	Ke 15.7.			
<i>paikka</i>	Saana	Saana	Kuohkima			
<i>kello</i>	15-20	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	9	9	9	Havaintokertymä viikolla 29.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaistavoite
<i>kpl</i>	38	32	28	98	245	90

Heinäkuu 2009 vk 30.

<i>päivä</i>	Ti 21.7.	Ke 22.7.	La 25.7.	Su 26.7.			
<i>paikka</i>	Malla	Varap.	Saana	Tsahkal			
<i>kello</i>	10-15		15-20	15-20			
<i>tavoite</i>	9		9	9	Havaintokertymä viikolla 30.	Havaintojen kokonaismäärä	
<i>kpl</i>	5	-	23	19	47	292	117

Heinäkuu – Elokuu 2009 vk 31.

<i>päivä</i>	Ke 29.7.	To 30.7.	Su 2.8.			
<i>paikka</i>	Varap.	Kuohkima	Lentosatama			
<i>kello</i>		10-15	15-20			
<i>tavoite</i>		9	9	Havaintokertymä viikolla 31.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	-	40	8	48	340	135

Elokuu 2009 vk 32.

<i>päivä</i>	Ti 4.8.	Pe 7.8.	La 8.8.			
<i>paikka</i>	Saana	Saana.	Kuohkima			
<i>kello</i>	15-20	15-20	10-15			
<i>tavoite</i>	9	9	9	Havaintokertymä viikolla 32.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	48	33	27	108	448	162

Elokuu 2009 vk 33.

<i>päivä</i>	Ti 11.8.	Ke 12.8.	To 13.8.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Varap.	Salmivaara			
<i>kello</i>	15-20		10-15			
<i>tavoite</i>	9		9	Havaintokertymä viikolla 33.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	4	-	1	5	453	180

Elokuu 2009 vk 34.

<i>päivä</i>	Ke 19.8.	La 22.8.	Su 23.8.			
<i>paikka</i>	Saana	Varap.	Saana			
<i>kello</i>	10-15		15-20			
<i>tavoite</i>	9		9	Havaintokertymä viikolla 34.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaistavoite
<i>kpl</i>	14	-	21	36	489	198

Elokuu 2009 vk 35.

<i>päivä</i>	Ma 24.8.	Ke 26.8.	To 27.8.	Pe 28.8.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Varap.	Saana	Saana			
<i>kello</i>	15-20		10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	9		9	9	Havaintokertymä viikolla 35.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	9	-	9	14	32	521	225

Syyskuu 2009 vk 36.

<i>päivä</i>	Ke 2.9.	To 3.9.	Pe 4.9.	Su 6.9.			
<i>paikka</i>	Käsivarren keruuviikko						
<i>kello</i>							
<i>tavoite</i>	9	9		9	Havaintokertymä viikolla 36.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaistavoite
<i>kpl</i>	14	10	11	0	35	556	252

Syyskuu 2009 vk 37.

<i>päivä</i>	Pe 11.9.	La 12.9.	Su 13.9.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Saana	Malla			
<i>kello</i>	15-20	15-20	10-15			
<i>tavoite</i>	9	9	9	Havaintokertymä viikolla 37.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	9	26	7	42	598	279

Syyskuu 2009 vk 38.

<i>päivä</i>	Ke 16.9.	Pe 18.9.	La 19.9.			
<i>paikka</i>	Saana	Saana	Saana			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	9	9	9	Havaintokertymä viikolla 38.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaistavoite
<i>kpl</i>	24	14	11	49	647	306

Syyskuu 2009 vk 39.

<i>päivä</i>	Pe 25.9.	La 26.9.	Su 27.9.			
<i>paikka</i>	Saana	Saana	Saana			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	9	9	9	Havaintokertymä viikolla 39.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	1	1	4	6	653	333

Syyskuu 2009 vk 40.

<i>päivä</i>	Ma 28.9.	Ti 29.9.	Ke 30.9.			
<i>paikka</i>	Saana	Peruttu				
<i>kello</i>	10-15					
<i>tavoite</i>	9			Havaintokertymä viikolla 40.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaistavoite
<i>kpl</i>	0				653	360

Aikataulu keväällä 2010

30pv/9vkoa = 3vkoa x 4pv ja 6vkoa x 3pv Huonon sään, sairastumisen tai muun yllättävän syyn vuoksi pois jäänyt keruupäivä korvataan aikatauluun arvottuna, seuraavana varapäivänä. Keruupaikka ja aika varapäivänä suoritettavassa keruussa on keruuaikataulusta pois jääneen alkuperäisen keruupäivämäärän mukainen.

Maaliskuu 2010 vk 9.

<i>päivä</i>	Ti 2.3.	To 4.3.	La 6.3..	Su 7.3.			
<i>paikka</i>	Saarijärvi	Saanajärvi	Saanajärvi	Varap.			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15				
<i>tavoite</i>	8	8	8		Havaintokertymä viikolla 9.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais-tavoite
<i>kpl</i>	5	1	1	-	7	7	24

Maaliskuu 2010 vk 10.

<i>päivä</i>	Ma 8.3.	To 11.3.	Pe 12.3.	Su 14.3.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Kuohkima	Kuohkima	Saarijärvi			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	8	8	8	8	Havaintokertymä viikolla 10.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais-tavoite
<i>kpl</i>	0	3	0	4	7	14	56

Maaliskuu 2010 vk 11.

<i>päivä</i>	Ti 16.3.	To 18.3.	Pe 19.3.	La 20.3.			
<i>paikka</i>	Saarijärvi	Saarijärvi	Saarijärvi	Saanajärvi			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	8	8	8	8	Havaintokertymä viikolla 11.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais-tavoite
<i>kpl</i>	3	0	4	1	8	22	88

Maaliskuu 2010 vk 12.

<i>päivä</i>	Ti 23.3.	Ke 24.3.	Pe 26.3.	La 27.3.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Varap.	Kuohkima	Saarijärvi			
<i>kello</i>	10-15		10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	8		8	8	Havaintokertymä viikolla 12.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais-tavoite
<i>kpl</i>	2	-	5	3	10	32	112

Maalis-huhtikuu 2010 vk 13.

<i>päivä</i>	Ma 29.3.	Ke 31.3.	Pe 2.4.	La 3.4.			
<i>paikka</i>	Varap.	Saanajärvi	Saarijärvi	Saanajärvi			
<i>kello</i>		10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>		8	8	8	Havaintokertymä viikolla 13.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	-	12	26	16	54	86	136

Huhtikuu 2010 vk 14.

<i>päivä</i>	To 8.4.	Pe 9.4.	La 10.4.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Saanajärvi	Saanajärvi			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	8	8	8	Havaintokertymä viikolla 14.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	15	16	9	40	126	160

Huhtikuu 2010 vk 15.

<i>päivä</i>	Ma 12.4.	To 15.4.	Pe 16.4.	La 17.4.			
<i>paikka</i>	Saanajär- vi	Saarijär- vi	Kuohki- ma	Saanajär- vi			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	8	8	8	8	Havaintokertymä viikolla 15.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonaista- voite
<i>kpl</i>	16	21	13	7	57	183	192

Huhtikuu 2010 vk 16.

<i>päivä</i>	Ma 19.4.	Ti 20.4.	To 22.4.	Su 25.4.			
<i>paikka</i>	Kuohki- ma	Saanajär- vi	Saanajär- vi	Varap.			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15				
<i>tavoite</i>	8	8	8		Havaintokertymä viikolla 16.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	31	15	20	-	64	247	216

Huhtikuu 2010 vk 17.

<i>päivä</i>	Ti 27.4.	Ke 28.4.	To 29.4.			
<i>paikka</i>	Kuohkima	Saanajärvi	Saarijärvi			
<i>kello</i>	10-15	10-15	10-15			
<i>tavoite</i>	8	8	8	Havaintokertymä viikolla 17.	Havaintojen kokonaismäärä	Kokonais- tavoite
<i>kpl</i>	15	20	19	54	301	240

Suomenkielinen kyselylomake

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Käsivarsi – Kilpisjärvi

Kävijätutkimus 2009–2010

Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella tarkoitetaan tässä yhteydessä Metsähallituksen hallinnoimia alueita. Näitä alueita ovat mm. Saana, Salmivaara, Tsahkaljärvi, Mallan luonnonpuisto ja Käsivarren erämaa-alue.

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Käsivarsi-Kilpisjärvi alueen kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Käsivarsi-Kilpisjärvi alueella (ks. oikeinen kartta).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai sille osoitettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antavat Antti Ohenoja p. 045 113 1982 (antti.ohenoja@metsa.fi), Risto Kuru p. 040 026 1320 (risto.kuru@metsa.fi)

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Käsivarsi - Kilpisjärvi alueelle (ks. kartta)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä

a. Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella?

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

b. yhteensä Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella ja Kipisjärven kyläkeskuksessa (ks. kartta)?

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä

(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. Käsivarsi - Kilpisjärvi alueella, niin montako yötä vietit tai vietät

autiotuvassa _____ yötä vuokratuvassa _____ yötä

varaus-
tuvassa _____ yötä omassa majoit-
teessa

muualla, missä? _____ yötä (laavu, telta tms) _____ yötä

_____ yötä

3b. Kilpisjärven kyläkeskuksessa (ks. kartta), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa _____ yötä omassa mökissä _____ yötä

vuokra-
mökissä _____ yötä asuntoautossa tai

lomaosak-
keessa _____ yötä -vaunussa _____ yötä

muualla, missä _____ yötä

_____ yötä

4. Missä päin Käsivarsi - Kilpisjärvi aluetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?

(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

Saana

Mallan luonnonpuisto

Kolmen valtakunnan rajapyykki

Saanajärvi

Tsahkaljärvi

Salmivaara

Halti

Saarijärvi

Meekonjärvi

Terbmisjärvi

muualla, missä? _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Käsivarsi – Kilpisjärvi alueelle?

(merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

- 1 henkilöauto
 2 henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
 3 linja-auto 6 lentokone
 4 tilausbussi (ryhmämat- 8 moottoripyörä
 5 juna 9 moottorikelkka
 99 muu, mikä? _____

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?

Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella?

olen yksin → siirry kysymykseen 8.

- seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
 (vastaaja mukaan luettuna) joista
 alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä
 alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos _____
 kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin _____
 syntymävuosi) _____
 liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Käsivarsi - Kilpisjärvi alueella?

(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- oman perheen jäsenistä
 muista sukulaisista
 ystävistä
 työtovereista
 koululuokasta
 päiväkotiryhmästä
 opiskeluryhmästä
 eläkeläisryhmästä
 ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
 kerhosta, yhdistyksestä tms.
 jostakin muusta, mistä? _____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Käsivarsi - Kilpisjärvi alueella?

(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää	5	4	3	2	1	ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen		☐	☐	☐	☐	☐	
maisemat		☐	☐	☐	☐	☐	
mahdollisuus olla itsekseen		☐	☐	☐	☐	☐	
henkinen hyvinvointi		☐	☐	☐	☐	☐	
poissa melusta ja saasteista		☐	☐	☐	☐	☐	
rentoutuminen		☐	☐	☐	☐	☐	
tutustuminen uusiin ihmisiin		☐	☐	☐	☐	☐	
yhdessäolo oman seurueen kanssa		☐	☐	☐	☐	☐	
aikaisemmat muistot		☐	☐	☐	☐	☐	
alueeseen tutustuminen		☐	☐	☐	☐	☐	
luonnosta oppiminen		☐	☐	☐	☐	☐	
omien taitojen kehittäminen		☐	☐	☐	☐	☐	
kuntoilu		☐	☐	☐	☐	☐	
jännityksen kokeminen		☐	☐	☐	☐	☐	
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen		☐	☐	☐	☐	☐	

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Käsivarsi - Kilpisjärvi alueella tällä käynnilläsi?

(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ☐ kävely	12 ☐ kasviharrastus	27 ☐ lumikenkäkävely
2 ☐ sauvakävely	13 ☐ opetukseen liittyvä käynti	32 ☐ koiravaljakkoajelu
3 ☐ lenkkeily	14 ☐ käynti luontotalossa	122 ☐ mökkeily
4 ☐ retkeily	15 ☐ luontovalokuvaus	34 ☐ vaellus (yöpyminen maastossa)
5 ☐ luonnon tarkkailu	16 ☐ partioretki	35 ☐ maastoratsastus
6 ☐ eväsretkeily	17 ☐ leirikoulu	36 ☐ metsästys
7 ☐ pyöräily	18 ☐ koiran kanssa ulkoilu	36 ☐ moottorikelkkailu
8 ☐ kalastus	19 ☐ suunnistus	36 ☐ veneily
9 ☐ lintuharrastus	20 ☐ telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	36 ☐ melonta
10 ☐ marjastus	22 ☐ murtomaahiihto laduilla	88 ☐ kulttuuriperintöön tutustuminen
11 ☐ sienestys	24 ☐ murtomaahiihto latujen ulkopuolella	999 ☐ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi **kaikkein tärkein** tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä

tämänkertaisella käynnilläsi Käsivarsi - Kilpisjärvi alueella? Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen **laatu**. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rasti vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua". Palvelun tai rakenteen **määrän** voit arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono

Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, eos = en osaa sanoa

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön laatu					en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen määrä				eos		
	erittäin hyvä	5	4	3	2		1	erittäin huono	liian suuri	3		2	1
pysäköintipaikat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
lähialueen tiestö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
reittien opastetaulut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
polku- ja/tai latureististö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
polku- ja/tai latuviitoitukset		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
tulentekopaikat ja laavut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
yleisökäymälät alueella		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
jätehuollon toteutus ja ohjaus		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
autio- tai päivätuvat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
varaustuvat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
metsähallituksen moottorikelkkaurat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
yrittäjien ylläpitämät moottorikelkkaurat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
Käsivarren erämaa-alueen huoltorisutus		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
reittien ja rakenteiden turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
yleinen turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
yleinen siisteys		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
maiseman vaihtelevuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
jokin muu, mikä? _____		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan alueen palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1

erittäin tyytyväinen erittäin tyytymätön

11. Täytyivätkö tähän käyntiisi Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin	5	4	3	2	1	erittäin huonosti
luonnonympäristö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
harrastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
reitit ja rakenteet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Onko Käsivarsi – Kilpisjärvi alue tällä matkalla...

☐	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
☐	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat: _____
☐	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____ _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella (ks. karttarajaus)

- kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
 en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä

- henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
 perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Kyseessä on matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän järjestämä pakettimatka, jonka hinta on _____
→ Ilmoita tämän lisäksi alla muut kulusi Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset _____

B paikallismatkojen kustannukset
(esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat) _____

C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset _____

D kahvila- ja ravintolaostokset _____

E majoittuminen _____

F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin) _____

G muut menot (esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat) _____

14. Kuinka usein olet käynyt Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella ennen tätä käyntiä?

(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta → siirry kysymykseen 15
viimeisen viiden vuoden aikana _____ kertaa
milloin ensimmäisen kerran? v. _____
milloin viimeksi? v. _____

15. Miten seuraavat toiminnot sopivat mielestäsi Käsivarsi - Kilpisjärvi alueelle

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskimukaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin	5	4	3	2	1	erittäin huonosti
moottorikelkkailu		☐	☐	☐	☐	☐	
koiravaljakkotoiminta		☐	☐	☐	☐	☐	
lentoliikenne		☐	☐	☐	☐	☐	
matkailurakentamisen laajentuminen Kilpisjärvellä		☐	☐	☐	☐	☐	

16. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Käsivarsi – Kilpisjärvi alueella? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskimukaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
maaston kuluneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
maaston roskaantuneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
luonnonympäristön käsittely		☐	☐	☐	☐	☐	
liiallinen kävijämäärä		☐	☐	☐	☐	☐	
muiden kävijöiden käyttäytyminen		☐	☐	☐	☐	☐	
lentomelu (helikopteri, vesitaso)		☐	☐	☐	☐	☐	
moottorikelkkailu		☐	☐	☐	☐	☐	
koiravaljakkotoiminta		☐	☐	☐	☐	☐	
jokin muu, mikä?		☐	☐	☐	☐	☐	

17. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?

[_ _ _ _ _] _____

18. Sukupuoli?

- mies nainen

19. Syntymävuosi?

[_ _ _ _]

20. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

- ammattikoulu
 opistotasoinen tutkinto
 alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, niin kirjoita niitä tähän.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 185 Hyvärinen, E. & Sulkava, P. (toim.) 2009: Hyönteiskartoitukset Annjaloanjilla ja Toskaljärven ympäristössä Käsivarren erämaa-alueella 2007 ja 2008. 78 s.
- No 186 Mattus, I. 2010: Itä-Inarin paikannimistö. 278 s.
- No 187 Rantala, O. & Haanpää, M. (toim.) 2010: Luontolomia kaupunkikohteessa – luontomatkailun kehittäminen Rovaniemellä. 69 s.
- No 188 Haanpää, M. & Rantala, O. (toim.) 2010: Vieraskirjat palvelujen kehittämisen välineenä – ulkomaiset matkailijat Urho Kekkosen kansallispuistossa. 66 s.

Sarja B

- No 134 Meriruoho, A. 2010: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimus 2009. 50 s.
- No 135 Meriruoho, A. 2010: Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2009. 50 s.
- No 136 Kuivinen, A. 2010: Lauhanvuoren kansallispuiston kävijätutkimus 2007. 59 s.
- No 137 Kuivinen, A. 2010: Kauhanevan–Pohjankankaan kansallispuiston kävijätutkimus 2007. 53 s.
- No 138 Kuivinen, A. 2010: Lauhanvuoren ja Kauhanevan–Pohjankankaan kansallispuistojen yritystutkimus 2007. 71 s.
- No 139 Ohenoja, A. 2010: Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen yritystutkimus 2009. 68 s.
- No 140 Ohenoja, A. & Leppänen, T. 2010: Käsivarren erämaan ja Kilpisjärven alueen kävijätutkimus 2009–2010. 106 s.
- No 141 Laakso, J. 2010: Kilpisjärven luontotalon asiakastutkimus 2009. 44 s.

Sarja C

- No 75 Metsähallitus 2010: Vorlokin Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.
- No 79 Metsähallitus 2010: Aatsinki-Onkamon, Peuratunturin ja Suksenpaistama-Miehinkävaaran Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 80 Metsähallitus 2010: Kolvananuuro ja lähialueet Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 82 Metsähallitus 2010: Metsäkylän Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2009–2018. 41 s.
- No 85 Kyöstiä, M., Erkkonen, J., Sulkava, P. & Lohiniva, S. 2010: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston luontomatkailusuunnitelma. 82 s.
- No 86 Pulkkinen, P., Partanen, T., Kiiskinen, A. & Laakkonen, M. 2010: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston kalavesien hoito- ja käyttösuunnitelma. 40 s.

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-824-4 (pdf)

www.metsa.fi/julkaisut